

Trithemius, Johannes

Liber de triplici regione claustralium et spirituali exercitio Monachorum

S.l. 1739

P.lat. 1954#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10744236-0

VD18 14748541-001

Copyright

Das Copyright für alle Webdokumente, insbesondere für Bilder, liegt bei der Bayerischen Staatsbibliothek. Eine Folgeverwertung von Webdokumenten ist nur mit Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek bzw. des Autors möglich. Externe Links auf die Angebote sind ausdrücklich erwünscht. Eine unautorisierte Übernahme ganzer Seiten oder ganzer Beiträge oder Beitragsteile ist dagegen nicht zulässig. Für nicht-kommerzielle Ausbildungszwecke können einzelne Materialien kopiert werden, solange eindeutig die Urheberschaft der Autoren bzw. der Bayerischen Staatsbibliothek kenntlich gemacht wird.

Eine Verwertung von urheberrechtlich geschützten Beiträgen und Abbildungen der auf den Servern der Bayerischen Staatsbibliothek befindlichen Daten, insbesondere durch Vervielfältigung oder Verbreitung, ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig und strafbar, soweit sich aus dem Urheberrechtsgesetz nichts anderes ergibt. Insbesondere ist eine Einspeicherung oder Verarbeitung in Daten systemen ohne Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig.

The Bayerische Staatsbibliothek (BSB) owns the copyright for all web documents, in particular for all images. Any further use of the web documents is subject to the approval of the Bayerische Staatsbibliothek and/or the author. External links to the offer of the BSB are expressly welcome. However, it is illegal to copy whole pages or complete articles or parts of articles without prior authorisation. Some individual materials may be copied for non-commercial educational purposes, provided that the authorship of the author(s) or of the Bayerische Staatsbibliothek is indicated unambiguously.

Unless provided otherwise by the copyright law, it is illegal and may be prosecuted as a punishable offence to use copyrighted articles and representations of the data stored on the servers of the Bayerische Staatsbibliothek, in particular by copying or disseminating them, without the prior written approval of the Bayerische Staatsbibliothek. It is in particular illegal to store or process any data in data systems without the approval of the Bayerische Staatsbibliothek.

1
LIBER
DE
TRIPLICI
REGIONE
CLAVSTRALIVM
ET
SPIRITVALI EXER-
CITIO MONA-
CHORVM

OMNIBVS RELIGIOSIS NON
MINVS UTILIS QVAM NECES-
SARIVS

IOANNE TRITEMIO
ABBATE SPANHE-
MENSE EMENDANTE
OPVSCVLVM.

A. G. R. clb lb cc xxxviii.

EPISTOLA
IOANNIS TRITEMII
ABBATIS SPANHEMENS.
IN OPUSCULUM
DE
TRIPLICI REGIONE
CLAVSTRALIVM.

Reverendis in CHRISTO patribus, Dominis præsidentibus, diffinitoribus, & cæteris abbatibus capituli annalis, ordinis sancti Benedicti, unionis & observantiæ Bursfeldensis, frater Joannes Tritemius, vocatus abbas in Spanhem, ejusdem ordinis & congregationis, Moguntinæ diœcesis, reverentiam & charitatem. Partii præceptis vestris, colendissimi patres, & opusculum de triplici regione claustralium, una cum exercitio spirituali monachorum, per venerabilem patrem, Dominum Joannem, abbâtem Bursfeldensem, nuper editum: sicut mihi præcepistis assumpsi corrigendum. Et re vera, nisi me auctoritas vestra compulisset; nunquam ad tanti patris præclarum opus manum fuisset ausus appondere: quem constat me longe doctiorem &

sanctiorem optime scripsisse. Quid enim
corrigerem: ubi omnia probatissima in-
veniuntur? Vir bonus & devotus, non
aliter scripsit quam vivit & decuit. Ve-
runtamen, ut satisfacerem tam vestro im-
perio, quam precibus ipsius auctoris,
totum opusculum brevioribus quidem, li-
cet non paucioribus sententiis, reddidi:
& illud accentibus deserviens, in meum
scribendi morem & stilum, quantum po-
tui, reduxi. Ordinem vero & materiam
prioris voluminis tenui: formam & di-
cendi consuetudinem penitus immutavi.
Multa, quæ mihi videbantur utilia, pene
in omnibus locis addidi: pauca subtraxi:
verba non sensus in singulis alteravi.
Hoc enim ut auderem, & jussio vestra
contulit, & præfati patris importuna pe-
titio persuasit. Voluistis namque, ut ex
veteri materia, opus novum facerem:
addiderem quælibet mihi visa congrua, re-
secarem superflua, alterarem immutan-
da. Feci quod potui, mandatis vestris
obedivi: opus injunctum pro viribus in-
genii mei, quæ tenues sunt rescribendo,
consummavi. Suscipite nunc igitur, a-
mantissimi patres, opus non meum; sed
vestrum: non à me compositum; sed
potius rescriptum. Si vobis placuerit la-
bor prædicti patris, laudate ingenium;
fin

fin autem propter vilitatem displicuerit:
meum corrigite imperfectum : quoniam
qui materiam ad spirituale ædificium o-
ptimam ex impensis alterius habui : per
imperitiam meam structuram ineptam fa-
bricavi. Si stultus factus sum : vos coë-
gistis me. Sive ergo placeat opus , sive
displiceat : mihi satius est inepte scriben-
do vestrum obedienter suscepisse impe-
rium : quam contra obedientiam tenuisse
silentium. Confido tamen, non viribus pro-
priis ; sed meritis alienis : quoniam opus
quod charitas edidit : nulli Deum amanti
displicebit. Opto paternitates vestras in
Christo semper manere felices. Ex Span-
hem. xiiii. Kalend. Septembr. Anno Do-
minicæ incarnationis. clō cccc lxxxvii.

Incipit liber de triplici regione claustralium, & de spirituali exercitio novitiorum.

CUm vitæ monasticæ statum hujus temporis ad mentem revoco: ejus calamitati vehementer condoleo: quoniam fervor spiritualis exercitii, qui olim fructus in ordine sancti patris nostri Benedicti uberrimos protulit: nunc à monachis ut plurimum defecit. Cernimus enim claustrales moribus redire ad sæculum: contemni videmus à multis regularis observantiæ institutum: & religio, quæ instituta ad contemptum sæculi à principio fuerat: ad pompas sæculi per monachos improbos denuo revocatur. Cecidit corona capitis nostri: integritas regularis disciplinæ corrupta est: & pristinus sanctæ conversationis feruor interiit. Ordinis nostri monasteria complura in deformitate pessima jacere sepulta cernimus, quæ reformata ad puritatem regulæ paucissima videmus. Hujus autem excidii regularis institutionis causa, est spiritualium exercitiorum negligentia: quia mox, ut spiritus fervoris in mentibus claustralium desipuit: caro prius per abnegationem sui ipsius mortua revixit: & mun-

mundus, qui devotis cordibus aridus & despectus ante apparuit, in mentibus carnalibus rursus florescere cepit. Enimvero *cordis humani cogitatio, ab adolescentia ad malum prona*; nisi quotidiano spiritalis exercitii fræno, ad fervorem spiritus incitata fuerit: in pristinas negligentias mox recidens, à sancto proposito tepescit. Nam sicut novalis ager cultoris diligenti cura destitutus, succrescentibus spinis cito in solitudinem priorem revertitur: ita mens humana quantumlibet pura sit vel sancta, in vepres vitiorum cito redigitur; nisi quotidiano devotionis exercitio ad fervorem spiritus renovetur. Hac consideratione ducti patres observantiæ nostræ Bursfeldensis devoti cultores, nobis & posteritati verbo & exemplo mandarunt: ut qui manere in fervore spiritus constantes per nostra fragilitate non possumus: saltem recollectione serotina post completorium, diurnas negligentias accusantes, mentis nostræ statum ad fervorem sancti propositi renovemus. Quisquis autem quotidianæ institutionis exercitium omiserit, in profundum torporis cadit: quemadmodum sapiens in ecclesiastico dicit: *Si non in timore Domini tenueris te instanter: cito subvertetur domus tua*, quæ intelligitur bona con-

scientia. Ad hujus exercitii tam utilis
tamque necessarij commeatum, regula
sanctissimi patris nostri Benedicti, mona-
cho videtur sufficere: quam constat o-
mnem materiam exercitiorum, tam spi-
ritualium, quam corporalium ad custo-
diam regularis disciplinæ necessariam,
monachis continere. Et idcirco omnia
monachorum exercitia, constitutionibus
regulæ humiliter submittenda sunt:
quoniam quicquid, vel à nobis, vel ab aliis,
pro institutione monachorum præcipitur,
totum ad observantiam normæ monasti-
cæ deputatur. Nam totius religionis
nostræ summa, quæ continuatione spiri-
tualis exercitii acquiritur: in regula mo-
nasticæ traditionis quasi in radice per
compendium habetur. Omne igitur vel
spirituale, vel corporale monachorum
exercitium, quo mens ad humilem obe-
dientiam & abnegationem sui ipsius ex
amore inducitur: institutis sanctæ regu-
læ conformatur: qui quanto monachum
bonum & humilem proximum Deo ex-
hibere dignoscitur: tanto contemptoris
superbi studiis, adversatur. Hujus exer-
citii sancta mysteria cultoris sui mentem,
invisibili magisterio, ad amorem Dei,
tanquam ad debitum finem, securo tra-
mite dirigunt: internæ devotionis gra-
tiam

tiam mirabiliter acquirunt : faciuntque monachum omnia terrena veluti nihilum contemnere, & in fervore spiritus omni tempore dulciter ardere. Hoc salubre devotionis exercitium animalis homo non percipit: hoc studium monachus vanus & curiosus non intelligit: hanc scientiam omnibus præferendam superbus non admittit. Felix, qui secreta hujus exercitiî penetrare didicit: felix, qui hoc donum sanctæ compunctionis à Domino accipere meruit: quod, quicumque semel perfectæ consequutus fuerit: nulla adversa hujus mundi formidabit. Illud vero exercitium, quod debito fine destitutum, mentes hominum claustralium ad observantiam mandatorum regulæ non dirigit: spiritus disciplinæ sanctus non infundit: quoniam ubi subjectionis obedientia despicitur: nullum ab omnipotente Deo munus acceptatur. Scriptum est enim: *Melior est obedientia, quam victima, & auscultare magis, quam offerre adipem.* Et quamvis multa spiritualis exercitiî, à diversis composita, inveniantur opuscula, quia tamen non omnibus conveniunt omnia: visum est etiam nobis ad convenientiam regulæ sanctissimi patris nostri Benedicti aliquid edere: quo magis & vicinius ad puritatem regularis observan-

0744236

tiae nosmetipsos possimus excitare. Itaque praesens opusculum, de optimi patris *Theoderici, quondam coenobii Bursfeldensis abbatis*, exercitiis collectum, in *duas partes* principales dividimus: quarum *prima* in consideratione institutionis monasticae ponitur: *secunda* circa exercitacionem spiritualis vitae occupatur. In prima teipsum iuberis cognoscere: in secunda, mentem a terrenis, ad coelestia elevare. Igitur ad propositum considerationis nostrae pro viribus accedentes, primum tractatum, in tres partes dividimus: secundum triplicem hominum claustralium statum: quorum primos sensuales: secundos rationales: tertios spirituales possimus appellare. Ex hoc triplici hominum statu, huic operi titulum convenientem assumimus, quod de triplici regione claustralium nuncupavimus. In his tribus regionibus omnis turba monachorum concluditur: quemadmodum in sequentibus dicetur.

De

De prima regione animæ,
in qua cum bestiis monachi ver-
santur carnales, multis passionibus
inordinati, in regione infima sensua-
liter conversantes.

PRima igitur animæ regio sensualis in-
fima & animalis dicitur: in qua ra-
dices omnium malorum continentur. In
hac regione tenebrosa constituti homi-
nes, cum bestiis in genere suo partici-
pant: quippe, qui mores, (ut ita dicam),
bestiales, observant: dum rationi aut
nihil, aut parum, deferunt; sed omnia sen-
sualitati, ut bestię, concedunt. Nam in
istā regione infima, tres animæ vires
sensuales præsidet: quarum prima sen-
sibilis, circa objecta quinque sensuum
exteriorum diffunditur, concupiscibilis
altera, in carnalibus delectatur: tertia
irascibilis, voluptatibus carnis contraria,
fugiendo profequitur.

Et hæc regio infima, cœlo compara-
tur aëreo, quam sicut in aëre grandines,
nives, fulgura, & variæ tempestates ge-
nerantur; ita & in mentibus hominum
carnalium hanc tenebrosam regionem
inhabitantium, variæ sæviunt tempesta-
tes vitiorum. Væ, monachis carnalibus
qui

qui hanc regionem tenebrosam inhabi-
tant: in qua motus frequens est scele-
rum, tempestas continua voluptatum.
Hi sunt monachi passionibus animalibus
dediti: qui rationem sensualitati subji-
ciunt: qui secundum carnem in deside-
riis bestialibus vivunt. Manifesta autem
sunt opera carnis in hac infima regione
degentis: quæ sunt fornicatio, immun-
dicia, impudicitia, luxuria, idolorum
servitus, veneficia, inimicitiae, æmulatio-
nes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, in-
vidiæ, homicidia, ebrietates, commes-
sationes, & his similia, de quibus sanctus
proclamat, Apostolus: quoniam qui talia
agunt: regnum Dei non consequentur.
Hæc sunt operum infimæ regionis indi-
cia: hæc mentium carnalium monacho-
rum mortiferæ tempestates: qui in reli-
gione irreligiose vivunt: qui traditiones
sanctorum patrum despiciunt: qui præ-
cepta seniorum perdita præsumptione
contemnunt. Hi sunt infimæ regionis
immundi cultores, vitiis & concupiscen-
tiis carnalibus dediti, qui Deum non cu-
rant habere in notitia: qui voluptatibus
carnis inserviunt: qui votum sanctæ reli-
gionis, quod professi sunt, contumaci-
ter frangunt: qui animarum suarum,
contempta salute, gratiam Dei vocan-
tem

tem sequi despiciunt. Propterea tradidit eos in reprobum sensum, & in falsum iudicium: ut malum existiment bonum: & quæ in veritate pessima sunt: ipsi optima esse falso arbitrentur. Hi sunt, de quibus sanctus prophetavit apostolus, monachi carnales, susurriones, detractores, Deo odibiles, contumeliosi, superbi, elati, inventores malorum, majoribus non obedientes, insipientes, incompositi, sine affectione, absque foedere, sine misericordia, repleti omni iniquitate, malitia, nequitia, contentione, dolo, & malignitate: qui cum iustitiam Dei cognoscant, nolunt intelligere: quam qui talia agunt, digni sunt morte perpetua: & non solum, qui illa faciunt; sed etiam qui facientibus ea consentiunt: & qui malorum studiis ex officio minime contradicunt. Enimvero rector animarum, qui delinquentes subditos non corrigit: alienis se damnandum sceleribus involvit: eorumque socius tacendo efficitur: quorum culpas damnatio subsequetur. Quisquis enim pastor animarum positus, emendare secundum regulam canonicam peccantes negligit: etiam si delicto careat proprio; tamen apud districtum iudicem pro merito condemnabitur alieno. Dicit namque summus pastor ad prophetam.

tam.

0744236
tam. *Fili hominis, speculatorem dedi te do-*
mui Israel, & audies de ore meo verbum, &
annuntiabis eis ex me. Si ergo, dicente me ad
impium, morte morieris, non ei annuntiave-
ris, neque loquutus fueris, ut avertatur à
via sua impia & vivat: ipse quidem impius,
in iniquitate sua morietur: sanguinem vero
ejus de manu tua requiram. Et Benedictus
pater noster in regula. Sciat, inquit, ab-
bas culpæ pastoris incumbere: si quid mi-
nus utilitatis paterfamilias in ovibus suis
potuerit invenire. O sententia cunctis,
semper metuenda pastoribus, qua non
solum prava conversatio subditorum re-
ctori adscribitur: sed etiam de minori pro-
fectu eorundem reus apud internum ju-
dicem habetur! O quid nos, miseri pa-
stores, in illo districto examine, dicturi
sumus, qui monachos nobis commissos
multipliciter delinquentes emendare se-
cundum regulam negligimus: qui jacentes
in infima regione ad superiora non voca-
mus; sed carnales cum carnalibus in umbra
mortis, otio pernicioso, torpescimus? Væ,
omnibus, in hac regione tenebrosa ma-
nentibus: quam nisi pœnitentiam ege-
rint; cum illis deputandi sunt, qui tene-
bras exteriores inhabitant: ubi nullus or-
do, sed perpetuus horror inhabitat. Nam
sicut monachi secundum regulam spiritu
am-

ambulantes, in cœlo cum sanctis angelis sine fine feliciter coronandi sunt; ita contra normam institutionis monasticæ in hac infima regione carnis usque ad mortem perseverantes: paganis deteriores, cum dæmonibus in inferno æternaliter sunt cruciandi. Veraciter enim dixit ille beatus: Sicut nunquam vidi meliores his, qui in cœnobio profecerunt: ita non sum expertus deteriores illis, qui in monasterio defecerunt. Professio enim monastica spiritualis vitæ perfectionem exigit, & ad summam virtutum, quasi ad suum, finem debitum tendit. Quanto autem quisque ab hoc conatu proficiendi in monasterio constitutus defecerit: tanto longius à proposito monachi recedit.

**Quemadmodum monachi
carnales hujus infimæ regionis
cives inordinati sunt in
multis articulis.**

QUamvis descriptio hujus infimæ regionis, carnalibus quibuscunque hominibus in peccatis & sceleribus cum bestiis morantibus generaliter conveniat; tamen, ut nostra curemus, de claustralibus

libus tepidis & carnalibus loqui intendimus, bonis ac devotis nullam penitus injuriam irrogantes. Semper enim & in omnibus mores bonorum claustralium intactos & illæsos permanere volumus, quoties de malis studiis pravorum disputamus. Malos itaque claustrales & mores praveos reprehendimus: bonos honorantes ubique, ut decet collaudamus. Et quid aliud quam malum de malis dicere possumus? in quibus nulla, quæ dicamus bona, invenimus. In ordine sancto inordinate vivunt: traditiones seniorum despiciunt: verba salutis non admittunt. Tanta vero monachorum infimæ regionis inordinatio est: ut facilius sit, meo iudicio, publicanum convertere, quam inordinatum monachum ad poenitentiam revocare. Hanc autem inordinationem carnalium monachorum in octo articulis comprehendimus: quamquam eos in multis aliis inordinatos esse non ignoremus.

Et *primo* quidem cives hujus infimæ regionis monachi bestiales inordinati sunt ad Deum: deinde ad suum prælatum: tertio prælati ad subditos: quarto membra ad invicem: rursum quinto inordinati sunt ad semetipsos: deinde ad res monasterii: septimo ad contemptum mundi:

di: consequenter ad poenitentiam peccati. Istæ sunt principales infimæ regionis inordinationes civium: hæ bestiales affectiones carnalium monachorum, qui mente & corpore in infimis habitant: qui proficere ad summa non festinant. Has itaque infimæ regionis inordinatas conditiones per ordinem breviter curabo exprimere, & quam longe sint à Deo carnales monachi pro viribus demonstrare. Nam sicut ait propheta: *longe à peccatoribus salus.*

Quemadmodum cives huius infimæ regionis inordinati sunt ad Deum.

Articulus I.

Igitur monachi carnales huius infimæ regionis infani cultores multipliciter inordinati sunt ad Deum: cujus amoris dulcedinem nunquam sentiunt, nullam timoris divini compunctionem admittunt, in affectionibus suis bestiales & tumidi, in voluptatibus suis carnalibus omni tempore sunt immundi.

Et *primo* quidem eorum inordinatio ad Deum, ex ignorantia sumit originem:
B dum

dum passionibus animalibus dediti, non curant Deum habere in notitia; nec illa, quæ ad timorem ejus inducunt animum, cogitare consentiunt: sed malis desideriis obcæcati, in cogitationibus suis evanescent. Sed quid ait scriptura? Qui ignorat, ignorabitur. *Nolunt intelligere ut bene agant, à facie districti judicis non formidant: sine pœnitentia in malis iugiter perseverant.* Enimvero, more jumentorum, in voluptatibus suis computrescere non metuunt: patientiam Dei vocantis ad pœnitentiam non attendunt: nihil aliud quam carnis suæ commoda inquireunt. Omni tempore in peccatis maximis, sine aliquo timore ambulant: scire vias Domini contumaciter recusant. De futuro judicio aut nihil, aut parum cogitant: pœnas peccatoribus præparatas, in inferno non formidant: nunquam corda eorum compunctionis gratia penetrat, quorum mentis Dei amor non inflamat. Nulla eis de Deo cura est, de morte pavor nullus. Venti magis quam Deo obediunt: vivere suam carnem omni tempore concupiscunt: & dum salutem propriam turpiter negligunt: ad infernum cum dæmonibus descendunt. Enimvero, qui Deum obliti votum sanctæ conversationis monasticæ male custodiunt:

diunt: ad præmia coelestis vitæ justis tribuenda non pertingunt.

Secundo, inordinati sunt ad Deum carnales monachi ex professione stolidi: quam secundum regulam promittunt vivere: quod tamen veraciter non curant adimplere. Et quid magis inordinatum, quam Domino Deo vitæ sanctitatem promittere: & in turpitudinem prioris vitæ permanere? Irrisor omnipotentis Dei est, non monachus: quisquis in monasterio aliter quam regula docet monastica conversatur. O quam multos hodie inter claustrales vivere sæculariter cernimus: quam plures professionis suæ propositum negligere videmus: qui regularis disciplinæ observantiam variis modis violant: qui Dei bonitatem scienter ignorant: qui poenitentiam agere recusant!

Tertio, multi claustrales hujus infimæ regionis inordinati sunt ad Deum, ex debite servitutis incuria, qui suis affectionibus & desideriis carnalibus variis modis deserviunt, & semper, distracta mente, ad Dei servitium accedunt. Ex his nonnulli ad chorum, sine aliqua devotione, occurrunt tepidi: alii, necessitate compellente, accedunt, inviti: quidam,

cogitationibus exterioribus dispersi, divinis interfunt corpore; sed foris per diversas officinas vagantur in mente. Alii, falsas occasiones non metuunt exquirere, quibus se à choro, quasi licenter valeant absentare. Nunc gravem dolorem capitis simulant, nunc hoc, nunc illud mendaciter allegant; & dum servitutem Deo omnipotenti debitam fallaciter subtrahunt: æternæ maledictionis opprobrium negligentibus debitum incurrunt.

Quarto sunt complures inordinati ad Deum, ex operatione consuetudinis: qui, etsi maledictione negligentium aliquando careant: nunquam tamen ad fructum internæ devotionis appropinquant. Nam ad servitutem Dei accedunt ex sola consuetudine: nec in aliquod bonum opus moventur ex devotione. Alii sub gravi necessitate constituti, mandatis superiorum inviti satis obediunt, & pœnas temporales potius quam iudicium Dei pertimescunt. Hi crucem Domini cum Simone in angaria bajulant: qui tanquam vitula Effraim docta ad trituram, sola consuetudine bonis operibus instant. Bonum autem non bene faciunt, qui ad Dei servitutem intentione non debita accedunt. Rem quoque iusti sine mercede
juste

juste perficiunt: qui in operibus bonis & justis voluntatem bonam non assumunt.

Quinto cives infimæ regionis inordinati sunt ad Deum per vitium ingratitude: quod est scelus maximum inordinatæ voluntatis. Et sæpe quidem tentationibus variis atque gravissimis suo demerito flagellandus exponitur: qui de perceptis beneficiis ingratus Domino invenitur. Et ideo beneficium quod accepit, meretur amittere: qui se gratum tanto benefactori negligit exhibere. Et quæ major potest esse ingratitude quam in religione non religiose vivere, votum frangere, propositum solenniter assumptum, turpiter violare? Monachus enim, qui vitiis carnalibus semetipsum involvit, qui vivere secundum regulam quam professus est negligit, maximum ingratitude vitium voluntarie incurrit.

Quemadmodum monachi
hujus infimæ regionis inordinati sunt ad suum prælatum.

Articulus II.

AD prælatum suum monachi carnales multipliciter inordinati sunt: cujus vitam continuis detractionibus lacerant:

pastorali officio contumaci pectore dero-
gant: filialis dilectionis affectum impen-
dere suo pastori secundum regulam recu-
sant. Variis enim voluptatibus carnis
obcæcati, monachi hujus infimæ regio-
nis, cujus vicem gerat in monasterio Ab-
bas dedignantur inspicere: & quem velut
Christi vicarium humiliter venerari de-
buerant: tanquam sibi similem ex infir-
mitate, nullo dignum honore putant.
Sub hujus inordinatæ conversationis la-
queo, antiquus hostis monachos carnales
decipit: quos variis modis in sui pastoris
displicentiam inducit. Maxima namque
potestas sæviendi in gregem monasticum
diabolo conceditur: dum is, qui præest,
â subditis oditur. Nam sicut sanari non
potest infirmus, qui medicum detestan-
do non finit accedere: sic salvari non po-
test monachus, qui propter aversionem
tentationes suas pastori non vult aperire.
Quomodo enim poterit ovis infirma
dentes lupi rapacis evadere: si pastoris
præsentiam non potest sustinere?

Primo itaque monachi inordinati vitam
sui pastoris vituperant: ejus & facta &
dicta contumaciter accusant: quia, dum
rectorem incedere, secundum traditiones
sanctorum patrum considerant: corrigi
in suis pravitatibus formidant. Semper
enim

enim apud reprobas mentes vita bonorum in suspicionem trahitur: semper alienis virtutibus invidia torquetur: & monachus qui se vitiis & peccatis voluntarie subjicit: semper pastorem purgatæ conversationis odit.

Secundo autem cives hujus tenebrofæ regionis inordinati sunt ad suum prælatum, cum ejus officio derogant: quem ad præsidendum in monasterio à Deo ordinatum non ignorant. Contra eum facili occasione murmurant: ejus mandata non observant: & qui se armis sanctæ obedientiæ pro Dei amore jamprius dem subdiderant: nunc more Sarabaitarum, contempta obedientia, voluntatum suarum sibi perniciosum dominium usurpant. Abbatem pravis suis convenientem moribus habere desiderant: sanctum & utilem recusant. Si remissum & inertem pastorem invenerint, multis eum venenis adulando intoxicant: patrem optimum & piissimum vocant: eique se non humiliter sed libenter subjiciunt: à quo nullam pravitatis suæ correptionem pertimescunt.

Tertio monachi carnales inordinatos se ad suos pastores exhibent: dum eis affectum filialis amoris subtrahunt, & obedire secundum regulam contemnunt.

Veruntamen cum monachus Abbatem suum tanquam Christi vicarium sincero affectu teneatur diligere: non poterit eum sine gravissimo scelere odire. Enimvero qui pastorem suum amorem Christi non diligit: verus amator Dei non existit. Nam Christus, qui etiam inimicos vult diligere: suos vicarios quomodo permitteret odiri? Illum itaque intende, qui tibi Abbatem præesse vice sua voluit: & causa displicentiæ, contra eum jam deinceps non erit.

Quarto cives inordinati vallis umbrosæ pastoris sui reverentiæ derogant: dum ei honorem ex regula debitum non solum contemnunt impendere: sed quod pejus est, non metuunt etiam contumeliam irrogare. Regula enim perhibet Abbatem vices Christi in monasterio gerere: cui omnes monachi tanquam ipsi Christo debent humiliter obedire: quam obedientia, quæ majoribus impenditur, Christo exhibetur. Sed perversi claustrales de præsentia prælatorum semper ingrati: ordinationi divinæ contumaciter obviare non metuunt: mandatis sanctæ regulæ obedire contemnunt: Abbatemque suum cui omnem reverentiam exhibere debuerant: odio & detractionibus lacerantes inhonorant. Quicquid fecerit, quidquid
or-

ordinaverit, quicquid dixerit, tanquam male factum eis displicet: quippe, qui conversationi ejus omni tempore detrahunt: ejus contempto officio, nihil magis, quam confusionem sui pastoris oves morbidæ inquirunt. Ex his nonnulli Abbatem suum in occulto judicantes despiciunt: alii in faciem ei contradicunt, qui dum reverentiam suo pastori exhibere negligunt: omnem disciplinæ observantiam confundunt. His semper est familiaris elatio: carnis amica turpitudine: quoniam, qui se ab affectu pastoris voluntarie subtrahunt: in tentationes abominabiles & scelera pessima cadunt. Quisquis enim Christi vicarium in monasterio despicit: sæviendi in se potestatem diabolo tradit: & unionem corporis mystici confundit.

Quinto monachi carnales inordinati ad suum pastorem ejus auctoritati derogant: dum nihil ei licere nisi consenserint ipsi in cœnobio putant. Virtutem humilitatis elata cervice despiciunt: subjectionem regularem spernunt: cedere melioribus contemnunt. Omnibus negotiis & causis se volunt immittere: sibi que consilii principatum usurpare: ut Abbas nihil agere vel disponere audeat; nisi prius de eorum consensu negotium procedat. Sed quid dicit legislator Benedictus in re-

gula? Audiens, inquit, Abbas consilia fratrum, tractet apud se, & quod utilius judicaverit, faciat. Et iterum: Sic autem dent fratres consilium cum omni humilitatis subiectione, ut non præsumant procaciter defendere, quod eis visum fuerit: sed magis in Abbatis pendeat arbitrio: ut quod salubrius esse judicaverit, ei cuncti obediant. Et rursus de ordinando præposito dicit: Hos providemus expedire propter charitatis pacisque custodiam: in Abbatis pendere arbitrio ordinationem monasterii sui. Hæc utique ordinatio institutionem, destitutionemque omnium officialium monasterii respicit, quæ non consensum fratrum, sed consilium Deum timentium requirit. Denique omnibus regula mandat agendum secundum voluntatem Abbatis: nihilque penitus esse præsumendum: quod ab eo non fuerit injunctum. Hanc ejus auctoritatem monachi carnales, proprie voluntatis temerarii usurpatores, variis modis conantur infringere, totiusque monasterii ordinem & charitatem perturbare; dum agendum rectori nihil existimant; nisi quod ipsi rectum putant. Sed, dicite mihi regionis infimæ superbi cultores, qui voluntatem vestram semper statuitis, qui vobis jus alienum usurpatis.

Hæc-

Hæccine est obedientiæ virtus, nolle maioris imperio cedere: sed proprio iudicio pertinaciter inhærere? Non sic vobis vivendum sanctus pater in regula statuit, qui vos in omnibus sequi voluntatem Abbatis iussit. Maxima enim virtus monachi obedientia est: quam divus pater noster usque adeo commendare voluit: quod bonum opus sine voluntate Abbatis merito carere dixit. Unde & præcipiens ita concludit. Ergo cum voluntate Abbatis omnia fiant: & nullus in monasterio proprii cordis sequatur voluntatem. Quod si non videatur ad ordinationem monasterii prudentia rectoris sufficiens: monachis carnalibus imputandum est, qui sibi non idoneum voluntarie præfecerunt. Semper odio habet stultitia prudentiam: & Abbatem monachi pravi detestantur sapientem. Qui ergo sibi stultum scienter præficiunt, ejus ordinationi & voluntati necessario subiacent. Nulla denique insufficientia pastoris obedientiam subditorum debet extinguere, cum regula nos jubeat etiam inutili obedire. Dicit enim: præceptis Abbatis in omnibus obediendum est, etiam si ipse, quod absit, aliter agat. Sed nobis inobedientiam redarguentibus monachi carnales objiciunt. Recta, in-
qui-

quiunt, & bona intentione hæc facimus: qui perire substantiam monasterii per malum regimen videmus. Sed vobis contradicit Apostolus: quam non sunt facienda mala, ut veniant bona; nec propter damnum rei temporalis, deferenda est subiectio humilitatis. Nam ubi inter damnum substantiæ temporalis & regularis obedientiæ periculum aliquod subeundum occurrerit; melius est perire substantiam, quam lædi obedientiæ puritatem. Non enim pecunias de manibus nostris Deus requiret, sed animas. Enimvero qui verus monachus est, omnibus rebus mundi virtutem obedientiæ præfert. Cives autem hujus infimæ regionis monachi carnales variis modis virtutem obedientiæ lacerant: arma sanctæ humilitatis impugnant: ut mihi facilius videatur novum de sæculo monachum instituere: quam istorum ignaviam posse emendare. Sed ex fructibus eorum quales sint, manifeste cognoscimus: quippe qui pacem & charitatem in monasterio violant: concordiam unitatis turbant: inter fratres & Abbatem discordiam seminant: obedire mandatis regulæ contumaciter recusant. Hæc sunt opera malorum claustralium: hæc sunt indicia civium infimorum; qui proprie voluntatis

0744258
tis improbiſſimi deſenſores arma ſanctæ obedientiæ projiciunt: carne non ſpiritu vivunt: patrum ſtatutis aut nihil aut parum deferunt: ſanis conſiliis non acquieſcunt: quorum damnatio juſta eſt. Nam ſicut impoſſibile eſt ignem flammantem non ſuſum aſcendere; ita non eſt poſſibile, monachum ſine obedientia, cœli ſecreta penetrare.

Quemadmodum Paſtores
hujus infimæ regionis inordinati ſunt ad ſubditos.

Articulus III.

QUoniam vero monachos complures infimæ regionis inordinatos ad ſuos paſtores oſtendimus: nunquid prælatorum inordinationes erga ſubditos quaſi nobis parcentes non oſtendemus? Neque nomen Abbatis quemquam ſanctificat: neque immeritum paſtoralis curæ præminencia ſalvat. Cum ergo multi inter prælatos montem infimæ regionis cum beſtiis terræ inhabitent, nequaquam à nobis ſilentio ſunt tranſeundi. Complures enim rectores clauſtraliū inordinatos ſe ſubditis exhibent, qui non ſolum commiſſas ſibi animas ſecundum regulam paſce-

0744236
pascere negligunt ; sed eas variis modis
lacerant & occidunt. Quotiescunque
vero in pastorem aliquis de infima regio-
ne assumitur , in pejus pravorum studia
roborantur. In Abbatem igitur promo-
vendus est vir bonus & diligens Deum,
qui hanc infimam regionem dudum supe-
raverit: qui carnis passiones domare no-
verit: qui ascendere ad supremam illam
regionem spiritus & velit & possit. O-
portet enim Abbatem monachorum altio-
ris esse meriti , quam monachos ; quò-
niam quisquis rector animarum consti-
tuitur : necesse est , ut multis virtutibus
adornetur. Nam si pastor infirmus ad-
huc in infima regione cum ovibus habi-
tat , debiles negligendo interficit , non
confortat. Cæcus enim, si ducatum cæ-
co præbeat: necesse est ut cum eo simul
in foveam cadat. Pastor autem, qui se
ordinatum erga subditos suos secundum
regulam non exhibet, non pastor , sed
mercennarius dicendus est: & in domo
Domini non manebit in æternum. Mul-
tæ autem sunt inordinationes prælatorum
carnalium : quæ tanto amplius ovibus
nocent ; quanto rarius emendantur.

Et primo quidem inordinatus est re-
ctor ad subditos si mercenarius fuerit:
si, neglectis ovibus proprium, carnis vel
ani-

animæ commodum quærit : si ut voluntatem suam consequi valeat, nihil petentibus contra regulam negat. Enimvero, qui mercenarius est, oves veraciter non diligit : propriam gloriam quærit : aliis præesse desiderat : prodesse secundum regulam non curat : gaudet se dici Abbatem, non novit exhibere pastorem. Mercedem ergo vanitatis suæ vanam recipit, qui non Dei sed suam gloriam quærit : qui animas subditorum suorum perire citius permetteret : quam abbatiam alteri meliori resignaret. Mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus. Non est verus monachus, non est pastor bonus, non est Dei amator sincerus : qui præsidens monachis involuntarius est cedere ; si consilio timentium Deum sic visum fuerit expedire. Cura regiminis animarum, elatum hominem despicit : humilem & resignatum Deo ad omnia requirit. Si ergo vis pastor bonus & verus monachus inveniri, taliter intentionem tuam omni tempore formandam memineris : ut paratus sis, ex amore Dei, animas tibi commissas pro viribus humiliter pascere : paratus sis etiam pastorale officium ad arbitrium Dei & bonorum hominum ex cordis integritate resignare. Hanc intentionem si semper in mente tua perman-

nen-

nentem fervaveris, & tibi & aliis bonus pastor eris. Si vero in cura pastoralis honorem diligis proprium; si tuum commodum utilitati præfers subditorum: adhuc cum bestiis in regione infima habitas: & quam sis, inordinati cordis manifestas.

Secundo pastor animarum inordinatus erga subditos efficitur: si animus ejus nimis avide in rebus temporalibus occupetur: si majorem sollicitudinem gerat pro negotiis sæcularibus quam pro commissis sibi animabus. Hanc vero nimiam rerum temporalium curam sanctus pater Benedictus in regula prohibet: animasque rationales omnibus rebus sæculi merito judicat præferendas. Ante omnia, inquit, ne dissimulans aut parvipendens salutem animarum sibi commissarum plus gerat sollicitudinem Abbas de rebus transitoriis, terrenis atque caducis; sed semper cogitet quam animas suscepit regendas: pro quibus est rationem redditurus. Consequenter eum de necessariis corporis pius pater certificat: si Deum amans pura mente colat. Et ne forte, inquit, causetur de minore substantia meminerit scriptum: *Primum querite regnum Dei & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis.* Et iterum. *Nihil deest timentibus Deum.* Sed pastor monachorum inor-

inordinatus avaritiæ spiritu seducitur,
mente, tanquam non sentiens excæcatur,
Domini à se timorem projicit, cum A-
chab venundatus sub peccato, ad auxi-
lium sceleris currit: promissa per san-
ctum patrem de consequendis necessariis
confidentia destituitur: plus quam decet
monachum in exterioribus occupatur.
Impulsus jam deinceps avaritiæ stimulis,
mandata Dei & sanctæ matris Ecclesiæ
despicit, dies festos non custodit, rebus
terrenis totus immergitur, nihil aliud
quam temporalia meditatur. Mandatum
Domini stultus cum Saule transgreditur:
expiari se victimis contra obedientiam fa-
tuus arbitratur. Denique, aut rebus, aut
curis sæcularibus incrassatus & dilatatus,
in omnem lasciviam & dissolutionem ple-
rumque labitur: regularis disciplinæ ob-
servantiam detestatur, & dum coerceri
à malis studiis auctoritate capituli metuit,
dissolutionem sanctæ unionis quærit.
Deinde reprobus, cum Saule effectus,
phytonissæ consilium invocat: obedien-
tiam reformationis suo monasterio da-
mnabilem clamat: absolvi quantocius à
submissione sanctæ confœderationis de-
siderat; ad hoc multa falso & mendaci-
ter narrat. Sed cum auctoritas capituli
annalis impune despicitur; restat, ut ob-
ser-

servantia monastica naufragetur ; quoniam amor Dei bonos in disciplina regulariter continet , & timor correctionis pravos à malis operibus coercet. Quisquis autem subterfugere unitatem capituli nititur , diabolum imitatur. Sic imperator Bulgarorum subditos sibi Christianos conventum in Ecclesia celebrare sub pœna capitis prohibet : quibus tamen credendi quidquid voluerint licentiam indulget. Novit enim callidus sinceritatem Christianæ fidei non diu posse subsistere ; si contigerit publicum exhortationis officium deesse. Hunc Christianæ fidei adversarium inordinatus & carnalis abbas quantum potest imitari nititur : qui mandatis tam necessariis capituli auctoritas est , quæ regularis disciplinæ observantiam in ordine continuat : quæ si contempta fuerit , nulla conversationis monasticæ integritas permanebit. Sed infimæ regionis cultor , abbas inordinatus , contra regularem observantiam causas fingit innumeras ; condiciones monasterii sui mentitur contrarias ; antiqua privilegia supprimi conqueritur : subditi suum cœnobium alicui dedignatur. Sed , vae inordinatis hominibus , per quos ab hac sanctissima congregatione vel unum contigerit cœnobium amitti. Denique hæc
ava-

avaritiæ pestis abbatem non solum inordinatum facit ad subditos; sed etiam sibimet-
ipsi contrarium, & à Deo penitus aver-
sum. Cupiditas enim omnium malorum
radix est, quæ tollens servum Christi,
ministrum facit esse diaboli. Abbas er-
go, qui mentem suam huic vitio submi-
serit, non pastorem; sed mercenarium
se ostendit. Semper lucris terrenis in-
hiat, de profectu animarum nihil curat,
sacræ lectionis codex raro vel nunquam
in manibus ejus conspicitur, registra cen-
suum crebrius revolvuntur. Agrum
agro copulat: aurum & argentum sem-
per in thecam sepeliendum comportat,
& dum abundare monasterium suum re-
bus temporalibus nimium desiderat,
prædam raptoribus parat. Frequenter
enim fiscus domini temporalis pecunias
monasteriorum devorat, quas nimia cu-
pido monachorum cœnobiis importat.
Væ tibi, pastor avare, claustralium, qui
majorem geris sollicitudinem de brutis
animalibus: quam de commissis tibi ani-
mabus. Infirmatur æquus & mox paras
remedium: perit anima & nullum putas
imminere periculum. Ægrotat bos & asi-
nus, tuque compateris: absorbetur tri-
stitia frater & non occurras. Tu ergo,
mercenarie, non pastor, qui f³trum
C 2 tuo.

tuorum infirmitates contumaci pectore despicias, qui constitutis in amaritudine non succurris; non præsumas & manus Domini posse effugere, cujus oves permittis tam nequiter interire.

Tertio inordinatus est rector ad subditos, cum eos, quos intra septa monasterii sollicite servare debuerat, non sine periculo in exterioribus locat. Enimvero, dum cœnobita infirmus ad regimen monialium vel ad Ecclesias sæculares exponitur: regularis observantiæ integritas violatur: quam qui adhuc in regione infima consistens, spiritui carnem subijcere non didicit: præsidere aliis sine suo periculo nescit. Pastor autem inordinatus, qui propter commodum rei temporalis monachos suos tantò periculo non timet exponere: omnium animarum tali occasione pereuntium reus est apud internum judicem ad restitutionem omnium obligatur. Non est de professione monachi sæcularium Ecclesias regere: non expedit infirmo cœnobitæ monialibus præsidere. Sed quid? Ergo ne monachus imperio se pastoris debet opponere; si cum voluerit cum monialibus aut in Ecclesiis sæcularium residere? Mandat enim regula: nihil obedientiæ præferendum. Nescio sane quid huic interrogationi respon-

spondeam : ut periculum quod utrobi-
que imminere cernitur non incurram ;
Nam si veritatem dixerō , subjectionis
obedientiam videbor infringere ; si mo-
nachos periculo exponendos consense-
ro , fateor me peccare. Dicam tamen
paucis quod sentio : quanquam paritu-
ram odium veritatem non ignoro. Si-
cut monachus de necessitate suæ profes-
sionis in omnibus , quæ sunt secundum
regulam monasticam suo simpliciter te-
netur obedire pastori ; ita prælatus com-
pellere monachum ad ea quæ sunt supra
regulam maxime salutis periculo interve-
nientæ , non potest sine ipsius voluntate.
Sed ecclesias regere , mulieribus præesse ,
extra cœnobium residere ; non est secun-
dum regulam obedisse. Non irascamini
mihi , patres , si veritatem dixi : nolite
frontem contrahere , si quod mihi vide-
tur expressi : vos nihilominus quod vobis
videtur , etiam , me reclamante , estis fa-
cturi. Veruntamen oro , nolite , mo-
nachos vestros periculo castitatis expone-
re : nolite aliquem ad monialium & ec-
clesiarum parochialium regimen violen-
ter compellere : cum plures , qui hæc of-
ficia ambitiose appetant , possitis invenire.
Bona quidem est obedientia ; sed verita-
ti & animæ saluti nullatenus est præfe-

renda. Cum enim de salutis periculo agitur: melius est obedientiam humiliter excusando postponere: quam castitatis naufragium subire. Væ monachorum praelatis, qui coenobiis suis ecclesias secularium incorporant: qui avaritiæ facibus sinum cupidinis laxant: quia dum se benefacere posteritati existimant: multos per occasionem damnant.

Quarto rector monachorum inordinatus ad subditos suos efficitur; si turbulentus & anxius inveniatur. In pastore animarum pia & prudens discretio valde necessaria est; ne aut zelus disciplinæ sit nimius; aut modus compatiendi nimia laxitate remissus. Sed rector inordinatus quandoque per indiscretum furorem tyrannum se monachis exhibet: quanquam per dissolutam compassionem ad gravissima scelera velut insensibilis tacet. Nescit iusti moderamen regiminis: fervorem in se non experitur fraternæ charitatis: semper dominum se monachorum existimat: patrem & socium humilium ignorat. Quid hoc regimine ferocius: quid sceleratius potestate, ubi non Deus, non ratio, non intellectus; sed bestia principatum? Enimvero ubi Deus & intellectus gubernant imperium, à rectitudine legis naturæ præsidentium judicia non re-

recedunt. Inordinatus vero & anxius rector variis passionibus bestiarum inficitur, semper male de monachis suspicatur: qui dum regiminis modum perperam dirigit: anxius semper amittere regnum cum Herode pertimescit.

Quinto pastor claustralium inordinatus ad monachos dicitur: si in erogandis monasterii rebus aut nimius, aut obstinatus habeatur. Nimius autem dicendus est, si in distribuendo fuerit prodigus; aut indiscreta largitione diffusus. Obstinatus vero dicitur, si quæ danda sunt opportune, non dederit; aut necessaria subditis tenaciter impendit. Obstinatus etiam dicendus est, qui timorem Domini projicit: qui suo sensui nimium confidit: qui in agendis quibuslibet nulla sapientum consilia admittit. Et quidem inter pastores animarum complures hac ægritudine mentis inordinati sunt: qui res monasterii, aut nimis improvide erogant, aut nimia tenacitate conseruant. Convivia suis adulatoribus lautissima præparant: aliis vero quibus sunt averſi, etiam minima negant. In domo hospitum, vel in abbazia sua, pastores inordinata conversatione depravati, usque ad crapulam aliquando comedunt: de vino semper optimo bibunt; sed pauperibus monachis,

C 4

qui

qui vigilando & cantando pondus portant diei & æstus, vix tenuiter necessaria concedunt.

Sexto prælatus monachorum valde inordinatus ostenditur; si contra Deum audax judicia ejus parvipendendo in superbiam elevatur. Enimvero cum pastor à subditis corrigi non possit, per sanctum patrem Benedictum ad judicium Dei remittitur; sicut in multis locis regulæ habetur. Noverit inquit abbas, se de omnibus judiciis suis Deo reddere rationem. Et iterum: Ordinatus autem abbas cogitet semper quale onus suscepit, & cui villicationis suæ redditurus est rationem. Et rursus dicit: Mox ut oriri vitia cœperint, cum charitate illa amputet; non cum tyrannide. Et in alio loco præmonet, dicens: Ipse tamen abbas cum timore Dei & observantiæ sanctæ regulæ omnia faciat: sciens se proculdubio de omnibus judiciis suis æquissimo judicij Deo rationem redditurum. Sed inordinatus factor monachorum hanc sanctissimi legislatoris comminationem exaudire velut aspis obturatis auribus despicit: Dei longanimitatis patientiam contemnit: nihil de futuro examine cogitat; donec sibi tandem iratus iudex in faciem dicat: Hæc fecisti & tacui. Nunc itaque, redde

de rationem villicationis tuæ : resigna mihi oves hereditatis meæ : mihi que animas tibi quondam in corpore commissas sine mora restitue : numerum earum integrum repone : quarum si vel una , te negligente , interiit : faciem meam tua anima in æternum non videbit. Quid tunc respondebis summo pastori , rector inutilis , ubi non solum à te pereuntium sanguis exigitur ; sed etiam ratio minus proficientium postulatur ? Ecce , nunc in securitate pessima , spreto Dei examine , ambulas : omnia tibi licere , quæ placent in corpore , putas : & cui sis rationem daturus de omnibus aliquando non cogitas. Cito veniet Dominus omnium cui te ministrum infidelem non times ostendere , cuius tibi honorem non metuis arrogare. Nisi interea poenitentiam egeris : nisi vitam in melius emendaveris : cum demonibus in inferno sine fine ardebis.

Septimo contingit inordinatum erga subditos esse pastorem , si , neglecta utilitate , communi proprium commodum vitiosa intentione quæsierit : si præsidens in monasterio non Deo , sed suis utilitatibus seruit : dum se propter carnis perniciosas libertates consequendas gaudet esse prælatum : sibi que fraudulenter ex rebus monasterii providet in futurum. Hæc

autem inordinatio in illis maxime, qui cedunt officio, qualibet occasione, conspicitur: quibus pro mercede villicationis suæ ac si fuissent episcopi, annua pensio de rebus monasterii assignatur. Non est modus iste quærentium Dominum: non est via hæc veterum monachorum. Dum cedis officio pastoralī propter Deum, cede simpliciter: noli præter victum & vestitum quicquam exigere: si non vis cum proprietariis peccare. Monachus es: monachus prius neque fieres abbas fuisti: monachus post officium permanebis. Cur ergo pensionem exigas: qui te monachum non ignoras? Quemadmodum emendo prælaturas vitium Simoniae committitur; ita pensionem exigendo, resignatione abbatiæ in regulam peccatur. Quid ergo? Damnamus eos qui cedentes officio pastoralis curæ sine crimine: provisiones annuas de rebus monasterii receperunt? Absit. Necessaria non interdiciamus: qui superflua denegamus. Veruntamen qui verus monachus & Dei amator est: etiam post abbatiā provisione regulari contentus est.

Quem-

Quemadmodum monachi
cives infimæ regionis sint inordi-
nati adinvicem.

Articulus. III.

Cives infimæ regionis monachi & ho-
mines carnales multis & variis modis
sunt inordinati adinvicem: quam qui pas-
sionibus animalibus more bestiarum con-
citati semetipsos ad rectum iudicium ra-
tionis non dirigunt: mirandum non est, si
fraternæ conversationis ordinem perver-
tunt. Semper enim præsumit sæva, per-
turbata conscientia, & mala mens nun-
quam gaudia pacis habet: sed continuo vi-
tiorum mœrore concutitur, sempiternis
ignibus scelerum intus cruciatur. Itaque
monachi cives tenebrofæ regionis malis &
inordinatis affectionibus obcæcati, finem
monasticæ professionis non considerant:
nihil aliud neque præsentis vitæ commo-
dum amant, salutem propriam negligunt
ad æternitatis amorem non assurgunt.

Primo igitur adinvicem valde in ordi-
nati sunt, dum intellectualem respectum
in fratres habendum abjiciunt: dum ima-
ginem Dei in homine non advertunt: dum
communione gratiæ & gloriæ homini-
bus infusæ & in futuro condonandæ non
cogi-

cogitant: nec fraternæ confœderationis dilectionem sibi mutuo exhibere curant. Viunt invicem: sicut equus & mulus corporali schemate concordēs: quam quicquid sensualitati gratum est diligunt: quicquid rationi convenit, non admittunt. Diligitur alter ab altero, non quia homo est; sed quia dilectori suo in affectione sensualitatis similis est. Homo cum carnalis amat in homine non virtutes, non religionem, non denique ipsam naturam; sed carnem, sed sanguinem, sed corporis qualitatem. Cum ergo amor carnalium sit carnalis: ex facili est occasione mutabilis. Cives eum hujus infimæ regionis mores venerantur consimiles: & monachos monachi semper affectione complectuntur equales. Quem Deus ab æterno dilexit inordinatus cœnobita persequitur: quem ille propter demerita spernit, iste ut sanctum veneratur.

Secundo sunt inordinati claustrales ad invicem ratione dissimilitudinis: dum vel seniores austeritate & superbia concitati suos juniores despiciunt; vel juniores se suis senioribus contumaciter proponunt. Et hæc inordinatio sanctæ regulæ valde probatur contraria, quæ senioribus mandat juniores ex paterna affectione diligere, & junioribus præcipit suis senioribus propter

pter Deum humiliter obedire. Sed cum seniores hujus infimæ regionis cives paternum affectum junioribus subtrahunt: in grave odium minores inardescunt: & dum se contemni juvenes ab illis injuste considerant: eorum mores improbos quotidie accusant. Discunt ergo infirmi juvenes mores non rectos seniorum: & ut in proverbio dicitur: *sicut canere majores considerant: sic quoque minores saltant.*

Tertio male adinvicem ordinantur monachi, qui zelum bonum & mutuam obedientiam abjiciunt, qui malum & a regula prohibitum zelandi genus assumunt. Verbis & factis sibi invicem varias committunt injurias: alter alterum æmulandi studio in malum observare nititur: ad contumeliam inferendam alter ab altero provocatur. Infirmitates suas mutuo sibi improperant: ad vindictam semper anhelant. Regularis disciplinæ zelus despicitur: indignationis & amaritudinis passio dominatur. Aversis vultibus sibi invicem obviant: quantum lateat in pectore odium, apertis indiciis, manifestant. Non sic impii, non sic: quam quisquis odio fratrem suum persequitur: homicida & regno Dei indignus comprobatur. O misera semper carnalium monachorum conditio: quæ tanto inferno est proxima: quan-

quanto a timore Dei fuerit aliena ! Imitantur enim non angelos, sed dæmones; quicunque per coelum malum in schola pacis delectantur esse discordes. Enimvero sicut animal brutum naturæ suæ feritatem non deserit : sic monachus bestialis a coelo pessimo non recedit.

Quemadmodum monachi
cives infimæ regionis ad seip-
sos inordinati sunt.

Articulus V.

Cives infimæ regionis monachi carnales ad nihil magis inordinati sunt : neque ad semetipsos. Omnem enim considerationem sui ipsius abjiciunt : in quem sint finem creati, non attendunt : quæ dum se unusquisque sordibus vitiorum polluit, a conditionis suæ originali rectitudine mens improba recedit. Nec mirandum, si ad alios inordinatus foris cultor infimæ regionis efficitur, qui per varias passionēs carnis a semetipso confusus, interius dissipatur. Dicit enim scriptura : *Qui sibi malus est, cui bonus erit ?* Rectus humanæ conditionis ordo, carnem spiritui subjiciendam, instituit : spiritus jubetur esse subiectus illi, a quo essendi formam, accepit. Sed apud
car-

0744235
carnales mentes ordo rationis pervertitur : dum caro spiritui dominatur , & ratio quæ secundum insitam sibi vim intellectus omni gubernare debuerat : carnis voluptatibus suffocata , ad rectitudinem iudicii per imperium non festinat.

Sunt igitur ad seipsos monachi carnales inordinati per curiositatis vitium : quam inquirendo vitam alienam curiose dijudicant : & propriam omnibus inquinatam vitiis non emendant. Magna in seipsis scelera corrigere nesciunt : quæ tamen in minimis delinquentes alios superbe reprehendunt. *Festucam in oculo fratris diligenter considerant : & trabem suis barentem oculis tanquam nihil sit , excusant.* Omnes affectiones suas sensualitati subjiciunt : spretoque recte rationis iudicio , carnaliter , sicut bestię , vivunt : quos frequenter ad iram passio concitat : invidiæ furor contra proximum inflamat. Vindictam in fratres anxio semper animo expostulant : quam sæpe nimio furore obcæcati non sine incommodo proprio reportant. Sed diu latere in occulto cives inordinati nequeunt : qui quanto sibi per elationem mentis manent incogniti : tanto per cæcum iudicium aliis fiunt manifesti. Omnis enim superbus & inordinatus , primum semetipsum ignorare dicitur : quam si veraci

raciter seipsum cognosceret : nullatenus
superbiret. Cum vero suiipsius inordi-
natio de superbia sumat originem : non
possumus hanc pestem melius describere :
quam si radices ejus per gradus descen-
dentes, ad inferos curemus aperire : Nam
sicut vitæ spiritualis summa in duodecim
gradibus humilitatis concluditur : ita to-
tius inordinationis monasticæ scaturigo in
bissenis superbiæ gradibus continetur.

Primus itaque gradus superbiæ curiosi-
tas dicitur, qua male ordinati, ad seipsos
monachi, vitam & mores proprios negli-
gunt, & aliorum, vel facta, vel dicta, iu-
giter inquirunt. Omni tempore fratrum
negligentias arguunt : vitam pastoris re-
prehendunt : qui quanto curiosius aliena
foris scire appetunt : tanto a semetipsis
longius recedunt. Monachis autem vi-
tium curiositatis perniciosissimum est : quia
mentem quam semel inuasit, omnibus
virtutibus spolians, vitiorum domicilium
facit. Verissimum infirmitatis signum est
aliorum facta discutere, & propter rati-
onem officii in alienis se culpis occupare.
Monachus eum, qui secundum nominis
sui definitionem seipsum solum curare
præcipitur : non sine salutis suæ manifesto
periculo aliorum facta perscrutatur. Qui-
cunque autem se vitio curiositatis subji-
ciunt,

ciunt, in secundum mox gradum superbiæ descendunt. Semper enim unus disponit ad alium, nullumque solum donatur elatis monachis peccatum.

Secundus ergo superbiæ gradus, mentis leuitas est, & vagi cordis instabilis occupatio. Hunc in ordinatæ conversationis gradum monachi carnales per affectiones varias incidunt: quas ex curiositatis vitio sensualiter contraxerunt. Oportet autem verum cœnobitam in sancto proposito persistere stabilem: quam cum leuitas mentis admittitur, virtutis constantia in corde dissipatur. Inordinatæ mentis indicium est, per varias rerum imagines discurrere, & novas semper affectionum sensualium formas procreare.

Tertius gradus superbiæ, inanis lætitia dicitur, quæ de leuitate mentis inordinati hominis procreatur. Componunt sibi monachi carnales varias affectionum imagines, quæ dum gratæ sensualitati occurrunt, lætantur; dum secus evenerit, gravem indignationem contrahentes, in tentationes varias prolabuntur. Sed non est vera lætitia, quæ aliunde, quam de Deo sumit exordium; nec diu perseverat gaudium, quod ex Dei amore non habet processum. Et ideo homines inordinati per vanam læ-

D

titi-

titiam in apertam jaſtantiam coruunt:
dum ſibi grandia mendaciter adſcribunt.

Quartus itaque gradus ſuperbiæ, quem-
admodum diximus, ex inani lætitia oritur:
qui ſtulta jaſtantia nuncupatur. Hunc
monachi carnales incidunt: cum ſe, co-
ram aliis magnificantes, extollunt. Si
quid boni fecerint, audacter in medium
proferunt: ſæpe mendaciter componentes,
etiam, quæ non fecerunt. Sancti, docti,
prudentes, & nobiles, videri appetunt:
multaque per ingenii verſutiam fingunt:
quatenus hominibus glorioſi foris appa-
reant: qui ſe intus a merito virtutis va-
cuos non ignorant. Si quempiam lauda-
re coram eis ceperis, mox in contrarium
ſe erigunt, multa in illum vitioſa dicunt:
quia dum ſe ſolos laudabiles oſtendere cu-
piunt, nullum laudari coram ſe alium per-
mittunt.

Quintus gradus ſuperbiæ, ſingularitas
accipitur, qui de jaſtantia tumore genera-
tur. In hunc gradum ſuperbi clauſtrales cor-
uunt, qui ſe, vel merito, vel ſcientia præemi-
nere aliis per jaſtantiam præſumferunt. Un-
de, ne ceteris per converſationem appareant
ſimiles: ex ſola ſe ſuperbia in omnibus ex-
hibent ſingulares. Sed ſingularitas iſta in
cœnobio reprehenditur: ubi vivere in
communi omnes ſecundum regulam ju-
ben-

bentur. Superbi autem monachi, divo testante Bernhardo, dum se aliis virtutibus & sapientia præferunt, in tantam arrogantiam temeritatis cadunt: ut plus sibi de uno jejunio blandiantur comedentibus ceteris: quam si aliis septem diebus jejunassent. Denique commodior illis videtur una oratiuncula singularis: quam psalmodia tota unius noctis. Inter prandendum oculos per mensam sæpe circumferunt, & si quem minus comedere viderint, ingemiscunt, seque dolere victos incipiunt: subtrahens sibi crudeliter, quod necessario victui providerunt. Hi superbi claustrales ad singularia sua sunt strenui, ad communia pigri. In *lecto vigilant*: in choro & in lectione regulari dormitant.

Sextus superbiæ gradus, de quinto sumit exordium: qui dicitur arrogantia superbiorum. Enimvero cum inordinati claustrales per singularitatis studium aliis apparere foris incipiunt: in majorem arrogantiae vesaniam inardescunt, & quodcunque in eorum laudem ab hominibus dicitur, verum fatui arbitrantur. O miseranda superbiorum stultitia: qui cum in omnibus rebus aliis, nulli plus credant quam sibi, de se solum sibi minus credunt neque alteri! Quicquid de se laudatum ab imperitis audiunt: non ignorantiae vel benevo-

0744235
lentiaē laudatoris, sed suis meritis adscribunt.
Sed quicumque humanis laudibus delecta-
biliter pascitur : omni virtute vacuus , &
arrogantia plenus , coram domino habe-
tur.

Septimus gradus superbiae de præceden-
te nascitur : qui superbiorum præsumptio
appellatur. Hunc omnes arrogantes inci-
dunt, qui se esse aliquid magni singulariter
credunt. De quibus dicit Bernhardus : Qui
se alios præcedere existimat : quomodo
plus de se quam de aliis non præsumat ?
Primus in conventu residet : in consiliis
primus respondet : non vocatus accedit :
non iussus se intromittit : reordinat ordi-
nata : refutat ab aliis facta. Quicquid i-
pse non fecerit aut ordinaverit, non recte
factum : nec pulchre existimat ordinatum.
Iudicat judicantes : præjudicat judicaturis.
Cui enim Deus in corde non sufficit : fru-
stra in exterioribus solatium quærit.

Octavus gradus superbiae , peccatorum
defensio dicitur : qui de præsumptione
semper generatur. Monachus enim præ-
sumtuosus, se omnibus meliorem semper
existimat : peccatum si quod commiserit,
aut pertinaciter negat ; aut si convictus
fuerit , multipliciter excusat, Quomodo
namque culpam suam confiteri humiliter
poterit, qui se reum non agnoscit ? Hunc
talem

**talem si pro delictis suis castigare volueris :
semper deteriorem facis. Quicunque
ergo pro qualibet re correptus , in verba
malitiæ declinaverit : quicunque arguenti
se excusationes peccatorum opponit : in
hunc mortis descensum quinto humilitatis
gradui oppositum cadit. Variis autem
modis peccatum suum præsumptuosus ex-
cusare nititur , qui in hunc superbiæ gra-
dum corruisse invenitur. Aut enim dicit,
non feci ; aut feci quidem , sed bene feci ;
aut si male , non multum male : aut si mul-
tum male , non mala intentione. Et si
convictus de malitia fuerit : mox in sui ex-
cusationem alienum consilium assumit.
Sed , qui procaciter etiam aperta & manife-
sta negare vel defendere non metuit :
nunquam occulta secundum regulam ab-
bati suo revelabit. Cum vero ad confes-
sionem venerit : veritatem simulato ani-
mo palliabit : qui ut ipse confusionem
possit evadere ; aliorum studet in medium
negligentias proferre. Intus male ordi-
natus superbus & præsumptuosus culpas in
confessione palliat proprias : confitetur
alienas. Semper inquietus apud se alio-
rum facta examinat : omnes una senten-
tia damnat : neminem recte in cœnobio vi-
vere conqueritur : nullam esse inter fra-
tres charitatem arbitratur. Quod si va-**

na præsumentio ejus per confessoris industriam deprehensa fuerit: mox alium confessorum quærit, cui si abbas contradicere vel leniter ceperit, in novum superbiæ gradum elatus monachus per mentis inquietudinem cadit.

Nonus autem superbiæ gradus, murmuratio vel impatientia describitur: quæ carnalibus monachis ut plurimum dominatur. Enimvero cujus simulata confessio est, una levi contumelia vel poenitentia tactus, mox in apertam superbiam erigitur: humilitatis simulatæ dolus aperitur: nec se mens ficta diutius potest abscondere; sed in publicum quicquid intus latet compellitur proferre. Iam deinceps in compos sui factus cœnobita superbus, ad omnia murmurat: judicium pastoris quamvis justum, contumaciter accusat: dentibus frendet, commotus irascitur: sine ratione velut insanus perturbatur. Monachus autem superbus murmurationi deditus, quarto gradu humilitatis contempto, decimum superbiæ descensum incidit: per quem ad infernum currit.

Decimus gradus superbiæ murmurationem sequitur, qui rebellio nuncupatur. Hunc monachi superbi & carnales incidunt, qui adhuc in regione infima commorantes, murmurationibus intendunt.

Vnde

Vnde Bernhardus : Nisi, inquit , murmurantem divina misratio respiciat , ut tandem conversus, quod talibus valde difficile est , aliorum judiciis tacitus acquiescat : mox frontosus & impudens effectus, tanto in hunc gradum deterius corruet : quanto desperatius animi motus non coercet. Semper ad pejora progreditur , & qui prius fratres suos arrogans latenter contemnerat : jam etiam , quod gravius est , se contemnere magistrum aperte manifestat. Sed hunc superbiæ gradum divini examinis animadversio diu inultum transire non patitur : dum rebelles suis pastoribus monachi frequenter cito & miserabili morte consumuntur. Alii enim recedentes ab ordine apostatant : alii propter gravia scelera carceres foedant : nonnulli de cœnobiis expulsi, vagi & miserabiles exulant : multi horribiliter percussi , a domino desperati, ad inferos festinant. Scriptum est enim : *Qui potestati resistit : Dei ordinationi contradicit.* Et iterum dominus ait de prælatis fidelium : *Qui vos spernit , me spernit.* Quid ad ista dicetis monachi rebelles ? Jura mihi allegabitis, quorum veritatem depravatis ? Sed audeo dicere : quod , utinam, vos pudeat audire. Non te , monache rebellis, in districto Dei salvabit examine præsumptio juris , qui nunc super-

be contemnis obedientiam subjectionis. Jus obedientiam præcipit: subjectionem humilem in ordine requirit.

Vndecimum superbiæ gradum, qui est libertas peccandi, consequenter monachi rebelles incidunt, qui non solum fratrum; sed etiam prælatorum correptiones &hortamenta contemnunt. Enimvero, dum rebellio contra præceptorem assumitur: audacia peccandi generatur: quanquam qui correctionis auctoritatem despicit: jam quasi licenter omnia scelera committit. Amor Dei bonos cœnobitas a peccatis voluntarie cohibet: & timor infirmos coercet. Vbi vero nec amor Dei, nec metus correptionis monachum penetrat: jam mens per rebellionem & consuetudinem peccandi inferno appropinquat. Dicit enim scriptura: *Impius cum venerit in profundum malorum, contemnit.* Quid contemnit? Deum contemnit: homines spernit: desperatus animæ suæ salutem quærere nescit.

Duodecimum ergo superbiæ gradum incidit, qui per audaciam peccandi, in malam consuetudinem currit. Hic est proximus descensus ad inferos: hæc femita inferni: hoc iter velox ad regionem operam mortis caligine. Quicumque hunc gradum consuetudinis peccandi semel inciderit: non nisi in manu miserationis Dei
vāli-

valida resurgit ; quia dum consuetudini non resistitur, necessitas peccandi generatur. Semper enim in pejus malitia proficit, & semper ruens, profundius cadit.

Ecce, isti sunt superbiæ gradus duodecim, per quos ad infernum descenditur, quos quicumque cupit euadere, semper se studeat in humilitatis observantia custodire. In his duodecim malis omnis indignitas vitiorum cœnobitam obnubilat: ad se inordinatum monachum causat, moribus hominem in bestiam ferocissimam commutat. Finis horum interitus est: & nisi ante mortem carnis pœnitentiæ remedium interveniat: progressus malorum graduum arsurum sine fine monachum damnat. Quisquis autem inordinatus ad se, in primum gradum superbiæ semel ceciderit; nisi per pœnitentiam quantocius surgere studeat: mox in secundum & consequenter in omnes per ordinem semetipsum præcipitat. Inordinationis vero carnalium monachorum ad se summa in his gradibus elationis exprimitur: per quos cives infimæ regionis inordinati demonstrantur. Quæ autem de monachis inordinatis atque superbis diximus: etiam de prælatis infimæ regionis intelligere debemus.

D 5

Quem-

Quemadmodum cives infimæ regionis monachi carnales inordinati sunt ad res monasterii.

Articulus VI.

QUicumque in monasterio constitutus, affectiones suas interiores ordinare ad puritatem sancti propositi negligit, frequenter etiam in exterioribus enormiter excedit. Monachi enim inordinati ad Deum : per consequens ad omnia inordinati perhibentur. Nam sicut bonus cœnobia divinæ voluntati per amorem unitus, omnia secundum rectum ordinem rationis simplici oculo considerat : sic a Deo per affectiones inordinatas averfus, etiam in bonis, quibus male utitur, peccat. Sunt igitur monachi carnales infimæ regionis cultores non solum male inordinati ad animam ; sed etiam ad substantiam monasterii temporalem. Interiorem namque confusionem mentis exterior perturbatio corporis sequitur, & vana per aliam demonstratur.

Et primo quidem ad res monasterii cives infimæ regionis male ordinantur, dum eas non recto ordine sibi concedi expostulant:

lañt : aut plus quam usus regularis institutionis permittit, quomodo libet usurpant. Regula enim nostra , quæ monachis dari omnia necessaria præcipit , penitus superflua interdicat.

Secundo male utuntur rebus monasterii, qui contra prohibitionem magistri dare & accipere non metuunt : vel qui in commissis dolum & fraudem infideliter committunt. Monachus enim , qui res monasterii pro suo libitu, sine causa rationabili, contra regulam quovis modo, sine licentia dissipat, in regulam sicut propriarius infidelis & falsarius peccat.

Tertio inordinatos se monachi vel abbates ad res monasterii exhibent ; dum illas usibus non licitis indulgent. Furtum & sacrilegium simul committitur : cum res monasterii in usus illicitos convertuntur. Substantia enim monasterii, Deo dicata, tamque vasa sancti altaris custodiri præcipitur : ne quovis modo per negligentiam dissipetur. Qui autem res claustralium inutiliter vetat expendere , eas nullatenus pro peccato in usus turpes concederet erogare. Quid respondebunt monachi & rectores infimæ regionis legislatori nostro in districto examine, qui res monasterii, parentibus , cognatis , mimis , histrionibus & hominibus turpibus, in occasionem
&

& præmium peccati non metuunt diffi-
pare ?

Quarto in rebus monasterii abbates & monachi carnales graviter peccant, qui eas cum detrimento divinæ charitatis & propriæ salutis nimis avare comportant. Incensi namque facibus avaritiæ, nihil aliud quam lucra & pecunias cogitant, dies festos violantes, non observant : semper augere temporalia cupiunt, charitatis damnationem non advertunt. Plus dolent pro moriente pecore : quam pro pereunte peccatore. Tam vero cæci sunt omnes inordinati claustrales, ut avaritiam prudentiam existiment : divitias reformationem putent. Agrum agro copulant : quæstum pietatem vocant, & ubi abundare temporalia conspiciunt ; ibi optimam observari disciplinam dicunt. Exponere pro communi bono ordinis etiam pauca renuunt : quare veræ charitatis ordinem intus amiserunt. Structuras inutiles, curiosas, & damnabiles in altum erigunt, vestes & ornamenta pretiosa divinis minus necessaria servitiis emunt : sacra auro vestiunt : pauperes Christi nudos derelinquunt. Non decet hæc avara curiositas monachos : quam qui sanctos imitari veteres præcipimur : vendere hæc pro sustentatione pauperum jubemur. Monachus autem cupidus

0744230
dus & abbas avarus tam longe sunt a sanctæ religionis proposito ; quam diabolus a cælo.

Quinto monachi carnales in rebus monasterii peccant: dum eas orationibus non recompensant. Eleemosynas fidelium omnes hilariter recipiunt; sed pauci dantibus orationum suffragia impendunt. Ex his multi cives infimæ regionis cum ad ordinem venerint, non Deo, sed ventri deserviunt: plus quam necessitas requirit cibi, potus ac vestimentorum dari sibi concupiscunt, & qui in sæculo vix panem & olera in cibum habere poterant; nunc monachi effecti, ova & pisciculos recusant. Magnos, varios, diversos ac delicatos sibi dari pisces importune expostulant: pro concupiscentia carnis murmurantes, cum filiis Israel in deserto ad ducem clamant: ova & pisa comedere se non posse asserunt: semper delicatiora concupiscunt.

Quemadmodum cives infimæ regionis sint male ordinati ad contemptum sæculi.

Articulus VII.

Regnum Dei vim patitur, & violenti rapiunt illud. Quicumque ergo per arma

ma sanctæ obedientiæ supernum regnum intrare desiderat, quicumque sub regulari conversatione Deo vivere optat: oportet, ut voluptatibus carnis vim inferat, & mundum cum omnibus suis vanitatibus fortiter contemnat. Sed monachi carnales infimæ regionis cives, qui tam ad Deum quam ad se ipsos male ordinati sunt, etiam ad contemptum sæculi male ordinantur.

Et primo quidem inficiuntur a concupiscentia carnis: qui semper ardent incendio voluptatis. In cibo & potu reperiuntur superflui: in lectulis & balneis contra regulam delicati: carnis desideria saluti animæ præferunt: internæ conversationis dulcedinem non requirunt. Carnem suam nimis delicate nutriunt, per quod in variis concupiscentiis jugiter inardescunt. Nemo enim veraciter mundum potest contemnere: qui carnis appetitum etiam in minimis negligit refrenare. Si ad satietatem comedis: mundum veraciter non contemnis. Primum namque mandatum quod, contemptoribus mundi imponitur: in abstinentia solidatur. Si autem usque ad facietatem cibi ventrem repleveris; continuo aut libidinem aut gravem acediam incurris; Concupiscentia ergo carnis mentem cænobitæ inordinati retrahit; ne mundum contemnere possit.

Secun:

Secundo, inordinati sunt ad contem-
nendum sæculum, propter vanam concu-
piscenciam oculorum. Monachus enim,
qui veri honoris fidelium animarum obli-
viscitur, in pompis mundialibus & orna-
mentis penitus curiosus delectatur. Enim-
vero qualis unusquisque interius apud se-
metipsum lateat, exterior apparatus mani-
festat. Circumferre in digitis annulos, in
orariis corallo, olfactoriola in manibus,
& plicas in cappis, monachum non osten-
dit, sed militem, non coenobitam humilem,
sed superbum exhibet sæcularem. Iste au-
tem ornatus in monachis non potest pla-
cere aliis, quam reprobis, qui etiam sæpe
invenitur displicuisse superbis. Væ vobis,
inordinati claustrales, qui per concupiscen-
tiam duplicem oculorum ad infernum de-
scenditis; dum videre in aliis, quæ non expe-
dit, cupitis, & videndos vos ceteris aliter
quam oportet, exhibetis. Quid vobis cle-
nodia sæculi: quid curiositates mundi? Ci-
to hæ pulchritudines, divo testante Bern-
hardo, animum masculinum effeminant:
cito honestates istæ forenses virile propo-
situm enervant. Similes sunt isti pueris
pannosis, qui propter unam exilem rube-
am ligam manicæ laceratæ affixam, valde se
pulchros & decoros existimant, & coram
se positis aliis optime vestitis, quasi nudi
sint,

0744236
sint, procaciter insultant. Vident hi claustrales pomposi alios in humili habitu incedentes mundum in spiritu paupertatis contemnere: eosque propterea & Deo & hominibus placere; se autem a sapientibus & principibus despici, & quandoque etiam ad colloquium non admitti. Hæc videntes superbi, & si quasi pro injuria graviter doleant; tamen deponere fastum penitus recusant.

Tertio, cives infimæ regionis male ordinantur ad contemptum sæculi, propter superbiam vitæ; quia non solum sunt infecti ad vanas complacentias carnis; sed etiam superbi per tumorem mentis. Omnes enim, qui carnis desideria sequuntur, inaniter se supra se erigunt; alios quantumlibet meliores contemnunt; pati æquales nesciunt; superiores non admittunt. Hi magnum sibi apparatus servorum lætantur assistere, in consiliis primi contendunt residere: videri hominibus gloriosi appetunt: pompose per publicum incedunt. Inflati superbiam spiritu, monasteria se gloriantur ex fundatione possidere insignia: rebus temporalibus opulenta: cœnodiis, structuris, & privilegiis curiosa. Pauperes monachos vel abbates exilium cœnobiorum elato corde despiciunt: se præferre melioribus non erubescunt: qui quan-

quanto gloriam in rebus exterioribus venari cupiunt : tanto a vera gloria cum factis virginibus recedunt.

Quemadmodum cives hujus infimæ regionis sint inordinati ad poenitentiam.

Articulus VIII.

CUm homo natus de muliere vivens tempore multisque repletus miseriis in eodem statu permanere diu non valeat : necesse est, ut se omni studio, quotidie reformando, ad finem debitum convertat : quum neque diu quis vivere in hoc mundo permittitur, in utramque partem mutabilis perhibetur. Quisquis ergo in hac mutabilitate constitutus, venire ad immutabilitatis gaudia desiderat, suam fragilitatem humiliter agnoscat : semperque lapsum peccati ad poenitentiae remedia confugiat, & jacere in scelere etiam ad momentum pertimescat. Vita enim monachi semper in poenitentia saluari debet consistere, & aduentum judicis cum timore sancto jugiter expectare. Dicit enim beatus Hieronymus : *Monachus non docentis, sed plangentis habet officium, qui vel se lugeat, vel mundum, & domini pauidus praestetur aduentum.* Sed infimæ regionis inor-

0744236
dinati claustrales hoc remedium salutare despiciunt : tempus acceptabile in vanitate consumunt , & qui ad omnia male ordinari non metuunt , etiam ad agendam poenitentiam valde se inordinatos ostendunt.

Primo quidem sunt male ad poenitentiam ordinati per mentis incuriam ; dum , quantum displiceat omnipotenti Deo peccatum intelligere negligunt , cui prauæ voluntatis arbitrio contradicere non pertimescunt. Sicut nox tetra diei opponitur ; sic peccator divinæ bonitati aversus & adversarius habetur. Quod putridum cadaver facere solet in conspectu hominum : hoc suo modo peccatum incomparabiliter facit in conspectu angelorum. Sed monachi carnales Dei honorem despiciunt ; & ideo contumeliam peccati non advertunt. Emendare venialia negligunt , qui quasi licenter mortalia committunt. Dicit enim scriptura : *Qui minima negligit , paulatim decedit.* Hinc nos Bernhardi monet sententia dicens : **Nemo fratres dicat in corde suo , levia sunt ista non curo ea corrigere : non est magnum , si in his maneam venialibus minimisque peccatis.** Hæc est fratres impoenitentia : hæc est blasphemia in Spiritum Sanctum irremissibilis. Nemo enim peccata majora potest subter-

terfugere; si minora contempserit emendare. Nihil deterius incuria mentis.

Secundo monachi carnales infimæ regionis amatores ad poenitentiam nimis inordinati sunt: qui contagium peccati non advertunt. Nam sicut ex morbo contagioso plerumque homo sanus inficitur; ita ex uno peccato in aliud homo inclinatur. Semper enim unum peccatum ad aliud disponere dicitur: nisi per contritionem quantocius emendetur. Ait namque Propheta: *Peccatum peccavit Jerusalem; idcirco instabilis facta est.* Et alibi: *Qui in sordibus est; sordescat adhuc.* Hujus autem morbi contagium sufficienter ostendimus in gradibus superbiæ; quoniam sicut unum oriri semper ex alio diximus; sic hominem ex uno peccato fieri lubricum in aliud per incuriam sentimus.

Tertio monachi carnales ad poenitentiam inordinati, pessimum languorem per consuetudinem peccati contrahunt; dum perniciosam cæcitatem mentis incurrunt. Omne vitium sæpe commissum vilipenditur & per consuetudinem levius aestimatur. Quemadmodum gratia mentem illuminat; ita rationem peccati frequentia excæcat. Scriptum est enim: *Excaca cor populi hujus & aures ejus aggrava; ut videntes non videant, & audientes non intelligant; ne*

convertantur & sanem eos, dicit Dominus. Impius enim cum venerit in profundum malorum, contemnit. Nullum peccatum a deo magnum est, quod non leve & parvum per consuetudinem videatur.

Quarto inordinati claustrales per consuetudinem mali obcæcati ad gratiam veræ compunctionis non veniunt, ad confessionem ex consuetudine sola superficialiter accedunt: voluntatem pravam non deserunt, emendationis propositum veraciter non assumunt. Væ illis, qui in consuetudine peccati sepulti, districti examinis censuram non metuunt, qui a cæcitate mentis per contritionis remedium non recedunt, quam sicut nunc longanimitatem bonitatis Dei despiciunt; sic in illa hora terribili, æternæ mortis sententiam subibunt. Quid prodesse poterit confessio oris, ubi non est vera contritio cordis? Non est sine contritione salutaris confessio: nec potest sine proposito emendationis esse contritio. Indicium contritionis est: nolle amplius peccare.

Quinto inordinati regionis infimæ cives, per consuetudinem peccandi omnipotentis Dei contemptores effecti, graviora semper animæ pericula incidunt; dum ad sanctissima corporis & sanguinis Domini sacra mysteria semper male accedunt. Confessi-

fectionem superficialem ex consuetudine faciunt, bestias vitiorum grandes in conscientiis suis currere permittunt. Iam vero deinceps quasi inferno confederati Deum non metuunt: emendationis vitæ semitas contemnunt: bene se ordinatos existimant; quantis interius pleni sint vitiis, non curant. Interdum fantastica devotione sensibiliter affecti, jam adesse Spiritum Sanctum reputant, se dilectos Deo & sanctos affirmant. Divinis quoque mysteriis impudenter se ingerunt, corpus & sanguinem Domini non dijudicantes ad iudicium & condemnationem sibi assumunt. Denique hi tales indigne communicantes gravius obdurantur, qui, dum se valde securos & bene conversari existimant: mundare conscientiam a vitiis debite non curant. Sic Judas apostata, malum traditionis quod prius, ut quidam ait, in Salvatorem verebatur efficere, post buccellam, introeunte in ipsum diabolo, audacter sine verecundia, non timuit explere. O quam multi sunt hujus infimæ regionis cives, monachi carnales, elati, superbi, invidi, murmurosi, & variis peccatis innodati, quorum conscientia per veram contritionem raro vel unquam munda efficitur; qui tamen ad altare sanctissimum ferme quotidie accedere non verentur.

Ecce quam mala societas omnium in hac infima regione morantium : quorum finis interitus est : quibus per mortem corporis descensus ad inferos præparatur. Hæc est regio longinqua bestialis & dissimilitudinis : in quam filius ille prodigus abiit : qui portionem hæreditatis suæ cum meretricibus luxuriose dissipavit. In hac regione cives morantur carnales : de qualibus sanctus protestatur Apostolus : *Nescit animalis homo, quæ sunt Dei.* In hac regione tenebrosa, mortisque operta caligine, nihil boni spiritualis inhabitat : in qua non pax, sed discordia bestialis regnat : dicente Propheta : *Non enim pax impiis, dicit Dominus meus.*

De his qui vicini regioni huic infimæ sæpius in eam per mentis inconstantiam relabuntur.

QUAMVIS inter primam regionem malorum & secundam bonorum proprie nullum sit medium : sunt tamen nonnulli, qui inter utramque sæpe versantur : dum ex infirmitate modo sunt tepidi : modo ex contritione mentis videntur esse devoti. Hi sunt homines infirmi, qui licet non sint in regione infima submersi : sunt ei tamen per negligentiam valde vicini, & frequenter quidem in eam per malam consuetudinem incidunt : qui ab affecti-
oni-

onibus carnis pro posse non recedunt. De quibus in quodam fermone dicit Bernhardus : Perniciosa tepiditas, quæ periculosa est, quæ molestissima & plena miseriæ, & doloris : ac plane inferno proxima : umbra mortis jure censetur. Sane invenire est homines pusillanimes & remissos, deficientes sub onere : virga & calcaribus indigentes : quorum remissa est lætitia : pusillanimis tristitia : quorum brevis est & rara compunctio, cum animalis sit cogitatio : tepida conversatio : quorum obedientia sine devotione : sermo sine circumspeditione : oratio sine cordis intentione : lectio sine ædificatione. Hos denique sicut videmus vix gehennæ metus inhibet, pudor cohibet, vix frenat ratio, vix disciplina coeret. Hujusmodi autem si diu ita manserint sub onere : aut opprimuntur & succumbunt : aut quodammodo in inferno sunt, ut nunquam ad plenum respirent in lucem miserationum Domini : nec in libertatem spiritus, quæ sola facit jugum suave & onus leve. Inde autem tam perniciosa tepiditas manat ? quia voluntas eorum nondum purgata est : nec bonum sic volunt, sicut noverunt : a propria concupiscentia abstracti & illecti. Amant enim in carne sua terrenas consolatiunculas, sive in verbo, sive in signo, sive in facto, sive in aliquo alio :

et si hæc interrumpunt aliquando : non tamen penitus rumpunt. Inde est qui raro affectiones suas dirigunt in Deum : eorumque compunctio non est continua : sed horaria. Impleri autem visitationibus Domini anima quæ his distractionibus subjacet , non potest : & quanto magis illis euacuatur : tanto amplius istis implebitur. Si multum , multum : si parum , parum. Vel fortassis , si magis probas nunquam illis iste misceri poterunt in æternum. Non enim spiritus & caro , non ignis & tepiditas in uno domicilio commorantur : præsertim , cum tepiditas ipsa soleat Domino vomitum provocare. Quicunque ergo fugere de medio Babylonis desiderat : quicunque venire ad regionem spiritus optat : semper a fe torporem mentis curet repellere : & in sancto proposito per incendium divini amoris jugiter ardere. Nihil adeo nocet Deo servire volentibus , sicut mentis tepiditas , quæ semper in principio ex parva quadam negligentia oritur : sed nisi statim curentur , successive mirabiliter augetur. In vicinio autem regionis infimæ constitutus , in eandem sæpe relabitur : quoniam feces conversationis pristinae carnalis adhuc ejus voluntatem subtiliter occupant : & fervorem devotionis debilem , facili occasione

one perturbant. Sed nemo ex profundo inferni potest cum tepida voluntate resurgere : nemo consuetudinem , sine consuetudine contraria , potest superare : quoniam , nisi quædam violentia intervenerit : semper vitium consuetudo peccandi roborabit. Recte autem infima hæc regio infernus dicitur : quæ quadam similitudine perturbationis & aversionis inferno comparatur. Sunt autem post hanc vitam tres animarum mansiones : quæ ex tribus regionibus cives suos emigrantes ex hoc mundo suscipiunt. Prima enim mansio infernus dicitur : & hæc infimæ regioni comparatur. Nam sicut in inferno nullus ordo , sed perpetuus horror inhabitat ; ita in hac regione infima omnia furor mentis obcæcatæ affectionibus carnalibus perturbat. In inferno omnes sunt mali & in regione intima nusquam reperiuntur boni. Quicumque autem ad infernum corruunt : de regione infima fuerunt. Semper enim cives suos infima regio mittit ad inferos ; nisi poenitentia ducti , viventes operibus mortuis renuntiare curaverint. Secunda mansio purgatorium dicitur : & hæc regioni secundæ rationali comparatur. Quemadmodum enim purgatorium animas purgat & perficit : purgatasque ad regnum coelorum transmittit ; ita secun-

da hæc regio cives suos perseverantes in se per continuum exercitium a sordibus peccatorum abluit : & ad conscensum regionis tertiæ, quæ spiritus dicitur, disponit. In hac mansione omnes sunt boni : sed tamen ut meliores fiant purgandi : & in regione secunda nusquam sunt mali : sed tamen ut meliores efficiantur semper exercitandi. Hæc regio cives suos morientes in se mittit ad purgatorium : quoniam, etsi omnes sunt boni, nondum tamen ad regnum sine purgatione temporanea videntur idonei. Enimvero, qui hanc regionem mediam inhabitant, quamvis supremæ videantur esse proximi : non tamen a pulvere inferioris adhuc penitus sunt remoti. Tertia vero animarum separatarum mansio regnum coelorum dicitur : & hæc supremæ regioni spiritus comparatur. Sicut enim, illa coelesti patria requies summa & pax habetur æterna : ita in regione spiritus tranquillitas est mentis continua.

Explicit regio prima.

Præ-

Præfatio in secundum tra-
ctatum primæ partis , qui agit de
media regione , videlicet rationa-
li claustralium.

Sed jam nunc dimittamus aliquando
hanc tenebrosam regionem carnali-
um : in qua turbo manet scelerum,
& tempestas continua vitiorum. Satis illi
concessimus , & plus quam propositi fue-
rat nostri circa illam immorati sumus.
Dimittamus ergo mortuos sepelire mor-
tuos suos : cedamus tenebris : lucem vi-
tæ spiritualis properemus. Exeundum
nobis est de Ægypto tenebrosæ regionis :
ad supremum verticem spiritus per me-
dium rationis sedulo festinandum. Ad-
grediamur ergo nunc tandem regionem
animæ mediam : per quam successive ve-
nitur ad supremam. Hæc animæ regio sa-
tis congrue rationalis dicitur : in qua con-
tinuus labor pro inquirenda summa veri-
tate habetur. Cives hujus mediæ regio-
nis feruor mentis erigere semper ad altio-
ra nititur ; sed reducere ad infima sævientis
turbinis motus carnis infirmitas conatur.
Hinc labor continuus : hinc suspiria oriun-
tur & gemitus ; quoniam corpus quod
corrumpitur aggravat animam , & depri-
mit terrena inhabitatio sensum multa co-
gitan-

gitantem. Hæc arcta via est, quæ ducit ad vitam : & pauci ambulant per eam. In hac regione concupiscentiis carnis violentia tamdiu imponitur : quousque spiritui voluntas ad nutum subjiciatur. Dicit enim in evangelio Dominus. *Regnum cælorum vim patitur : & violenti rapiunt illud.* In ista regione bellum certaminis Deo servitutis inciditur : sic vir sapiens testatur : *Fili, inquit, accedens ad servitutem Dei, stā, in timore, & prapara animam tuam ad tentationem.* Quantæ sint in hac media regione tentationes per exercitii spiritualis difficultatem quotidie discimus : dum variis modis impulsī, manere diu in feruoris spiritu non valemus. Iam nos a proficendi studio infirmitas revocat : nunc hostis antiqui tentatio vexat : jam proximorum convictus impedit : nunc mundi fallacia feducit. Volentibus igitur in hac regione laboris proficere, maxima fortitudine opus est ; quia nemo tentationibus suis potest usque in finem resistere : nisi vim sibi quotidie studeat inferre. Quicumque autem ad hanc regionem se pervenisse existimat, de suis viribus non præsumat : quoniam sicut gratia Dei ut bonum in nobis operetur voluntatis nostræ arbitrium exigit : ita voluntas gratiam necessario requirit. Nemo enim sanctus viribus suis. Nemo

mo igitur de se audeat præsumere ; sed, qui stat, videat, ne cadat. Militia est vita hominis super terram : quum per multas tribulationes venitur ad regnum : laboribusque virtutum arduis acquiritur coelum. *Euntes*, inquit, *Propheta*, *ibant & flebant mittentes semina sua : venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.* Enimvero, qui seminant in lacrymis : in gaudio metent. Si quis autem defecerit in semine : certe non gaudebit in messe. Cum ergo per continuos exercitii spiritualis labores mens a pulvere primæ regionis purganda sit: noli, in hac media regione otium quærere : noli, quietem negligentiae amare : quia nemo hic stare sufficit ; nisi qui se ad laborem continuum, fortiter accingit. Quisquis in hac regione media non semper ad meliora proficit ; mox in negligentias prioris vitæ cadit : ibique incidit deficienti periculum : ubi amittit proficiendi appetitum. Hic locus est continui certaminis, in quo pugnare qui negligit : vincendus retrocedit.

Explicit præfatio.

Inci-

Incipit secunda regio animæ,
quæ rationalis dicitur : in qua sub
multis laboribus homines ver-
santur.

SEcunda igitur animæ regio rationalis di-
citur : in qua mens pro inquisitione
summæ veritatis labore continuo exerce-
tur , quæ quanto se ab infima longius se-
gregat ; tanto supremæ magis appropin-
quat. Et hæc regio certis modis cœlo æ-
thereo assimilando proponitur , in quo si-
tus astrorum & motus continuus habetur.
Nam sicut motus ipse ordine primi mo-
toris causante semper in cœlo disponitur : sic
labor continuus in regione media versa-
tur , quatenus unaquæque intellectualis po-
tentia suum objectum perficiat : & ab or-
dine sibi naturaliter indito nullatenus rece-
dat. Sunt autem hujusmodi potentiæ a-
nimæ tres : *memoria* , *intellectus* , *voluntas*.

Ex his *memoria* similitudines rerum &
fantasmata colligit : seque circa arduum ex-
tendit. *Intellectus* autem fantasmata ipsa
discernendo considerat : & hic verum in-
vestigat. *Voluntas* vero probatum ab in-
tellectu ordinatum amplectitur : & hæc
circa bonum cognitum versatur. Cum
tres istæ animæ vires ordinem suum recte
custo-

custodiunt : spiritum in fide ad cœlestia perducunt.

Regio autem ista secunda cælo comparatur æthero : in quo , sicut motus continuus & situs est siderum ; sic in hac regione media motus & labor continuus est contra certamina vitiorum. Et sicut motus siderum inditum sibi a natura ordinem officii perficit : ita & in hac regione fieri rectitudinis æquitas requirit ; quatenus animæ potentia dum suo objecto subicitur : quantum viatoribus contingere potest ad finem ordinatum sibi perficiatur. Non autem simpliciter aliqua ipsarum potest in hac regione ad plenitudinem perfici : cum nemo in hac peregrinatione tam perfectus sit : qui non esse in suo ordine perfectior possit. Nam etsi *memoria* in suo objecto quod est arduum , omnium creaturarum similitudines & fantasmata collecta posset aspicere : non satiaretur , nisi earum principium , quod est Deus , posset apprehendere : sed hoc omnino est huic regioni impossibile : in qua de Deo nulla possumus fantasmata vel similitudines formare. *Intellectus* quoque cæcæ , ut ita dixerim , voluntatis consiliarius , circa verum extenditur : sed quantumcunque suum consideret objectum , non satiatur : donec omnem veritatem possit apprehendere ,
&

& ad cognitionem æternæ, summæ & infallibilis veritatis sine opinione fantastica speculationis pervenire. Sed ista perfectio nulli est viatori possibilis : quamdiu versatur in corpore mortalitatis. *Voluntas* etiam in suo objecto, quod est bonum, satiari & veraciter jucundari non poterit : nisi ad illud incommutabile & summum bonum perveniat : quod nulla vicissitudinis instabilitas obumbrat. Summa veritas & incommutabile bonum Deus est : qui ad Moysen dixit : *Non videbit me homo & vivet*. Et summæ veritatis discipulus ait : *Deum nemo vidit unquam*. Sed & propheta Dominum alloquens, dicit : *Vere, tu es Deus absconditus*. Quamvis autem prædictæ tres animæ potentiaæ suum objectum non possint in hac vita perfecte comprehendere : nulla tamen a suo debet officio cessare ; ne ibi incurrat definiendi periculum : ubi conandi deposuit institutum. Ciues ergo hujus mediæ regionis malas in se affectiones mortificant : continuis se virtutibus ornant : omnia opera sua recta intentione dirigunt : a rationis officio minime recedunt.

Sunt autem cives hujus regionis viri scholastici, speculativi & activi, diversis & quidem honestis artibus dediti : qui rationi vires sensuales subjiciunt : qui has tres potentias animæ ab omnibus objectis illicitis

intentionem semper ad finem honestæ utilitatis elevant : qui voluntatem actu vel habitu ad finem debitum reformant. Cœnobita igitur hujus emundationis amator, qui ad tertiam regionem spiritus cupit ascendere : sequentes articulos principales consistens in regione media debet custodire.

Summarium veritatis hujus mediæ regionis in septem articulis principalibus exprimitur.

Q Vicunque in hac regione media secundum professionis suæ votum exoptat proficere : sequentes articulos sedulo curet observare : quos si custodire neglexerit : se non mediæ, sed infimæ regionis adhuc esse civem ostendit. Nam sicut supra diximus , nemo in hac regione media sine continuo proficiendi conatu potest consistere : in qua non profecisse, deficere est, & non ascendisse, descendere. Monachus ergo qui regione tenebrosa superata tandem ad mediam hanc pervenire, domino auxiliante, promeruit, cavendum sibi noverit : ne conatum proficiendi vel ad modicum deferat ; sed semper ad ulteriora se extendat : memineritque admonitionis viri sapientis qui dicit : Nisi te constanter
F in

in timore Domini teneas : cito subvertetur
domus tua : id est, conscientia. Impossibile
namque est quempiam in sancta conver-
satione proficere, qui conatum proficiendi
per timorem Domini quotidie neglexerit
innovare. Effectus autem innovationis
hujus tunc ordinatus ostenditur : cum ve-
ritas articulorum regionis mediæ debite
obseruatur. *Primus* ergo articulus est, di-
ligens cœnobitici finis intentio : *secundus*
est, debita virium sensualium restrictio : *ter-*
tius , potentiarum fidelis emundatio : *quar-*
tus , operum infimæ regionis attenta re-
formatio : *quintus* , ordinata vericœnobi-
tici profectus institutio : *sextus* , ad ingres-
sum tertiæ regionis potentiarum adapta-
tio : & *septimus* prædictorum omnium
exemplaris vel experimentalis certitudo.

De continua & diligente fi- nis cœnobiticæ conversationis in- tentione.

Articulus I.

CUm finis primum sit in intentione sa-
pientis, & unumquodque in suo ge-
nere tanto censeatur perfectius, quanto
suo fini appropriat : semper monachus cul-
tor hujus mediæ regionis consideret quare
ad

ad religionem accesserit : & si intentionem suam ordinatam invenerit , eam continuare studeat ; sin vero corruptam invenerit, reformare ad rectitudinem finis debiti, non omittat.

Sed nota, quod finis in exercitiis spiritualibus *duplex* esse describitur : per quem virtus conversationis monasticæ meritis augetur. *Primus* est charitas qui principalis & ultimus dicitur : ad quem omnia exercitia monastica quasi ad primam causam ordinantur. Quicquid boni facimus ad hunc finem semper & principaliter ordinandum est ; quoniam nullum opus virtutis percipit meritum : nisi semper charitas debitum constituat fundamentum. *Deus*, inquit Ioannes , *charitas est ; & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Omnis autem , qui in Deo manet, non peccat. *Secundus* finis dispositivus, ad primum principalem quasi per medium aliquod aptum dirigitur : & hic secundarius vel minus principalis appellatur. Hunc finem monachus semper debet attendere : & per eum sua exercitia ad ultimum finem ordinare. Nemo enim ad finem charitatis principalem potest pertingere : qui medium negligit observare.

Finis autem iste dispositivus ad ultimum quantum ad cœnobitas pertinet secundum

dum Joannem Cassianum in collationibus patrum est, omnes curas mundi a se pænitus abjicere: suasque voluntates mortificare: omnem quoque dispositionem sui & curam præfidenti committere: & nihil de crastino cogitare. Oportet enim cœnobitam in hac regione media proficere volentem pænitus sui ipsius abnegationem assumere: ac deinde se totaliter in manus sui præfidentis resignare: quatenus apud semetipsum intus sit mundus, ab omni propriæ voluntatis pulvere, & foris ad serviendum Domino liber ab omni sæculari occupatione. Enimvero, nisi ad hunc finem cœnobita noster pervenerit, nequaquam verus est monachus; quoniam adhuc in carne corruptibili corruptionem seminat, & virtutem suæ professionis minime observat.

Hæc autem propriæ voluntatis monasticæ abnegatio principaliter in tribus videtur consistere: sine quibus nemo se veraciter dicendus est abnegasse. Et *primo* quidem propriæ voluntatis mortificatio requirit in monacho eradicationem proprii judicii: quam quicumque suo judicio vel consilio innititur: humiliter subesse alteri dedignatur. Radix enim ex qua defensio propriæ voluntatis oritur: consilii vel judicii proprii adhæsiō nuncupatur. Quicumque autem in cœnobio constitutus, judicio pro-

proprio inhærere desiderat : ut propriæ voluntatis usurpator in regulam graviter peccat. Decet enim cœnobitam alieno potius imperio , quam proprio vivere : si ad vitam æternam per obedientiæ meritum desiderat pervenire. Enimvero, proprium amare iudicium , maxima animæ lepra est , quæ tanto secundum Bernhardum est perniciosior , quanto occultior fuerit : qua , quanto aliquis abundat : tanto sibi sanior esse videtur. *Secundo* voluntatis mortificatio requirit evacuationem propriorum affectuum : quia nemo inter adversa & commodosa ordinatus & Deo veraciter subiectus , stare sufficit , qui suas affectiones carnales non fortiter restringit. *Tertio* ad mortificationem propriæ voluntatis paupertas illa spiritus requiritur : ne in rebus usualibus victu , amictu , ac cæteris affectus monachi captivetur : quam quisquis ista nimium diligit : se amatorem voluntatis propriæ contra regulam ostendit. Oportet enim cœnobitam verum huius mediæ regionis cultorem doctrinæ sanctæ humilitatis ferventer insistere : omnia mundana pro Dei amore libenter contemnere , & præter Deum nihil pænitus amare. Si quid habet in usu regula permittente caveat affectum cordis sui apponere : sitque paratus pro arbitrio pastoris & fratrum

utilitate omnia placido corde resignare. Semper quæ simplicia & viliora sunt eligat: Deo gratias in omnibus agat: in quo solo spem & sufficientiam suam ponens hilariter dicat: *In te, Domine Jesu, omnia habens pro tuo amore omnia libenter despicio: de transitoriis nil penitus curabo.*

Igitur coenobita noster devotus ad finem hunc institutionis monasticæ intentionis suæ, oculum fidei semper consideratione dirigat: ab ejus intuitu nunquam recedat; quoniam quisquis in actione ultimi finis obliviscitur: quasi nauta imperitus & cæcus inter procellas maris mox periturus evagatur. Imitetur ergo monachus fidelis nautam devotione peritum: ut quemadmodum ille semper portum habens præ oculis illac navim dirigere intenta sollicitudine nititur: sic mens hominis boni ad Deum semper quasi ad litus & ultimum finem dirigatur. Sagittarii certum sibi aliquod signum constituunt: & ne visus dispergatur a termino præfixo, unum oculum claudunt. Sicut autem sagitta jacentis ad signum dirigatur: sic intentio monachi boni ad Deum semper ordinatur, in qua etiam oculus inferioris affectionis clauditur: ne acumen superioris considerationis per inania dispergatur. Oportet enim affectum

Etum terrenæ curiositatis & intellectum
sapientiæ carnalis quasi nesciendo claude-
re: si mentis intuitum semper ad finem
debitum cupimus elevare. Et sicut aquila
irreverberatis oculis solem intueri dicitur:
ita monachus Dei servus, finem institu-
tionis monasticæ sine intermissione con-
templatur. Quemadmodum prudens via-
tor mansionem, quo tendit, delectabiliter
procedendo considerat: sic bonus cœno-
bita in omnibus quæ facit, semper cum
fervente desiderio, ad finem suum, qui De-
us est, principaliter anhelat. Stultus au-
tem viator est, qui constitutus in itinere
mansionis ad quam tendit obliviscitur: &
aliorum errans, impedimentis variis scien-
ter implicatur. Et monachus, qui desti-
nationis suæ finem non studiose conside-
rat: profecto cæcus in itinere oberrat.

Monachus ergo bonus & propriæ salutis
amator conatum suum bonum in exerci-
tiis spiritualibus non negligit: sed semper
affectum ad altiora se in sanctis operibus
exercitando sustollit. Conatus autem bo-
nus est nihil eorum quæ Deus mandavit, o-
mittere: pastori pro Dei amore in omni-
bus humiliter obedire: semper affectum
a terrenis elongatum, ad memoriam su-
periorum erigere: & per continuum ex-
ercitium spiritualis conversationis sanctum

propositum quotidie innovare. Quicquid boni facit cœnobita devotus, semper omnipotenti Deo fideli attentione offerat: omnia terrena forti animo contemnat: soli Deo placere concupiscat.

Sit fidelis semper cœnobitæ intentio, ut nihil aliud, quam Dei laudem & honorem velit concupiscere: sit diligens attentio, ut omnes sensus corporis & affectiones animæ ad Dei servitium noverit convocare: quatenus suo Domino fideliter serviat: & illius gloriam non propriam requirat.

De restrictione debita virium sensualium.

Articulus II.

QUam utile quamque necessarium nobis sit vires sensualium passionum restringere: inter monachos præsertim existimo neminem ignorare. Enimvero quisquis ad finem regularis conversationis debitum, quem descripsimus in hac regione, cupit pertingere: oportet eum mores & motus naturales inordinatos prudenti constantia domare: quia nemo se resignare alterius imperio veraciter sufficit: qui sensualium passionum vires non fortiter restringit. Oportet enim proficere cupientem

tem & motus & prudentiam carnis animo
constanti relinquere: & divinæ se gratiæ
non carnis & sanguinis filium exhibere.
Dicit enim scriptura: *Si secundum carnis im-
perium vixeritis, moriemini. Enimvero, qui
seminant in carne: de carne & metent corru-
ptionem. Caro autem & sanguis: regnum Dei
non possidebunt.* Sed quid dicit nobis salva-
tor? *Inimici*, inquit, *hominis domestici ejus.*
Et qui sunt isti domestici: nisi vires sen-
suales qui spiritui adversantur? Concupi-
scibilitas enim & irascibilitas inimici nostri
omnia in nobis mala adversus spiritum
concitant: & domum conscientiæ variis
passionibus continue perturbant. Quam-
diu enim istæ vires sensuales, suos natura-
les motus & cursus in homine peragunt:
ipsum ad libertatem spiritus ascendere non
permittunt. Concupiscibilitas in sensu
carnis delectabilibus fruitur: & vis e con-
trario irascibilis pœnalia corporis detesta-
tur. Interea quamdiu hoc bellum carnis
in homine agitur: inquietus, carnalis & in-
firmæ regionis cultor monachus habetur.
Quicumque ergo venire ad vitam æternam
desiderat: necesse est ut has inordinatas
sensuum vires fortiter in omnibus restrin-
gat.

Studeat ergo cœnobita fidelis vim con-
cupiscibilem ad pœnalia, quæ Deo sunt

accepta, dirigere: & omnes suas affectiones ad Dei beneplacitum reformare. Si hoc fecerit: confidenter ad Dominum orabit: *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas: in omni tempore.* Et illud sæpius dulciter lacrimando clamabit: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus.* Deinde vim irascibilem Deo adhærens delectationibus sensualibus prudenter discat opponere: eamque ad vitiorum odium sedulo reformare. Sic anima ad suum ordinata principium: dura quæque pro Dei amore non metuet perpeti: & omnibus concupiscentiis carnalibus fortiter per vim irascibilem incipiet reluctari. Et tunc cœnobita devotus, elevante se spiritu, clamabit: *Renuit consolari anima mea.* Et illud Apostoli: *Omnia arbitratus sum, ut stercora.* Anima enim quæ Deum veraciter diligit: omnia præter ipsum contemnit.

Ex his autem duabus viribus omnis affectio inordinata oritur: & bonæ similiter per oppositum his generantur. Nam de concupiscibili gaudium & spes sumunt exordium: & irascibilis dolorem parturit & metum. De his sanctus ita dicit Bernardus: *Totum cor hominis quatuor affectionibus est perversum: quas si ad Deum reducimus: totum cor hominis est conversum.*

De

De fideli potentiarum emundatione.

Articulus III.

Sed restringere vires sensuales nequam sufficimus; nisi etiam potentias intellectuales fideliter emundemus. Ad hanc emundationem magna & continua diligentia opus est: quam coenobita, qui negligentiae torpore resolvitur, nunquam a vitiosis affectionibus emundatur. Qui enim corruptis potentiis seminat: nihil aliud quam corruptionem de suis erroribus reportat. Oportet ergo coenobitam huius mediae regionis cultorem potentias suas interiores ab omni inordinatione corrigere: si velit in studio proficiendi jugiter permanere. Sunt autem hae potentiae intellectuales taliter emundandae.

Primo quidem *intellectus* ab omni imaginatione vanarum similitudinum purgandus est: quatenus se ab universis materialibus eripiens, sursum sine aliqua imaginatione similitudinis ad suum principium erigat: & suo prudenter objecto intentus, se totum ad summam veritatis radium convertat.

Memoriam deinde suam coenobita noster fidelis ab omni occupatione rerum illicitarum

tarum emundare non negligat: nullas cogitationum turpium vel minus utilium species admittat: studeatque phantasmata passionum irrationabilium per sacras meditationes repellere: & quantum fieri potest nihil stultum cogitare.

Voluntas etiam ab omni inordinata affectione purganda est: ut nihil velit, nisi, quod recta ratio volendum suggerit: nihil reprobet, nisi, quod illa secundum veritatis iudicium sibi interdicit.

Hæc autem restrictio virium & emundatio potentiarum, sicut diximus, nulli pænitus, nisi per diligentiam magnam discretam & continuam in pugna forti conceditur: *Scientes quod regnum Dei vim patiatur*: nec hostem sibi quisquam potest subicere: nisi qui contra ipsum atrociter & perseveranter voluerit dimicare. Nam, beato pontifice Augustino perhibente, cognovimus quod homo bene non moritur: nisi vitiis & concupiscentiis antea moriatur. Sed his nemo veraciter inter homines moritur: nisi qui suis voluntatibus per laborem continuum in lacrimis seminans reluctatur. Muniendus ergo salutaribus doctrinis est animus: fortitudo patientiæ in omnibus assumenda est: quam sicut hostem armatum nudus & impatiens laboris, non potest prosternere: ita monachus

nactus sine armis spiritualibus & quadam continua pugnandi violentia, potentias suas intellectuales non praevalet emundare. Arma vero spiritualis militiae quamquam in suo profectu sint plurima: tria tamen monacho principaliter sunt assumenda.

Et primo quidem coenobitae strenuitas in omnibus quae agit necessaria est: quatenus aggredi contraria carni fortiter audeat, & nullo unquam tempore in sancto proposito tepescat. Dura enim & pœnitus contraria sunt carni exercitia spiritus: in quibus constanter perseverare non sufficit: qui strenuitatis fortissime arma induere contemnit. Si ergo omnes affectiones tuas spiritui cupis subicere: si vis contra carnis vitia feliciter pugnare: cura tibi violentiam prudentissimam facere: & te contra omnia fortiter armare.

Deinde sancta quaedam severitas tibi assumenda proponit: per quam omnia contraria & adversa istius mundi, quasi nihilum portantur. Enimvero, quisquis hanc animi benignam severitatem pro Dei amore coelestique desiderio semel veraciter assumerit, nulla jam deinceps adversa carnis formidabit: sed tanta interius divinæ remunerationis consideratione perfunditur; ut plus in adversis quam in prosperis
speris

speris occurrentibus sibi delectari videatur.

Sed severitas infirmioribus nequaquam est placida: nisi benignitas dulcedine fuerit aliquantulum temperata. Idcirco consequenter ipsa benignitas militi nostro assumenda est: ut, dum per infirmitatem carnis in proelio temptatus, vel etiam vulneratus, quandoque titubat: per poenitentiam mox pugnaturus fortius denuo resurgat. Oportet enim militem Christi, si ceciderit in bello, per contritionem & alia poenitentiae remedia iterum pugnaturum totiens resurgere: quousque tandem aliquando adversarium, miserante Deo, valeat superare. Si septies in die cadit justus & resurgit: quomodo veniam peccator sed jam poenitens non sperabit? Surgite totiens iterum pugnaturi ô milites, quotienscunque adversario vincente cecideritis: fortius semper de novo instauratione militiam: ut hostem quem interimere fortitudine non sufficitis: perseverantia tandem superetis! Noli desperare victoriam, ô coenobita fidelis, propterea quod saepe victus a tentatione vitiorum cecidisti in laqueum: noli diutius jacere prostratus quia te sentis infirmum: sed mox totiens resurge, quotiens lapsus fueris: & confide, quum misericordem habes dominum
cujus

0744236
cujus auxilio tandem victor contra adversarium eris. Nemo enim repente fit summus: nec incautis militibus statim victoria de inimico conceditur: ne perituri gravius in superbiam eleventur. Carior semper rei difficulter acquisitæ possessio: & bonum quod laboriose acquiritur: cum majori diligentia custoditur. Tamdiu pius pater Deus tentationibus adversarii victos nos permittit, in foveam peccati per intervallum vicissitudinis cadere: quousque infirmitatis nostræ conscii discamus nihil in nostris viribus, sed in ipsius gratia solummodo sperare. Tu autem, homo, qui propositum sæpe interrumpis peccando, nunquam tardes resurgere: quoniam, etsi hostem tibi non potes perfecte subijcere: bonum tamen tibi erit, si te ultima dies etiam post sæpe iteratam ruinam, stantem & pugnantes, potuerit invenire. Eos vero quibus miseratio Dei virtutem & gratiam debellandi adversarium contulit: hoc consilium non resolvit. Verum-

*tamen qui stat, videat, ne
cadat.*

De

De operum primæ regionis attenta reformatione.

Articulus IIII.

QUoniam quidem, sicut in fine primi tractatus docuimus: regio hæc media primæ ex infima parte est proxima: in qua cœnobita, si aliquantulum negligens & remissus fuerit: mox sine medio in priorem iterum cadit. Et ideo, qui in ista regione proficiendo cupit persistere: semper attenta vigilantia infimæ regionis opera studeat reformare. Et ne simus prolixi, quisquis hanc in se reformationem exercere desiderat: opera in hac regione octo articulis primæ contraria assumat. Nam sicut medicorum traditione præcipitur: *Contrariis, contraria curantur.*

Cives igitur hujus mediæ regionis monachi fideles hoc primum jubentur inspicere: ut se ad Deum studeant præ omnibus ordinare. Hæc autem ordinatio, tunc bene fieri dicitur; *si Deus ex toto corde secundum legem super omnia amatur.*

Deinde ad prælatum suum cœnobita devotus se ordinatum exhibeat: humilem ei reverentiam impendat: studeat illum
fin-

sincera charitate diligere, & omnia, quæ præcipit, secundum regulam custodire.

Rector quoque animarum curet ordinatus ad cœnobitas incedere: seque pastorem ovibus verum non mercenarium exhibere: salutem animarum sibi commissarum non negligat: temporalia spiritualibus non præponat. Oderit vitia: diligat fratres: & se in omnibus bonis exemplarem exhibeat.

Deinde fratres sibi invicem, tanquam unius capitis membra, cohæreant: in vera charitate Dei se mutuo diligant: & a bono zelo non recedant. Omnes enim, qui per fidem Christi venire ad vitam æternam bonis operibus insistendo confidimus: Christi summi capitis membra sumus. Quisquis autem fratrem suum malo zelo vel odio ceterisque malis affectionibus persequitur: se primum a capite dividit: ac deinde injuriam Christo facit.

Consequenter ad seipsum unusquisque se ordinatum exhibeat: omnibus pro Christi amore se humiliter subdat: alios sibi per humilitatem præferat: seque omnibus indigniorem monachis credat.

In usu rerum monasterii semper institutionem regulæ caveant excedere; sed ordinatos se ad omnia & fideles ubique studeant exhibere. Nihil contra voluntatem

abbatis habere appetant : nullam in usu rerum voluptatem animi admittant.

Curabunt deinde cœnobitæ fideles se secundum regularem institutionem ordinare ad contemptum sæculi: quatenus nihil in hoc mundo diligant; sed omnia pro amore Dei veraciter contemnant.

Ad pœnitentiam se diligentissime ordinare non negligant: ad humilem excessuum suorum confessionem sæpe recurrant: quum, sicut in hoc mundo, sine peccato vivere nemo creditur; ita pœnitentia omnibus necessaria etiam monachis iudicatur. Bonus ergo cœnobita per compunctionis studium ad pœnitentiam semper discat recurrere: seque de suis excessibus in capitulo humiliter accusare: pœnitentiam injunctam libenter peragere: & se in omnibus fideliter emendare.

De ordinata institutione veri profectus monastici & gradibus humilitatis.

Articulus V.

Maxima virtus monachi *humilitas* est: & gravissimum in cœnobita scelus superbia. Monachus enim tumida mente superbus, diaboli imitator & servus efficitur:

tur: omnibusque virtutibus, si quas habuerat, spoliatur: quum nulla potest virtus in mente subsistere: in qua superbiam contigerit residere. Igitur cœnobita, qui in hac regione media cupit proficere: ad verum profectum institutionis monasticæ per humilitatem se discat ordinare: quia nemo veraciter humilitatem consequitur: nisi, qui studiis spiritualibus immoratur. Verus autem profectus regularis institutionis omnes Musas adulterinas excludens, ex gradibus humilitatis oritur: qui per suas radices in regula duodecim ponuntur. Radices vero hujus profectus ex studio sacræ lectionis proveniunt: quæ hominem paulatim ad timorem Domini perducunt. Ex lectione meditatio spiritualis oritur: ex qua sancta compunctio generatur. Utilior autem modus cœnobiticæ meditationis consistit in memoria passionis Domini: & in consideratione beneficiorum Dei. Porro qui hanc regionem mediam excedentes ad tranquillitatem spiritus perveniunt: suas meditationes per contemplationem divinæ majestatis & excellentiæ sublimiores reddunt. Et de his quidem suo loco dicemus. Duæ autem radices istæ ab assiduæ orationis irriguo incrementa suscipiunt: & in robur firmissimæ plantæ convalescunt. Nulla enim sine oratione

meditatio proficit: & studium sine illa non
salvabit.

Ex his tribus radicibus spiritualis profe-
ctus timor Domini, qui est primus gradus
humilitatis oritur: ex quo ceteri gradus,
per ordinem succedentes, procreantur.
Monachi autem, qui salutare studium scri-
pturarum & sanctas meditationes cum as-
fiduis orationibus negligunt: ad hunc pri-
mum humilitatis gradum minime pertin-
gunt. Qui vero primum gradum humi-
litis non potest ascendere: quando ad
alios poterit pervenire? Secundus enim
nunquam ascenditur: si primus negligat-
ur. Ergo qui unum negligit: nullum a-
scendit.

Sacræ autem lectionis studium non ad
vanitatem mundi, neque ad voluptatem
seductæ mentis assumendum est: quia
nunquam ad compunctionem lectio profi-
cit, quam carnis aut vanitatis delectatio
corrumpit. Monachus autem per studi-
um sacræ lectionis ad devotionem non
potest pertingere; nisi omnem curiosita-
tem in simplicem spiritum studeat commu-
tare. Quisquis ergo ex lectione scriptu-
rarum ad compunctionem proficere desi-
derat: quisquis ascendere ad humilitatem
per radices timoris optat: non quamlibet
lectionis materiam debet eligere; sed eam
dun-

cluntaxat, quæ mentem ad Dei amorem
amplius potest excitare. Ad hanc rem le-
ctio conversationis sanctorum mihi satis
videtur idonea: quia sæpe ad amorem Dei
mens jacentis erigitur; dum vita fervorum
ejus ad memoriam revocatur. Miracula
quoque & revelationes tormentorum seu
gaudiorum animarum separatarum catho-
licæ fidei conformes libenter admittimus:
quibus corda torpentia sæpius provocari
ad compunctionem experti sumus.

Deniq; passionum sanctorum martyrum fer-
vorem devotionis non mediocriter exci-
tant: in quibus dum charitatem insupera-
bilem Christi ad mentem reducimus:
compuncti exemplo tantæ constantiæ,
quasi quodam incendio amoris tacti, de
nostra imperfectione suspiramus. Ex le-
ctione meditationis materia sumitur, &
qualis illa fuerit: talis ista erit. Non poë-
tarum turpia carmina: non philosopho-
rum curiosa dogmata: non rhetorum tur-
gentia scripta: fervorem devotæ com-
punctionis in monachis excitant; sed con-
ceptum potius suffocant. Si ergo vis bo-
nis meditationibus insistere: noli animum
tuum aliis lectionibus, quam sanctis & de-
votis occupare. Enimvero nec uva de
spinis colligitur: nec compunctio ex va-
nitatis studio generatur. Qui pro scien-

0744236
tia hujus mundi studet ea legat, quæ sibi ad eruditionem conveniunt: qui vero compunctionem quærit, illa cogitet, quæ ad amorem Dei per timorem animum accendant. De novissimis igitur, quæ nos manent, lectio frequens sumat exordium: deinde sanctorum legantur gesta patrum: quatenus memoria futurorum ad timorem Dei mentem concutiat: & sanctorum exemplaris conversatio imitandi desiderium accendat. Ait enim vir sapiens: *Memorare novissima tua: & in aeternum non peccabis.*

Conversatio sanctorum patrum nobis in exemplum proponitur; & malorum interitus ad disciplinam nostram nobis recitatur: ut virtus remunerata desiderium moveat, & iniquitas punita peccandi licentiam interdicat. Semper ergo cœnobita devotus exempla & virtutes sanctorum ad memoriam revocet: pravorum brevem voluptatem, sed cruciatum æternum, consideret: quatenus infelicitatem timendo mereatur evadere: & illorum perpetuum gaudium insistendo virtutibus obtinere. Non levis est bonorum malorumque discreta conditio: quoniam in æternum utraque mansura describitur: nec ullo fine terminatur. O æternum cunctis semper pavendum mortalibus: in quo post hanc vitam consummationis timor
nul-

nullus est justis: & liberationis spes nulla
perverfis. Cogitet, qui potest, quid sit
æternum: ubi nullus est finis, qui audet
imaginetur terminum: & cum in æterno
nihil aliud quam æternum invenerit: in-
telligat, quam nihil sit omne tempus, quo
in hoc mundo vivit. Enimvero spiritus
carne semel exutus, hanc æternitatis abys-
sum necessario subire compellitur: & con-
ditionem, quam pro meritis suis semel
adeptus fuerit: sine fine perferens in ali-
am non mutabit. Nam qui bonus in Dei
charitate moritur: vitam æternam pro
meritis sortietur; Qui autem malus & sine
pœnitentiæ reconciliatione ab hac vita se-
mel decesserit: cum dæmonibus in infer-
no sine fine cruciandus permanebit. Ex
his meditationibus timor in mente servi-
lis oritur: per quem paullatim ad amorem
pervenitur. Ut autem cœnobitam per has
radices ad charitatem possimus successive
perducere: placet nobis per ordinem gra-
dus humilitatis in regula descriptos brevi-
ter explanare.

Primus itaque gradus humilitatis per san-
ctum Benedictum in regula timor Dei
describitur: qui initium sapientiæ appel-
latur. Timor autem Domini triplici di-
stinctione traditur: servilis, videlicet, ini-
tialis,

0744236
tialis, ac filialis, qui & castus nuncupatur. Ex triplici hac distinctione tres radices dicuntur procedere: secundum quas meditationes suas coenobita incipiens debebit ordinare. Habent enim singulae radices suas meditationes proprias: & cum una recte disponitur: semper alia melior generatur.

Ex servili namque timore non ferviliter tantum sed prudenter & virtuose assumpto, meditationes horroris & poenarum proveniunt: quae cohibentes a peccato animum paulatim filialem introducunt. Enimvero, dum consideratione poenarum mens in horrorem convertitur: peccandi audacia cohibetur: quia servus qui verbera metuit: praeccepta domini custodit. Timor autem iste fervilis ad promerendam hereditatem paternam solus non sufficit; sed tamen initialis effectus ad filialem qui est sufficiens, disponit.

Initialis enim timor medius inter utrumque ponitur, & de servili in filialem facile commutatur. Iste timor initialis meditationes de novissimis recipit: & tam poenas incurrere quam dulcem amittere patriam pertimescit. Et hic latius in regula ponitur: ubi etiam radices ejus describuntur.

Timor

Timor autem filialis meditationes suas in amore complectitur : dum nihil aliud metuit, nisi ne pater dilectus offendatur. De hoc timore dicit vir sapiens : *Timor Domini gloria & gloriatio: letitia & corona exultationis.*

Timor Domini delectabit cor & dabit letitiam & gaudium: in longitudinem dierum. Et iterum: *Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis sue benedicetur.* Iste quoque timor castus dicitur: quia non metu poenarum sed amore solo mala detestatur.

Ex hoc triplici timore tres exercitiorum spiritualium latitudines circa gradus humilitatis videmus exsurgere: singulisque timoribus exercitia singula convenire. Aliter enim timor servilis sua exercitia peragit: aliter initialis virtutibus insistit: atque multo aliter filialis in suis operibus procedit. Nam sicut affectiones cordium, vario modo proveniunt; ita exercitia unius timoris diversimode fiunt. Aliter enim memor suorum scelerum publicanus sententiam judicis timuit: aliter se audire vocem tubæ mortuos ad iudicium vocantis Hieronymus dixit. Ait enim de illo sanctum Evangelium: *Stans a longe publicanus, volebat oculos suos ad cælum erigere: sed percutiens pectus suum, dicebat: Deus, propitius*

esto mihi peccatori. Sed Hieronymus ille beatus dicit : Sive bibo, sive comedo : semper tubam illam auribus meis insonantem audire me puto : *Surgite mortui : venite ad iudicium.*

Utriusque compunctio ex timore oritur : sed non ex unius affectionis desiderio utraque generatur. Publicanus enim reatu, peccatorum suorum territus, iusti iudicis sententiam timuit : & ideo compunctus dixit : *Deus propitius esto mihi peccatori.* Hieronymus vero non ex conscientiae reatu timore concutitur : sed fundatus in charitate servumque se reputans inutilem, divinae iustitiae abyssum reveretur.

Secundus gradus est, voluntatem propriam pro Dei amore relinquere : & suum velle in nullo contra regulam amare. Iste gradus ex primo ascensu humilitatis oritur : & in tertium elevatur. Enimvero qui Deum timet & ab eo separari, poenasque subire veraciter, metuit : nihil amplius, quam propriam voluntatem, odit. Novit enim coenobita fidelis, quod omne peccatum ex sola voluntate propria oritur : & ideo illam, ut inferni januam detestatur. Veraciter namque dixit ille beatus : *Tolle voluntatem propriam : & jam non erit infernus.* Nihil enim in inferno ardet nisi voluntas

tas

tas propria: nihil gratiam Dei amittit nisi voluntaria culpa. Quisquis ergo Deum veraciter timens, ejus gratiam amittere metuit: propriam voluntatem, ut insidiatorem animæ suæ pertimescit. Consideratio autem periculi voluntatis propriæ facit cœnobitam suum velle contemnere: & semetipsum sibi abnegare. Et hæc abnegatio propriæ voluntatis & sui ipsius, tribus modis perficitur: quemadmodum in sequentibus dicetur.

Et primo quidem, seipsum sibi abnegat, qui studet secundum doctrinam æternæ sapientiæ, & non secundum proprios motus, vivere: & Christo sibi humilitatem persuadenti, in omnibus obedire. Dicat ergo cœnobitæ salvaror: *Si vis temetipsum negare, tibi & me sequi, averte oculos tuos, ne videant nociva: aures, ne audiant vana: & pro dulcibus hujus mundi sume amara.* Corporis tui delicias discite contemnere: tranquillitatem & pacem cordis amare: omnes tribulationes pro mei amore patienter & gaudenter recipere: & vilis despicabilisque videri ab omnibus concupisce. Consequenter discite voluntates tuas in omnibus frangere: concupiscentias carnis mortificare: omnia terrena contemnere: & vitam tuam, quantum fieri potest, conversationi Salvatoris tui pro viribus conformare.

mare. *Qui enim se dicit in Christo manere: debet sicut ille ambulavit & ipse ambulare. Qui ista fecerit: seipsum bene abnegavit.*

Secundo, propriæ voluntatis abnegatio, tunc recte perficitur: dum aliena commoda, propriis præponuntur. Dicit enim sanctus Apostolus: *Non qua sua sunt quærentes; sed qua aliorum.* Nam secundum Bernhardi sententiam: *totiens anima pro fratribus ponitur: quotiens eorum commoda, propriis utilitatibus pro amore Dei præferuntur.*

Tertio, propriæ voluntatis resignatio perfectionis plenitudinem accipit: dum cœnobita compunctus ac Deo totaliter mancipatus, ei gratis sine intuitu mercedis, servire ex amore concupiscit. Et ista sanctissima propriæ voluntatis resignatio, hominem Deo proximum, efficit: & in ejus amore semper requiescit.

Quemadmodum vero hæc sui ipsius resignatio de secundo gradu humilitatis subsistentiam accipit: ita & internam resignationem omnimodam, ad voluntatem Dei in omnibus necessario, requirit. Dicit enim in Evangelio Dominus: *Non veni facere voluntatem meam; sed ejus, qui misit me Patris.* Perfecta igitur resignatio est qua voluntas humana totaliter voluntati divinæ subjicitur: & ex amore integro confor-

formatur; Ita enim Dominus ipse orare nos docuit: *Fiat voluntas tua: sicut in cælo & in terra.* Et illud Psalmigraphi: *In manus tuas commendo spiritum meum.* Nunquam in hoc mundo securius vivitur: quam si humana voluntas Deo perfecte subjiciatur.

Enimvero, sui ipsius perfecta resignatio, qua cœnobita voluntatem suam veraciter Deo subjicit: rectam viam ad summum bonum sine medio ostendit. Summa hic mentis tranquillitas: maxima inest cordi securitas: quoniam animus, qui se Deo perfecte studet subjicere: nulla hujus mundi contraria; nisi solum peccatum amplius poterit formidare. Quicquid adversitatis ingruerit, Domino adjuvante, didicit vincere: quicquid commoditatis desiderat, in solo se Domino intelligit possidere. Omnia adversa, pro ejus amore, despicit: omnia bona, in ejus dilectione, collocavit. Prudenter enim dixit ille devotus: *Dimitte omnia: & invenies omnia. Relinque cupiditatem: & veram invenies pacem.*

Denique ut hæc propriæ voluntatis resignatio plenitudinem consummationis accipiat: triplicis adminiculi suffragium, ut ita dixerim, implorat.

Primum in virtute perseverentiæ ponitur: ut voluntas semel abnegata, nunquam resumatur. Dicit enim ad hujus suffragii contemptores sanctus ille Bernhardus: *Quid rursus vos de vobis intromittitis: qui semel matura deliberatione voluntatem vestram nobis tradidistis?* Monachus enim qui voluntatem suam semel Deo in manus abbatis tradidit: eam sine sacrilegii crimine non refumit.

Secundum quod ad perfectam resignationem voluntatis requiritur: est ut nunquam remittatur. Hinc ad tepidam animam in Apocalypsi Dominus dicit: *Habeo adversum te pauca: quia primam charitatem, id est, fervorem tuum reliquisti.*

Tertio resignatio voluntatis perficitur; si nunquam rescindatur. Dicit enim Salvator: *Qui perseveraverit usque in finem: salvus erit.* Cum ergo videris cœnobitam inquietum, seu ira commotum, noveris totius tentationis molem ex irresignatione procedere; nec unquam curabis hunc morbum ægritudinis; nisi prius persuadeas, resignationem abnegare voluntatis.

Tertius gradus humilitatis est, se in omni obedientia majori, pro Dei amore, subdere; & se imitatore Christi operibus, non verbis tantum exhibere: de quo
san-

sanctus dicit Apostolus: *Factus est obediens, usque ad mortem: mortem autem crucis.* Iste gradus ex secundo sumit exordium; & usque ad tertium, suum elevat ascensum. Nam sicut secundus, voluntatem propriam, abnegando, mortificat: sic iste, per humilem subjectionem sancti operis, fundamentum locat. Ille, se totum voluntati divinæ subjicit: iste, pro amore Dei, etiam hominibus obedit. Vnius gradus custodia, sine alterius observatione, in monacho, non sufficit: nec voluntas cœnobitæ, ordinationi divinæ subjicitur: quæ obedire majoris imperio dedignatur. Verus ergo cœnobita omne gaudium suum in virtute sanctæ obedientiæ collocat: implere in omnibus voluntatem sui pastoris lucrum maximum putat: grave damnum animæ se credit incurrere: si extra obedientiam, vel modicum se invenerit commisisse. Semper enim fideli devotione considerat: quid Dominus in Evangelio dicat: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Hinc beatus ille Bernhardus dicit ad monachos. Quicquid vice Dei præcipit homo non aliter accipiendum est: quam si per se Deus ipse præciperet. Hanc igitur obedientiæ subjectionem verus monachus omni sacrificio præferat; nihil contra ejus integritatem pæni-

pænitus agat: & sibi, quod scriptum est, apud semetipsum, jugiter dicat: *Melior est obedientia, quam victima.* Unde & regula dicit: Ergo cum voluntate abbatis, omnia facienda sunt.

Gradus autem iste, sicut diximus, ex secundo oritur: quum qui pro Dei timore propriam voluntatem perfecte deserit; jam nihil aliud, quam illam, in omnibus sequi, in hoc mundo, quærit. Sed, quia Deus semel loquitur, & id ipsum non repetit, non potest homo infirmus voluntatem scire Altissimi: idcirco se commisit ipsius in manus sui prælati. Obediat ergo cœnobita secundum regulam vicario Christi: & sine dubio adimplebit voluntatem Dei.

Hæc autem obedientia prælatis debetur stricte, secundum Evangelium & regulam monasticam: quoniam, etsi mutua obedientia fratrum sit bona: nunquam tamen imperio majoris est præferenda. Monachi vero obedientiam, sibi invicem discretam, jubentur impendere: & salvis præceptis, majorum se mutuis obsequiis prævenire. Et, ut de nostra consuetudine inferamus exemplum: omnibus secundum ordinem est obediendum. Si te frater interpellaverit, libenter obedi; si aliud senior præceperit, dimisso prioris imperio, huic

huic obaudi. Rursum, si prior, conventus suum mandatum interposuerit: omnis obedientia fratrum mutua, cessabit. Quod si præceptum abbatis intervenerit: nullius alterius obedientia in contrarium valebit. Ipse enim vices Christi in monasterio primus agere creditur; & ideo, omnibus præfertur.

Sunt autem virtutis sanctæ obedientiæ septem circumstantiæ graduales: quas beatus ita descripsit Bernhardus. Primus gradus obedientiæ est, obedire libenter: ut videlicet voluntatem propriam, pænitus non habeas: sed pastoris tui beneplacitum, omnino tuum credas. Secundus, obedire simpliciter; ut non plus, nec aliter, quam tibi est imperatum, facias: nec minus agens, aliquid obmittas. Tertius est, obedire hilariter: ut in vultu serenitatem præferas; & in voce dulcedinem ostendas. Quartus est, obedire velociter: ut non sit tardior manus, in opere: quam imperium, in voce. Quintus est, obedire viriliter: ne vires mandato subtrahat: seque infirmum & præceptis imparum fingat. Sextus est, obedire humiliter: non superbe, non elate, non contentiose; quoniam, nisi obedientia humilis fuerit: non mercedem, sed vindictam reportabit. Septimus est, obedire perse-

veranter: quia non est vera obedientia,
quæ ante consummationem intermittitur:
Et qui perseverat usque in finem solus remun-
ratur.

Fructus autem obedientiæ perpetuus
est: & nullo unquam fine terminatur.
Tantum vero, Deus omnipotens, nostris
obedit precibus: quantum nos majoribus
nostris obedimus. Non tibi, monache
cervicose, blandiaris de orationis instan-
tia: quum, qui Christi vicarium in cœno-
bio despicit: orantem hunc Christus, non
exaudit. Humilitas orationem elevat:
obedientia commendat. Obedientia e-
nim sicut quidam ex patribus dixit: salus
est omnium fidelium: genitrix omnium
virtutum: inventrix regni cœlorum. Obe-
dientia cœlos aperit: inferni januas clau-
dit: cohabitatrix angelorum efficitur: ci-
bus sanctorum omnium habetur. Mona-
chus autem, qui obedientiæ subjectionem
abjicit: ad mortem currit.

Quartus humilitatis gradus est, patientia
in adversis: de quo sanctus pater no-
ster Benedictus in regula loquitur: *si mo-*
nachus sub obedientia duris contrariis, vel et-
iam quibuslibet irrogatis injuriis, tacita con-
scientia patientiam amplectatur. Iste quoque
gradus ex tertio sumit principium: quum
nemo

nemo veraciter est dicendus obediens: si impatiens fuerit inventus. Nam, ut divus ille dicit Chrysostomus: *non potest regi esse acceptus, qui hosti fuerit subjectus: nec Christo veraciter est subditus: qui passionate impatientique fuerit carni mancipatus.* Nemo enim poterit hostem atrocem vincere: nisi qui contra ipsum fortiter didicit dimicare. Patientia nobis valde necessaria est: quum nulla virtus legitime perficitur: si patientia deferatur. *Majoris etenim meriti est, beato perhibente Gregorio, adversa patienter pro Deo suscipere, quam bonis operibus insudare.* Et sanctus Hieronymus ait: *Qui sibi pro peccatis suis tribulationem advenisse existimat: Dei misericordiam sibi ad benefaciendum amplius provocat.* Discat ergo cœnobita virtutem patientiæ omnibus accidentibus sibi opponere: si, de hostibus suis desiderat, triumphare. Vincit enim, qui patitur: qui mormurat, superatur.

In tribus autem virtus patientiæ maxime necessaria est: & præmiis remuneratur altissimis. In contumeliis verborum patientia viri prudentis & amantis Deum humilitatis servat propositum: in ablatione rerum & commodorum temporalium suscipit incrementum: & in læsione corporis, conscientia tacita, virtutis conservat institutum. Cogita nunc, ô fidelis ani-

ma, quo modo Salvator tuus amantissimus Jesus, hæc tria patientissime, pro tua redemptione, sustinuit: & si te illum credis diligere: non graveris, pro ejus amore, similia cum patientia tolerare.

Ex tribus gradibus proxime præcedentibus unum finis cœnobitici summarium constituimus: quem ut nobis videtur rationabiliter trigradum appellamus. Tribus enim gradibus secundo videlicet, tertio & quarto finis cœnobiticæ institutionis perficitur: & abnegatio voluntatis propriæ consummatur. Nam ubi abnegationi propriæ voluntatis & obedientiæ conservatrix virtutum patientia conjungitur: omnis voluptas & sollicitudo corporis mortificatur. Quisquis hunc trigradum ascendere meruit: præceptum Domini complevit, quo in evangelio dicit: *Qui vult venire post me, abneget se, per gradum humilitatis secundum: & tollat crucem suam, per tertium: & sequatur me, per quartum.*

Quintus gradus humilitatis est, vera peccatorum confessio: in quem cœnobita fidelis ascendere dicitur: si, omnes cogitationes malas, cordi suo advenientes, vel quælibet mala, in abscondito commissa, abbati suo humili fiducia confiteatur. Enimvero, si quid per impatientiam, suggerente

rente adversario, in trigrado præcedenti delinquitur: in isto per contritionem & confessionem humilem reformatur. Nemo enim tam perfectus invenitur: qui non maculam terrenæ conversationis contrahat: dicente scriptura: *In multis offendimus omnes. Nemo enim mundus a peccato: nec infans cujus vita est unius diei super terram.* Necessario itaque gradus iste post quartum sine medio sequitur: in quo omnes negligentiae præcedentium emendantur. Confessio vera militem in certamine ruentem sublevat: vulneratum ab hoste sanat: infirmum & pusillanimum confortat. Quisquis ergo stare in proelio & vincere hostem fortiter desiderat: sæpius ad veræ confessionis præsidia recurrat. Impossibile est enim, vulneratum ab hoste, sanitatem recipere: qui vulnus ipsum, medico negligit aperire. Tu ergo, cœnobita fidelis, qui salvare animam tuam & bonus esse miles Jesu Christi desideras: confessionem humilem non obmittas: quia, nunquam poteris diabolum melius vincere: quam si omnes cogitationes, quas tibi suggerit & peccata studeas abbati tuo fideliter aperire. Certum est mihi & multorum interitu probatum, cœnobitam se militis vincendum tentationibus inimici committere: qui hunc gradum retinuit custodire.

Sextus gradus humilitatis, ex vera confessione oritur: ut se monachus vilem ad omnia & indignum arbitretur. Hunc enim secundum regulam verum credimus monachum: quem omni vilitate & extremitate in victu & amictu ex humili patientia cernimus esse contentum. Vilitas autem ista ad usualia in communi reduci-
tur; sed extremitas in abjectis & gravioribus incommodis collocatur. Illa enim in vilioribus vestimentis, cibis, & quibuslibet necessariis corporis, patientiam libenter amplectitur: ista ministrare infirmis, horrendis, leprosis, & abjectis, confundi, degradari, & vilipendi, in omnibus delectatur. Monachus igitur, qui carni & mundo veraciter est mortuus: omni vilitate & extremitate sit contentus: operarium se fidelem in omnibus exhibeat: & tamen propter naturæ corruptionem, qua in multis offendit, se vilem & indignum credat. Enimvero, quicquid boni in hoc mundo agitur: quantumlibet sacre & religiose in hoc sæculo vivatur: ad promerendam vitam æternam nulli potest sufficere: nisi Dei magna misratio dignetur subvenire. Maxima pro minimis accipimus: regnum Dei non ex nostro merito nobis debitum; sed ex gratia promissum expectamus. Dicit enim sanctus Aposto-
lus;

lus: *Non sunt condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Nam si absque misericordia justitiam Dei suscipimus: inferno digni sumus. Omnes iram peccando incurrimus: sed amorem ex gratia reportamus. Nemo salvatur nisi per gratiam: nemo damnatur nisi per justitiam. Interea tamen ut gratiam Dei consequamur bonæ voluntatis nostræ studium requiritur: sine qua, gratia in nobis, nihil ad meritum operatur. Nam, etsi nemo sanctus viribus suis: tamen bonum nullus bene facit invitus. Ita enim, gratia Dei & libertas arbitrii, se habent ad invicem, ut unum sine altero ad salvandum hominem non possit sufficere: sed utrumque necessario debet ad virtutis operationem convenire. Cum ergo, sine gratia Dei, nihil boni possimus facere: nos viles & indignos, ad omnia debemus æstimare: quatenus, dum nos Deo in humilitate submittimus: majora semper impetremus. Et ideo, sextus iste gradus confessionis, est meritum: & omnium præcedentium unicum fundamentum. Quamdiu enim cœnobita in isto gradu humilitatis permanserit: firmus in prioribus stabit.

Septimus gradus humilitatis est, se non solum ex intimo cordis affectu omnibus viliorē credere: sed etiam, ut alii hoc de se credant & loquantur, simplici animo desiderare. Ista humilitatis sanctæ conditio in alto ponitur: & a paucis, hoc tempore monachis, amatur. Prima enim conditio hujus profundæ humilitatis in hoc videtur consistere: ut se monachus omnibus viliorē ex corde debeat æstimare. Secunda est, ut se vilem & abjectum æstimari ab omnibus gaudeat: & hoc ex intimo cordis affectu, sine fictione concupiscat. Tertia conditio, in altiori mansione ponitur: ut videlicet monachus ex eodem affectu tractari vilissime & conculcari ab omnibus delectetur. Radicatus in hac humilitate cœnobita, opprobrium & contumeliā diligit: contemni & vilissime abjici non pertimescit: quum se totum in Dei amore submittens, humiliter collocat: & ad improperia, quasi ad epulas cum hilaritate maxima festinat. Sed, ut veritatem hujus septimi gradus intelligas: sequentes considerationes legas.

Prima consideratio mentem ad spem divini amoris dirigit: quæ ex quadam pia confidentia surgit. Quamquam enim nesciat homo, utrum amore, vel odio, dignus sit: tamen quilibet ex dispositione cor-

cordis sui, aliququaliter potest agnoscere: quid de suo statu bono vel malo debeat sentire.

Secundo considerandum quod hæc dispositio cordis bona, & ordinatæ voluntatis ad Deum: amoris Dei & bonorum operum approbationis est signum. Sic enim, nato in carne Domino, angeli cecinerunt: *Pax in terra, hominibus bonæ voluntatis.*

Tertio notandum quod sicut bona dispositio cordis mentem per sancta exercitia ad timorem Dei & operationem virtutum semper ordinat & provocat: sic malæ dispositionis incuria, ad vitia & acediam maxime inclinat. Hujus autem diversitatis consideratio: conjecturam facit.

Quarto considerandum est, quod mala cordis dispositio, gratiam Dei & merita in homine impedit & evacuat: quoniam animam vilem ignobilem & degenerem efficit: & semper ad graviora ac pessima disponit. Enimvero, radix malorum linguæ & operis: venit ex malo cordis: sicut patet in Saule multisque similibus.

Quincta consideratio est, quod malum operis & linguæ nunquam bene discutitur; nisi prius malum cordis veraciter sciatur. Unusquisque autem, cor suum melius quam alius potest discutere: & qualis apud

semetipsum lateat considerare. Cœnobitæ igitur cui alterius cura non est commissâ, sufficit, cor suum diligenter inspicere: & se in scrutinio cordis alieni nullatenus occupare. Pastor autem monachorum, cui cura animarum committitur: etiam cognoscere vultum pecoris jubetur.

Sexto, notandum, ex his, quod valde temerarium est, cor alienum velle discutere: & ex verbis & factis, intima fratrum judicare: *Novit Dominus qui sunt ejus*: nec homini conceditur: ut absque ratione officii alieni cordis judex temerarius efficiatur.

Septimo, notandum, quod parvum proprii cordis malum plus scienti nocet in proprio: quam magnum ex suspitione dubitatum de corde alieno. Illud enim deflendum est, quia certum & cognitum: istud pie excusandum, quod ignotum.

Octavo, considerandum, ex quo unusquisque multas imperfectiones in corde proprio videt, quas in alienis non potest agnoscere: pro his se, in quantum sunt obices gratiæ, inferiorem debet æstimare. In quantum vero deturpant animam, se viliores aliis despiciat: etiam si publica eorum crimina cognoscat. Enimvero cum radix cordis eorum sibi pænitus sit incognita: scire non potest qualiter circa eum

6744236
cum divina electio ab æterno fuerit ordi-
nata. Quis latronem crucifixum cum Do-
mino electum ab æterno crederet: si eum
secundum opera iudicaret? Omnia ele-
ctis ad bonum proveniunt: quoniam, *ubi*
peccatum abundasse cernitur: sepe Divina ele-
ctione volente, gratia major invenitur. Amor
enim divinus electos suos ab æterno re-
spicit & amplectitur: eosque non secun-
dum miseriam in qua nunc sunt; sed se-
cundum futuram gloriam electos intue-
tur. Caveat ergo cœnobita aliis detrahe-
re: caveat alios iudicare: si mortem æ-
ternam exoptat evadere: *Quis enim es tu,*
ut servum alienum dijudices? Suo Domino soli
constat iudicandus.

Affectus autem hujus septimi gradus
propter clausulam illam, ex intimo cordis
affectu, triplicem radicem originis suæ
possidet: veritatis scilicet spei & charita-
tis. Enimvero videns cœnobita fidelis,
quod esse suum a se ipso non habeat: se
quantum ex se nihil veraciter putat: & ex
consequenti eodem respectu, opera sua,
quantum ex se, qui nihil est, nihil consi-
derat: quippe qui nihil fieri ex nihilo non
ignorat. Congaudet ergo veritati mona-
chus, qui se & opera sua isto respectu ni-
hil existimat: quia vitium falsitatis timet
incurrere: si se magni aliquid crederet es-
se.

se. Et ideo recedens a semetipso, deficit: & suum esse vivere & posse in solo Deo ponit. Secundo, affectus iste ex spe majoris gratiæ acquirendæ oritur: quia, cum homo ex humilitate a se ipso deficit: ad Dei gratiam propius accedit. Tertio, humilitatis hujus affectus, ex Dei amore sumit exordium: & continuum in illo accipit incrementum. Quisquis enim Deum perfecte diligit: nihil aliud quam ejus honorem in omnibus quærit: nec se in aliquo novit extollere: sed propter Deum omnibus desiderat subjacere. Quanto iste per opprobria & injurias deprimatur: tanto gaudens amplius in Domino lætatur. Gaudet se esse miserum: quatenus in se Dominum prædicet gloriosum. Qui Dominum suum veraciter diligit: nihil aliud quam ejus gloriam quærit.

Patet ex his, quæ diximus, quod perfecta charitas, quæ ascendentibus per gradus humilitatis promittitur: in hoc septimo exhibetur. Alii enim quinque gradus in regula sequentes ad perfectionem interioris hominis in septimo existentis nihil adjiciunt: sed exteriorem potius, ne interiorem dissipet, componunt. Denique ex septimo gradu, novos quosdam ascensus humilitatis possemus erigere: & in eis omnes gradus ceteros altius elevare. **Timor**

mor enim filialis ferventior in eo residet: qui latitudinem aliorum amplius perficere potest.

Cognitis jam usque ad gradum charitatis ascensionibus cordis: cogitet cœnobita quo studio, quo conatu, qua perseverantia, in his exercere se debeat: ut ad gradum hunc amoris septimum pertingat.

Qui vero in his gradibus humilitatis non semper conatur proficere: noverit se in regulam peccare: & nisi conatum sanctum poenitendo receperit: damnationis sententiam incurrit. Sic enim regula dicit: *Quod si aliquando aliter fecerit: sciat se damnandum ab eo quem irridet.* Nam si minus in religione proficiens quisque reus divino iudicio creditur: conatum proficiendi deserens, quid aliud, quam sententiam damnationis suscipere meretur? Ubi enim de minori profectu etiam inter conantes proficere ratio secundum regulam ponitur: omnem conatum proficiendi contemnentes monachi, sine dubio, per sententiam iudicis damnantur. Si ergo damnationis periculum non vis incurrere: stude, conatum proficiendi, sub regula jugiter custodire.

Quoniam alios quinque gradus humilitatis ad custodiam interioris hominis per-

U744236
pertinere diximus: etiam illos breviter exponamus. Monachus enim, qui mores suos exteriores componere secundum regulam negligit: non diu compositus in interioribus stabit. Nam sicut corpus vestimentis nudatum corrumpitur; ita humilitas sine moribus evacuatur.

Octavus igitur gradus humilitatis, ita in regula ponitur: si nihil agat monachus, nisi quod communis cœnobii regula, vel majorum exempla cohortantur. In hoc gradu singularitas exterioris conversationis contra regulam monachis interdicitur: sed interior singularitas majoris charitatis & humilitatis nulli prohibetur. Nemo ergo ad inventiones suas sanctæ regulæ præferat: nemo suas consuetudines exemplis majorum anteponat; quoniam stare in septimo gradu non sufficit; qui regulam communitatis non custodit.

Nonus gradus humilitatis, ex regula sequitur: per quem loquacitas nimia prohibetur. Decet enim monachum servare silentium: maxime dum residet in medio seniorum. Enimvero, qui non interrogatus loquitur: pro fatuo merito habetur.

Decimus gradus humilitatis, facilitatem risus & levitatem prohibet: quam stultus & alienus a Dei timore convincitur: quisquis in risu delectatur.

Vnde-

Vndecimus gradus humilitatis, modestiam & maturitatem monacho præcipit: ut cum opportunitas & licentia loquendi conceditur: cum humili gravitate sine risu & stomacho loquatur. Sit sermo monachi rarus, brevis, & rationabilis: quia non decet eum inutilia dicere: qui Altissimo vult placere.

Duodecimus gradus humilitatis, docet monachum exteriorem hominem in visu & apparatu ex humili corde componere: & quam devotus sit interius, etiam exteriori conversatione demonstrare. Et quamvis gradus iste in ordine omnium sit ultimus: tamen in executione proficere incipientium est primus. Et ideo Bernhardus hos duodecim gradus humilitatis describens ab isto incipit: & ad primum ascendendo, (ut ita dixerim,) per ordinem descendit. Nemo enim interius facile ad compunctionem cordis & Dei timorem proficit: qui mores exterius non componit.

De

De potentiæ aptatione devota pro tertiæ regionis ingressu.

Articulus VI.

CUM ex gradibus humilitatis maxime interioris hominis potentiæ animæ purgatæ fundamentaliter & reformatæ fuerint: jam necessarium valde in monachis dicitur: ut pro ingressu regionis tertiæ devotius adaptentur. Hæc autem sedulitas conandi ad altiora cœnobitæ, sicut diximus, necessaria est: quum, ubi conatus proficiendi deponitur: acquisita virtus omnino dissipatur. Nemo stare in hac regione secunda permittitur: sed omnes ad tertiam per conatum continuum ascendere jubentur. Enimvero, hic motus continuus ignavos quosque & tepidos in primam regionem carnis projicit: humiles & ferventes desiderio semper ad tertiam sine violentia dulciter impellit.

Quisquis ergo potentiæ suarum reformationem obtinere a Domino per humilitatem meruit: tertiæ regioni spiritus jam proximus existit, qui, ut eam ingredi potenter valeat: necesse est, quatenus potentias animæ suæ diligentissime aptando
fin.

singulis operationibus componat. Intellectus autem tunc recte pro ingressu regionis tertiæ aptatus dicitur: quando ad cognoscendam summam veritatem, juxta suam capacitatem, illuminatur. Ad idem memoria componitur: quando ad tenendam fovendamque summam veritatem plene absorbetur. Voluntas autem, si ad amandum summum bonum, quod est Deus, afficitur: pro ingressu spiritus bene adaptatur.

Vt autem cœnobita potentiarum intellectualium purificationem consequi valeat: necesse est, ut moriens mundo, ab omni tumultu interiori & exteriori, mens pacificata requiescat: quatenus intra finem Divini amoris sepulta permaneat: & nunquam ab internæ unionis dulcedine recedat. Ad hanc requiem mentis quatuor gradibus pertingitur: qui in bona voluntate quatuor modis radicantur.

Primus gradus bonæ voluntatis, virtutum ponit exordia: qui dicitur voluntas recta. Anima enim, quæ legi Dei consentiens, Deo per rectam voluntatem subjicitur: etiam, si adhuc videatur infirma, ad virtutis fructum ordinatur. Nam, carne repugnante, virtus perficitur: & quam recta sit voluntas, ex violentia spiritus probatur. Sæpe tamen voluntas recta & bo-

na dicitur: etiam quæ minus valida invenitur. Bonum quod diligit, non semper potest perficere: malum quod odit, per infirmitatem se dolet perpetrasse. Infimæ regioni nimis per infirmitatem carnis est proxima: sed ex rectitudine intentionis & conatus proficiendi ad libertatem spiritus jugiter accensa. *Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam: & terrena inhabitatio sensum deprimit, multa cogitantem.* O quis pugnam hanc inter spiritum & carnem posset describere: ubi spiritus ipse carnem sibi per voluntatem rectam subjugare desiderat: & caro infirma semper per desideria contraria spiritui repugnat!

Secundus gradus est, voluntas in rectitudine valida: ut & malum, quod odit, contra impetum carnis fortiter fugiat: & bonum, quod diligit, licet cum labore agendo, valide comprehendat.

Tertius gradus, est voluntas devota: qua mens, dilatato corde, viam mandatorum Dei amplectitur: & in eis, sicut in omnibus divitiis, delectatur. Enimvero, voluntas non diu permanet valida; si in mandatis Dei non fuerit devota.

Quartus gradus, est voluntas plena: quatenus vires suas omnino non dividat: sed se totam per abnegationem omnium in Deum suum jugiter extendat. Ad hunc
gra-

gradum tria sunt necessaria: ut bona voluntas in nobis efficiatur plena. Primum est plenaria sui ipsius abnegatio: quoniam voluntas adhuc esse infirma convincitur: quæ per abnegationem sui omnimodam non mortificatur. Secundum, quod ad plenam voluntatem bonam requiritur: perfecta resignatio perhibetur: quam, si quis apprehendere desiderat: tertium humilitatis gradum fervide ascendat. Tertium membrum ad quartum gradum bonæ voluntatis necessarium, voluntatis in Deum totalis extensio dicitur: per quam anima in Divinum amorem admissa & dulciter ardens, in eundem, quodam modo transmutatur: & in regionem tertiam frequenter admittitur.

Denique ista transmutatio in Divinum amorem secundum Bernhardi sententiam, amor, dilectio, adhæsiō, conjunctio, charitas, sive fruitio est: ad quam nemo potest pertingere: nisi, qui omnes affectiones suas, in fervore spiritus didicit mortificare. Spiritus enim hominis cor sursum habentis, in Deum perfecta voluntas dicitur: & cum Deo dulcissimo fœdere unitur. In his ergo bonæ voluntatis gradibus, cœnobita fidelis conatum suum sine intermissione debet sursum dirigere: & quantum proficiat vel deficiat semper prudenti

0744236
denti studio examinare. Dicit enim sanctus Bernhardus: *Sicut condemnatus est, qui in voluntate vitiosa permanet: ita repræbensibilis est, qui proficere in aliis non studet. Vbi enim proficiendi conatus deponitur: deficiendi periculum subitur.*

De prædictorum omnium exemplari atque experimental certitudine.

Articulus VII.

QUAMVIS homo, utrum amore, vel odio dignus sit, nesciat: potest tamen unusquisque conscientiam suam diligenter discutiendo, agnoscere: quid de conditione status sui debeat sentire. Qualis unusquisque intus apud semetipsum lateat: testimonium conscientiae propriae manifestat. Vt ergo cœnobita status sui conditionem luculenter possit discernere: tria in sua conscientia secundum Joannem Castellensem super regulam debes observare: sine quibus nemo bonus christianus efficitur: nemo bonus homo, aut monachus judicatur.

Primum igitur quod ad bonum hominem requiritur, est bonæ conscientiae testimonium: ut nullum videlicet in consci-
entia

entia mortale lateat peccatum. Mens enim, quæ reatu peccati mortalis polluitur: quod malus sit conscientiæ status, testificatur. Oportet ergo, ut se monachus quisque, diligenter examinet: & de culpis suis commissis, secundum ecclesiæ ordinationem sedulo expurget. Qui vero conscientiam suam examinando mundam a peccato mortali invenerit, humiles Deo laudes exhibeat: & sequentium examen subungere non omittat.

Secundum itaque necessarium ad bonum hominem est, Deum in omnibus operibus principaliter intendere: & omnia ad ejus laudem & honorem, pro viribus ordinare. Si vero multitudine & varietate operum impediante, Deum homo non semper actualiter præ oculis habere prævalet: saltem habitualiter intentionem suam vivendi secundum gratissimam Dei voluntatem, huic desiderio conformet.

Tertium, ut in omnibus Deo & sanctæ matri ecclesiæ prælatisque sibi præpositis obediat: & a rectæ ac illuminatæ rationis tramite non recedat: quoniam quisquis hanc triplicem obedientiam despicit: fidem negavit. Necessarium est igitur, parem his tribus ordine recto exhiberi obedientiam, secundum institutum rationis:

ut vita monachi sine timore, in actionibus suis permaneat irreprehensibilis.

Hæc tria, cum humili sinceritate pos-
sessa, bonum hominem efficiunt: & sta-
tum conscientiae bene sperantis in domi-
no ostendunt. Homo autem, cui unum
istorum defuerit, perfecte bonus non est:
etiam si bonus esse videatur. Si vero pœ-
nitens de peccatis suis hæc tria deinceps
adimplere proposuerit, jam bonus & Deo
gratus efficitur: quantumcunque malus
ante habeatur. Porro, ut ex bono ho-
mine, bonus religiosus, sive spiritualis na-
scatur: alia tria secundum prædictum Ca-
stellensem requiruntur.

Primum quod ad bonum religiosum fa-
ciendum requiritur est, ut puritas cordis
ab omni æmulatione seu incitatione car-
nis per disciplinæ studium expurgetur.
Hæc autem puritas nunquam melius ac-
quiritur: quam si mundus cum omnibus
rebus contemnatur.

Secundum per quod bonus homo, bo-
nus religiosus efficitur: libertas in Deo
spiritualis nuncupatur. Hæc rerum omni-
um phantasmatibus exclusis, se in omnibus
exercitiis suis expeditam sursum in Deum
potest erigere: & in gratiarum actione,
cum devotis orationibus, sine impedi-
mento, jugiter elevare.

Ter-

Tertio modo, bonus homo, spiritualis bonus efficitur: quando per amoris desiderium spiritus cum Deo certis gradibus unitur. Duo ista ultima coenobitam nostrum spirituales faciunt: & ad cives regionis tertiæ sæpius introducunt. Quicumque ergo de conscientia suæ testimonio bene cupit confidere: se in prædictis humiliter studeat exercere: quia nunquam prudenter de securitate præsumitur: cum periculum non vitatur. Et quid tam periculosum quam semper in negligentis & peccatis vivere: & commissos errores nolle emendare? Justorum confidentia, ex testimonio bonæ conscientia orta, semper est optima: & Deo in humili servitute jugiter subiecta. Sed impii & peccatores, sævis actionibus perturbati, contra Deum se erigunt: & de conscientia testimonio non confidunt; sed inaniter potius præsumunt.

Sequuntur septem radices divini timoris: quæ in primo gradu humilitatis fundamentaliter ponuntur.

Cum hæc secunda regio coenobitam per gradus humilitatis, ex timore Dei procedentes, per ordinem principaliter instituat:

tuat: necessarium est illi, radices ipsius timoris, luculenter agnoscere: si velit ad amorem Dei ascendendo, pervenire. Ut ergo domum hanc spirituales ad profectum possimus construere: radices ipsas per ordinem debemus in fundamento collocare. Eas autem in primo gradu humilitatis ideo non digessimus: ne ordinem dicendorum nimia prolixitate confunderemus. Sunt ergo timoris Dei septem radices, per quas coenobita ad compunctionem inducitur: & in vera humilitate proficiendo fortius radicatur.

PRima radix timoris & amoris Dei est, intenta meditatio incomprehensibilis Divinae majestatis: quæ tanto minus comprehenditur: quanto ab homine curiosius investigatur. Dicit enim Propheta: *Vere, tu es Deus absconditus.* Hæc meditatio divinæ perfectionis admirationem generat: admiratio reverentiam causat: ex reverentia timor majestatis oritur: & ex timore cultus procreatur. Meditatio vero summæ bonitatis in septem conditiones secundum propositum nostrum dividitur: quæ septem diebus hebdomade, vel etiam septem horis canonicis, non incongrue coaptantur. Et quamvis summa illa & perfectissima bonitas nobis ad meditationis
ma-

inmateriam abundanter sufficiat: quia tamen paucorum est ad invisibilia sine visibilibus posse conscendere: volumus per cognita mentes infirmorum ad incognita elevare. Dicit enim sanctus Apostolus: *Invisibilia Dei a creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut sint inexcusabiles.*

Primo igitur mira virtutis Dei potentia laudabilis est in principali opere creationis: quippe, qui omnia ex nihilo producere potuit: & tam magna, tam solida, tam varia & nobilia sola voluntate creavit. Ex hac consideratione admiratio Divinæ virtutis oritur: per quam homo ad timorem Dei provocatur.

Secundo, provida Dei sapientia laudabilis est: quum universa sciens ordinat: & omnia, quæ creavit per suam providentiam, gubernat. Omnia novit, omnia intelligit: suo consilio omnia disponit: omnia suo imperio concludit. Nam ut dixit quidam amator sapientiæ mundi: *Deus sphaera est, cujus centrum ubique est: & circumferentia nusquam.* Intra omnia est, nec includitur: extra omnia est, & non excluditur: infra omnia est, nec opprimitur: supra omnia est, & non portatur. Ipse omnia includit, qui ubique totus, cum sit nullo in

loco concluditur: magnus & immensus, nulla quantitate terminatur. Ipse omnia, sicut vult, ordinat: in se stabilis semper & immobilis rerum vicissitudines mutat: bonis æterna præmia, sine passione animi, misericorditer parat: injustos sine perturbatione iratus damnat. Magnus, sine magnitudine: immensus, sine quantitate; terminum rebus posuit: gubernans mundum, omnia disponit.

Tertio misericors Dei clementia in nostra redemptione laudabilis est: quia, quem hominem ad imaginem suam condidit: tam misere lapsum in foveam damnationis tam misericorditer restauravit. O quid retribuam summæ & incomprehensibili majestati vermiculus, ego immo nihil factori meo comparatus: qui me cum non essem, sua virtute condidit: cum periissem, pro me factus homo, moriens in cruce, me redemit! Quid tibi rependam, mediator Dei & hominum Jesu, mundi Salvator, qui, cum sis Deus excelsus & inæstimabilis, homo factus pro me vilissimo, tam vilia & indigna subire voluisti! Ecce, cor meum tibi loquitur: tibi omnia viscera mea inclinantur: quoniam vox nulla potest exprimere: quæ de passione tua innocentissima, fidelibus tuis intus, in corde, das sentire.

Quar-

Quarto, in opere justificationis nostræ benigna Dei patientia laudabilis est: quoniam peccatores non solum misericorditer tolerat: sed etiam justificandos ad poenitentiam promissis æternis gaudiis vocat. Quis hanc indulgentissimi patris clementiam laudare sufficeret: qui revertentes ad se peccatores tam misericorditer justificat: gratiam promerendi post lapsum donat; occasiones bene vivendi multiplices ordinat: Sacramenta sua, quasi quædam vasa gratiæ, poenitentibus subministrat. Denique ad compunctionem, eruditionem, consolationem, & gratiarum actionem Spiritum Sanctum suis infundit fidelibus: amicos & filios faciens de inimicis. Non advertit qualis peccator antea fuerit: solum, ut deinceps sibi fidelis permaneat, quærit. Magna divinæ miserationis clementia: quæ poenitentes tam misericorditer ad veniam suscipit: quibus etiam post culpam, magna præmia promittit.

Quinto, profunda Dei justitia in damnatione reproborum laudabilis est: quia nullum malum impunitum transire patitur: privans peccatorem bono, quod amittere peccando stultus non veretur. Denique, ut nostro more loquamur, summa Dei mundicia in hoc laudabilis ostenditur: quæ omne peccatum & vitium tanquam cada-
ver

ver putridum abominatur. Sapientiam quoque ejus in damnatione impiorum laudabilem esse agnovimus: quæ bona de malis eliciens sibi eos servire compellit in poena: qui contra justitiam peccantes subesse volebant in culpa.

Sexto, larga Dei munificentia laudabilis est in beatorum glorificatione: quoniam pro merito parvo, electos suos tam ineffabile mercede remunerat: tanquam immortali cum angelis sanctis munere donat.

Septimo, incomprehensibilis Dei excellentia in se ipsa laudabilis est: quæ omnia secundum providentiam suam ordinat: & in se quietissima, semper sine motu vel tempore immobilis perseverat. Hujus considerationis septimæ speculatio ad sabbatum æternæ felicitatis pertinet: in quo jam non est laboriosæ conversationis operatio; sed felix æternæ mansionis & quietis beatitudo. Enimvero, sicut Deus creator omnium, die septimo omne opus suum perfecisse ac quievisse legitur: sic non opus; sed quies æterna, in coelesti sabbato, justis imponetur. Nos ergo, si pervenire ad coelestes illas mansiones feliciter cupimus: in Deo solo quiescamus: in quo rationalis creatura quiescendo perficitur: perfecta per amoris adhæSIONem cum Domino

mino ineffabili unione & gaudio lætatur. Jam ad laudandum Deum, nihil deinceps extra Deum, pura quærat devotio: quoniam Deus ipse omnipotens, perfectus ac sapientissimus, pro materia suæ laudis omnibus sufficit: omnemque laudem infinitis perfectionibus excedit. Dicit enim scriptura: *Laudate Dominum, quantum potestatis supervalebit adhuc.* Major enim est omni laude: & ideo potius in se & propter se, quam ex creaturis a nobis humilime est laudandus.

Ex prædictis considerationibus de Deo, multiplex & varius devotionis affectus oritur: per quem etiam orationis dignior effectus, secundum affectionis desiderium, generatur. Cum enim de majestate Dei vel potentia meditatio cordis assumitur: admiratio reverenda procreatur. Cum vero de inenarrabili sapientia ejus meditari incipimus: de stulta imperfectione nostra confusi, nos ipsos accusamus. Sic consequenter ex consideratione misericordiæ Dei spes veniæ suscipitur: de patientia ejus amor cordis generatur: ex justitia nascitur humiliatio: ex meditatione magnificentiae gratitudo. Quemadmodum enim secundum qualitatem lignorum ignis accensus in magnitudine proficit: ita secundum varias de Deo meditationes, ardor devo-

devotionis, in orationibus, Deum amantibus, exurgit.

De meditatione operis nostræ reparationis in passione Domini nostri Jesu Christi.

Radix II.

SEcunda radix timoris & amoris Dei, in meditatione redemptionis nostræ ponitur: quæ in vita, moribus, doctrina & passione Domini nostri Jesu Christi, per exercitii sedulitatem generatur. Inter omnes meditationes hanc nobis esse utiliore credimus: in qua contineri salutem nostram & æternæ felicitatis summam scimus. Et, nota, quod passio Domini, quantum ad processum, fuit injusta; quantum ad modum, ignominiosa; quantum ad dolorem, acerba; & quantum ad effectum, fructuosa; & ideo in memoria semper est habenda.

Primo, quantum ad processum fuit injusta: quia de virgine natus, nec contraxit peccatum, nec fecit; nec dolus inventus est in ore ejus. Mors enim pro peccato nobis infligitur: sed juste mori non potuit: qui sine omni peccato semper justus & innocens fuit. Denique, contra legem hu.

humanam occiditur: si mortis sententia, in hominem, nec confessum, nec convictum de crimine, feratur. De tribus enim accusatus, coram Pilato Salvator quod se regem appellans, tributum interdiceret Cæsari: tertio, quod filium se faceret Dei: de primis duobus Evangelium loquitur: & accusatio falsa demonstratur. De primo enim constabat manifeste contrarium: cum regnum suum Christus diceret non esse terrenum. Falsitas quoque secundi, Pilatum non latuit: qui danda Cæsari, quæ fuerant Cæsaris, Jesum præcepisse, non ignoravit. De tertio interrogatus a præfide, tacuit: quia Pilatus audire Divinam generationem Jesu, sive etiam humanam nativitatem, indignus fuit. Passio ejus, etiam contra consuetudinem, extitit: quia nullam dilationem temporis accepit. In carcerem ex consuetudine non ponitur: nihil in ejus causa deliberatur: sed captus mox ad judicem, morti subjiciendus, trahitur: flagellatus, consputus, & multis affectus injuriis, plagis & irrisionibus, in cruce conclavatur. Tertio fuit legi naturæ contraria: & ex obstinato cordis odio procurata. Vetat enim natura, se vire in mortuum: & horret novis plagis corpus lacerare occisum. Mortuus namque in cruce redemptor noster, lancea transfigitur:
&

& contra legem naturæ defunctus, ab impiis vulneratur.

Secundo, passio Christi, quantum ad modum, ignominiosa fuisse dicitur: propter sex causas, quæ sequuntur. Primo, propter exile pretium: quoniam sanguis incomparabilis pretii, pro triginta argenteis a discipulo venditur: pro quibus asellum suum, vendere nemo dignaretur. Secundo, propter ignominiosum officium: quia vulneribus plenus, crucem suam portare semimortuus compellitur: quod de nullo factum latrone invenitur. Tertio, propter indignitatem loci: quoniam extra civitatem in loco calvariæ crucifigitur; ubi latrones & scelerati homicidæ, pro suis demeritis puniuntur. Quarto, propter ignominiosum supplicium; quoniam in cruce nudus suspenditur: quæ pœna solis latronibus & sceleratis hominibus debetur. Enimvero, sicut scriptura dicit: *morte turpissima condemnatus mundi Redemptor fuit.* Quinto, propter ignominiosum ludibrium; quoniam coram omni multitudine nudus in cruce suspenditur; & tanquam fatuus & insanus, ab omnibus blasphematur. De quo Psalmista dicit: *Tota die verecundia mea contra me est.* Sexto, propter ignominiosum consortium: quia cum sceleratis deputatus, in medio suspenditur latrone.

tronum. Quid nunc agis, ô anima Christiana? Ecce, Salvator tuus inter latrones medius suspenditur; & tu prima residere in concilio non formidas?

Tertio, sanctissima Christi passio, quantum ad dolorem, acerbissima extitit: propter septem rationes. Primo, propter carnis ejus delicatam vivacitatem, quæ in complexione naturali fuit optima: & ideo in dolorum perpeffione gravius afflicta. Plus enim dolet caro delicata: quam naturali conditione grassa. Cum ergo caro Christi subtilis & delicata fuerit: sudorem in orto sanguineum emisit. Secundo, propter qualitatem occidentium: quia non ab extraneis suis Christus occiditur; sed a suis propriis consanguineis & proximis, sicut antea per Prophetam conquerebatur: *Popule mi: quid feci tibi?* Tolerabilius enim quis ab extraneis & inimicis, quam a suis patitur: cui saltem amici ex sanguinis vicinitate compatiuntur. Tertio, propter passionis acerbicatem: quum in illis locis magis affligitur: in quibus dolor propter nervos amplius sentitur. Elevatus namque in cruce manibus & pedibus configitur: felle & hyssopo, sitiens, universorum Dominus, potatur. Dicit enim de eo Psalmista: *Foderunt manus meas, & pedes meos: dirumerunt omnia ossa mea.* Quis do-

K

do-

dolorem sanctissimi cordis tui, ô bone Je-
su, mente posset concipere: quando cla-
vi durissimi manus & pedes tuos tam cru-
deliter cœperunt perforare? Utinam se a-
nima mea gratam tibi semper exhibeat!
utinam recordatio sanctissimæ passionis
tuæ a memoria mea non recedat! Facile
orationum mearum effectum a te potero
consequi; si me in exercitio passionis tuæ,
sine intermissione, contigerit oblectari.
Sentiat unusquisque, quod potest: ego
omnibus exercitiis memoriam passionis
tuæ præfero: per quam me quicquid fa-
luti congruit, accepturum in orationibus,
confido. Quarto, propter diuturnitatem
passio Christi acerbissima extitit: quum ab
hora captivitatis suæ, usque ad mortem,
semper in acerbissimo cruciatu fuit. *Tota
die, inquit, contristatus, ingrediebar: &
non est sanitas in carne mea.* Quinto, pro-
pter generalitatem passionis: quoniam in
quibuscunque pati Christus potuit, passus
singulariter fuit. In fama namque pati-
tur: qui falso accusatus ab impiis blasphe-
matur. In rebus quoque passus est: quia
nudus & exspoliatus in ligno suspenditur:
cujus vestimenta per sortem inter milites
dividuntur. In anima patitur: quia pas-
sionis acerbicatem præsentiens usque ad
mortem, tristabatur. In toto corpore pas-
sus

10744235
sus est: quum a planta pedis usque ad verticem capitis, nulla in eo sanitas fuit. In amicis patitur: quum a discipulo traditur: & desertus ab omnibus, etiam a Petro publice negatur. In compassione quoque matris affligitur: cujus sanctissimam animam doloris gladius pertransisse, memoratur. Ex ingratitude multorum passus est: quia mortem, quam omnibus compatiendo sustinuit: perditam in multis reprobis præscivit. Denique in omnibus sensibus passus est: sicut ex Evangelio docemur. In oculis patitur: qui multis lacrymis, effusis, panniculo velantur. In auditu patitur: cum multis injuriis & contumeliis irrisus, blasphematur. In olfactu patitur: quum fedis Judæorum sputis deturpatur. In tactu patitur; quum in omnibus membris corporis torquetur. In gustu patitur: quia sitiens felle & aceto potatur. Sexto, propter passionis causam, quæ sola fuit Judæorum invidia: cum omnino pateretur sine culpa. Enimvero, quisquis injuste patitur: peramplius in animo torquetur. Innocens autem Dei filius pro nostris peccatis moritur: pro nostris sceleribus torquetur: sicut in Esaia legitur: *Vere, languores nostros ipse tulit.* Septimo, propter omnis consolationis inopiam: quum nullum Christus in passione sua re-

perit consolantem. Dicit enim in Psalmo: *Elongasti a me amicum & proximum: & notos meos a miseria.* Enimvero noti ejus a longe steterunt.

Quarto, passio Christi, quantum ad effectum, fuit fructuosa: quæ in tribus principaliter est considerata. Primo enim, facta est, peccatorum remissio; Secundo, gratiæ collatio; Tertio, gloriæ exhibitio. Et hæc tria titulus cruci affixus indicat: qui, ut Evangelista dicit, causam passionis Jesu continebat: **JESVS, NAZARENVS: REX JVDÆORVM.** Nam *Jesus* peccatores salvans, quoad primum; *Nazarenus* florem gratiæ conferens, quoad secundum; *Rex Judæorum* se confitentibus regnum exhibens cœleste, quoad tertium.

Ceterum, in hac radice secunda, meditationes de passione Domini ad singulas horas septem dierum hebdomade ordinavimus: quas post finem tertiæ regionis idcirco posuimus: ne ordinem dicendorum hoc loco nimia prolixitate earundem, turbaremus. Nam, quæ nunc digessimus, potius ad lectionem quam ad meditationem pertinere cernimus: & ideo illas postergamus.

De

De meditatione beneficiorum Dei.

Radix III.

Tertia radix Divini timoris & amoris, in meditatione Dei beneficiorum figitur: per quam ad devotionis gratiam venit. Enimvero, principium devotionis in meditatione beneficiorum Dei ponitur: ex quorum memoria dilectio generatur. Medium vero, tanquam in ipsa meditatione progressus, nihil aliud, quam Deo placere, super omnia desiderat: a quo se in multis præventum beneficiis, sine merito non ignorat. Finis autem Deum flagranti desiderio super omnia puro mentis fervore diligit: illique soli jugiter adhærere, sine medio concupiscit. Et quamvis misericors Deus, unicuique nostrum, specialiter multa contulerit: quia tamen non uni; sed multis hæc nostra synthemata scribimus: non particularia singulis; sed generalia omnibus collocata beneficia producere breviter debemus. Sub numero ergo septenario, potiora comprehendimus: ut per septem dies hebdomade, vel etiam in ipsis horis canonicis, materiam quotidie meditandi, in promptu habeamus. Si quis autem in altioribus per elevationem mentis

in Deum jam habitat: ista, tanquam novitiis proposita, non requirat. Qui vero, propter infirmitatem mentis suæ, ad supremum illum verticem theoriæ, non valet ascendere: studeat se in istis meditationibus beneficiorum Dei ferventius exercere: quatenus, dum humiliora diligenter continuat: ad altiora purgatus, fortior ascendat. Meminerit ergo cœnobita devotus, quid a Domino Deo acceperit: ut se gratum exhibere possit. Reddat Deo, quod accepit: si bonus esse concupiscit.

Dedit enim nobis Deus primo corpus & animam cum ornamentis suis: & quos ad imaginem suam intellectuales condidit: etiam ad regna cœlestia misericorditer vocavit. Quid nobis donare amplius potuit: qui creatis nobis cum non essemus, semetipsum dedit? Sed quid conditori nostro reddere possumus: qui ex nostro merito peccatores & infirmi sumus? Reddamus, quod sumus: reddamus, quod debemus: fidelem scilicet servitutem, pro corpore, quod a Domino accepimus: & sinceram dilectionem, pro anima, qua ad imaginem Dei creati sumus. Sic enim Propheta nos admonet in Psalmo: *Servite Domino in timore: & exultate ei cum tremore. Servite fideliter: diligite reverenter.* Ex parte corporis fidele creatori vestro ser-

servitium impendite: ipsumque ex parte animæ totis viribus amate. Servite illi, quia potens & magnus est Dominus: diligite, quia bonus. Potentia ejus in creatione vestra ostenditur: bonitas in reparatione declaratur. Quoniam vos, cum non essetis, creavit, per suam potentiam, fidelemeretur servitium: reparavit lapsos per suam bonitatem, sincere meretur dilectionis affectum. Enimvero, pater noster est, per amorem: Dominus est, per incomprehensibilem potestatem.

Secundo, fidem nobis dedit cum sacramentis: quum sicut nos sine voluntate nostra condidit: ita ad fidem sine nostro merito vocavit. Dicit enim ad suos discipulos in sancto Evangelio Christus: *Non vos me elegistis; sed ego elegi vos.* Per fidem ad suum anima principium christiana reducit: sacramentis renovatur. Christo igitur incorporati per fidem & sacramenta, quæ dedit perpetuam adhæSIONem, tene-mur impendere: & in ejus sancto fœdere jugiter permanere. Nam in baptismo diabolo & omnibus pompis ejus renuntia-vimus: perpetuo nos adhæSuros Christo promissimus: levantes nos de sacro fonte, pro nobis fidejussores, coram Domino in fide parentum constituentes. Dicamus ergo semper ex corde cum Propheta: *Mi-*

bi adharere Deo, bonum est: ponere in Domino Deo spem meam.

Tertio, dedit nobis omnipotens Deus artificium rectitudinis: & documenta veritatis. Pro his tenemur creatori nostro fidelem executionem: & perpetuam sine fraude servitutem. Jubemur ergo in primis, omnia, ad laudem Dei facere: & in omnibus, quæ facimus, intentionem nostram, ad ipsius honorem, principaliter elevare. Sola enim intentio bona in Deum, discernit opera: solus amor, facit fructuosa. Ecce, naturæ nobis artificium ad laudandum se Dominus contulit: documenta insuper salutis per legem dedit: laudem a nobis & amorem super omnia requirit. Exerceamus ergo ad honorem Dei collatum nobis artificium: & fiet intentionis purus oculus per legis documentum.

Quarto, nobis misericors pater mundum cum elementis necessariis contulit: pro quibus sinceram a nobis speculationem sui debitam requirit. Quicquid in hoc mundo cernimus ad memoriam Dei nos debet inducere: & ad suum creatorem super omnia diligendum jugiter provocare. Hinc dicit exercitatus in sacris Bernhardus: *Integer & Dei verus amator quocunque se vertit, admonitionem habet familiarem sui creatoris:*

ris: rebusque pro speculo utitur: & a creaturis ad creatorem sic cogitans elevatur. De singulis enim dicit: Si ista bona, pulchra & dulcia videntur, quæ creata cum tempore mutantur & transeunt: quid bonitatis, pulchritudinis & dulcedinis habet auctor ipsorum Deus, in æternum manens, qui sibi his incomparabiliter meliora reservavit. Hac consideratione rerum, homo devotus, omnes homines simplici oculo mentis, quasi Dei imaginis similitudinem, respicit: & corporis formam placentem vel displicentem in eis, curiose non attendit. Considerat enim in homine, non quod videt exterius; sed creatoris imaginem: quam felicitatis æternæ novit esse confortem.

Quinto, Dei filius semetipsum in tormentis pro nobis obtulit: perditosque nos de interitu mortis perpetuæ, suo sanguine redemit. Huic Salvatoris nostri charitati benevolam imitationem jubemur impendere: si ad ejus regnum cupimus pervenire. Dicit enim princeps Apostolorum fidelibus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum: ut sequamini vestigia ejus.* Quid retribuam tibi, ô bone Jesu, pro tuis in me beneficiis, tam magnis, tamque immensis? Compatiar cor-

de, compatiar opere : imitabor te affectionibus mentis, pro mea possibilitate.

Sexto, tempus promerendi vitam æternam Creator nobis contulit: corporisque necessaria nutrimenta dedit. Hic etiam nobismetipsis debitores existimus: qui meritorum nobis acquisitionem in hoc tempore debemus. Cur ergo dies salutis tam negligenter & sine fructu meritorum expendimus: qui tempore pretiosius nil habemus? Ecce, sub brevi nunc tempore æternæ felicitatis gaudia promereri possumus: & omnes, operari quod bonum est, dissimulamus. Væ nobis stultis & infanis, qui nihil in hoc mundo pretiosius tempore accepimus: & tamen nihil vilius expendere solemus! Nunc enim tempus acceptabile nobis conceditur: nunc dies salutis indulgentur: in quibus operibus sanctis cum maximo fervore debemus insistere: & mortis horam semper prævidere.

Septimo, coelum nobis Deus omnibus refertum gaudiis proposuit: & semetipsum cum omnibus in eo contentis in præmium, promisit. Pro hac munificentia Salvatoris nostri sanctis misericordiæ operibus debemus insistere: & nos imitatores Dei, pro viribus exhibere. Ad hoc nos hortatur in sacris Evangeliiis Dominus:

Estote

Estote misericordes; sicut & Pater vester Deus, misericors est. In fine quoque mundi, cum dies iudicii advenerit, misericordes, ipso Domino promittente, ibunt in vitam æternam: quoniam, qui misericordiam fecerit: misericordiam consequetur. Et ne quis mihi dicat ex monachis, misericordiam nulli possum impendere: cum me religio nihil omnino permittat possidere: noverimus inter opera misericordiæ necessaria: spiritualia esse potiora. Si monachus vis esse misericors, Deum ora pro miseris: salutarem impende doctrinam imperitis.

Summa igitur meditationis beneficiorum Dei, tribus exercitiis innititur: in quibus principaliter tota continetur. In primo quidem, omnia Deo, non nobis debemus attribuere: in secundo, nosmetipsos memorando Dei beneficia, in amoris studio exercere: in tertio, semper de perceptis beneficiis, ex puro corde, gratias agere. Si autem istis beneficiorum exercitiis cor nostrum ad Dei amorem volumus accendere: sex conditiones in ipsis donis Domini debemus considerare. Primo, considera, quæ donum Dei pænitus est nobile: secundo, quoniam tibi maxime fructuosum & utile: tertio, quia varium multiplex & crebrius iteratum. Et hæc tria, donum in se ordinatum considerant: duo quæ

quæ sequuntur, dantis personam respiciunt: ultimum conditionem notat accipientis: quarto, itaque considera, magnam donantis in te affectionem: quinto, inæstimabilem ejus dignitatem: sexto, quæ accipiens tu magna a maximo, vilis es & contemptibilis: & ad omnia indignus. Ex his considerationibus beneficiorum, amor Dei in mente hominis devoti, consuevit exsurgere: & certis gradibus proficiens, spiritum ad theoriam elevare.

De cognitione sui ipsius.

Radix IIII.

Quartæ radix, Divinum produciens amorem, cognitio sui ipsius dicitur: utilis valde, si ad præcedentes referatur. Enimvero, si quanta nobis tantillis Dominus tantus fecerit ad mentem considerando reducimus: quam sumus indigni, viles & prorsus immeriti, ad omnia cognoscemus. Ad cognitionem vero sui, hominem quatuor debent inducere: ex quorum consideratione nos Deum maxime convenit amare.

Primo igitur, consideret homo fidelis, creationis suæ principium: & inveniet se cum non esset, ex sola Dei bonitate creatum.

um. Quis Deum rogare potuit: quando nemo fuit? Summum illud pænitusque ineffabile bonum, te ad imaginem suam, ô homo, cum non esses, condidit: suæ bonitatis te participem, ex sola bonitate fecit. Quid meruisti: quando non fuisti? Aut quid conditio tua omnipotenti Deo commodi afferre potuit: qui semper incommutabilis subsistens in se, nullum accidens admittit? Nihil Deo novum: nihil summo & incommutabili bono potest esse antiquum. Semper est quod esse potest: quia nec optimus melior: nec maximus fit major. Creavit te sua bonitate Deus, non quæ tua conditio ei fuerit necessaria: sed tibi soli commodosa. Qui hanc Dei bonitatem intenta meditatione considerat: suum creatorem merito laudat.

Secundo, ne erigaris in superbiam, homo, conditionis tuæ vilitatem, considera: quoniam de limo terræ factus es: & post paullulum per vermes consumtus, in terra puluerem reverteris. Quid ergo superbis terra & cinis? Habet tua conceptio culpam: nativitas miseriam: vita poenam: resolutio mortis, angustiam. *Homo enim natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis: & tunc maxime miser*

miser est: cum se miserum in carne non agnoscit.

Tertio, considera, tuæ conceptionis originem: & invenies animam tuam foeda peccati originalis turpitudine maculatam. Omnes enim filii iræ nascimur: sed gratiam baptismatis in sanguine *Christi Jesu* consequentes, ab originali macula emundamur. Merito Salvatorem nostrum per hanc considerationem diligimus: cujus misericordia ab originali macula mundati sumus.

Quarto, considera fidelis anima, quemadmodum nimis sis facta vilis, iterans vias tuas in actu peccati: quam te Christo sponso tuo exhibuisti adulteram: cum sibi te copulaverit per suum sanguinem, pænitus immaculatam. Quid facis, ô misera! Cur sponsum tuum amantissimum deseris: aut quare a tuo principio fatua recedis? In carne positam te noveris, non ut vitiis & concupiscentiis ejus consentias: sed potius per rationis imperium, resistas. Quotiens enim motibus carnis inordinatis & divinæ rectitudini contrariis tuum consensum, ut ita dixerim, dissimulando tradideris: totiens, averſa summo bono, tuoque sponſo te adulteram ostendis. Cave, cave, ô anima, Christi sanguine redempta, ne te carnis amor decipiat: quum sicut
pri-

primus homo deceptus amore sociæ mulieris, in mortem cecidit: sic quilibet animus carnis suæ voluptatibus consentiens, a suo principio quod Deus est turpiter recedit. Sed heu miser! a quo cecidisti? Habitasti in terra aliena: coinquinata es cum mortuis: deputata es cum descendenti- bus in infernum. Dereliquisti fontem sapientiæ: conversa es retrorsum: adulterium commisisti. Sed meum audi consilium, & ad ducem pubertatis tuæ Jesum quantocius revertere: te totam illi humiliter submitte. Misericors est, te revertentem ad se libenter suscipiet: vitia remittet: & amoris sui gratiam, si petieris, impendet. Sed oportet te ab affectionibus carnis tuæ recedere: si ad conspectum Salvatoris tui desideras pervenire. Ergo si converteris ad Jesum, in veritate convertere: quia non potest nisi verum summa veritas amare.

Est & alius cognitionis propriæ modus, qui Dei respectu, assumitur: quotiens inter Deum & hominem comparatio incomparabilis cogitatur. De hoc modo clarus in contemplatione dicit Bernhardus: *Nunquam se melius deprehendit modus imperfectionis humanae; quam in lumine vultus Dei & speculo visionis Divinae.* Ibi enim, qui plus est in die & plus videns quid sibi deest, e-
men-

mendat in dies similitudine: quicquid deliquit dissimilitudine: appropinquans ei similitudine: a quo longefactus est per dissimilitudinem. Erigamus ergo mentis aciem ad superlucidum Divinae perfectionis speculum: nostrum illi bono incommutabili submittamus affectum: quatenus in Dei sapientia nostram insipientiam possimus deprehendere: & in ejus potentia nostram infirmitatem considerare.

De peccatorum suorum habenda memoria.

Radix V.

Quinque radix, timoris Dei, est peccatorum memoria & foeditas ipsa peccati saepius cogitata. Enimvero, qui turpitudinem peccati mortalis veraciter intelligit: semper mali hujus foveam pertimescit. Vt autem gravitatem peccati aliquo modo possis agnoscere: septem, quae sequuntur, debes cogitare.

Primo igitur, considera, pulchritudinem justitiae Dei, cui peccatum est omnino contrarium: & ideo maxime fugiendum. Anima enim per peccatum a summo bono paenitus avertitur: & amor, qui na-

naturaliter inest ei ad suum principium in odium commutatur. Nam, sicut omnia bona sunt a primo bono: sic omnis amor ad quodcunque bonum feratur: accensus est naturaliter ab eodem. Amor enim noster, cum in nullis bonis velut in fine quiescere possit, pro fine ubi sit quieturus, habet idem bonum: quod habuit & principium. Quotiescunque ergo peccatum contra pulchritudinem justitiæ Dei committitur: a suo principio animus separatur. Deus enim, cum sit charitas, amorem in anima exigit: pax pacem requirit: simile diligit: dissimile odit.

Secundo, enormitatem peccati, considera, & quantum Deo displiceat ejus foeditas, sedulo pensa. Ecce, propter superbiam nobilissimum angelum Luciferum Deus justus de cœlo expulit: & cum suis complicibus æterni ignis incendio damnavit. Primos quoque nostros parentes Adam & Evam de Paradiso propter inobedientiam exire compulit: totumque genus humanum in eorum scelere mortis sententia duplicis justo judicio condemnavit. Denique revolvamus totam Veteris & Novi Testamenti historiam, & inveniemus a Dei justitia sæpe graviter punitum: quod contra eam temere constabat perpetratum. Cognoscitur ergo facile gravitas

L

scē

sceleris : si districtio cogitetur subsecute ultionis.

Tertio, considera, quam grave de peccato scandalum oritur: maxime dum coram aliis peccatur. Qui enim exemplo suo malo, aliquem ad peccandum provocat: adversarium se Dei manifestat. Nam Deus animas sanguine unigeniti sui redemptas, salvare per suam voluntatem ex misericordia disposuit: quas iste perdere per malum exemplum ex aversione Dei concupiscit. Peccatum vero scandali, quoad culpam hac ratione gravissimum dicitur: quoniam sicut diximus Deo adversatur. Quod si is, qui occasionem damni dat, damnum dedisse putandus est: tot se peccator mortis sententiis damnandum subijcit: quot homines suo exemplo malo cadere in mortale crimen fecit. Dicit enim in sancto Evangelio Christus: *Vae homini, per quem scandalum venit.* Et iterum dicit: *Qui scandalizaverit unum de his pusillis, in me credentibus: expedit ei, ut mola asinaria suspendatur in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* Rara & scandalizantis pusillos vera poenitentia: quoniam cum damnum alienum restituere negligit: ad fructum salutaris poenitentiae minime pergit.

Quarto,

Quarto, negligentiam ingrati cordis tui considera : quoniam, qui creatus ad imaginem Dei factorem tuum amare super omnia debueras : tuis eum peccatis multipliciter inhonoras. Christo Dei Filio, cujus sanguine redemptus es, continuum amoris servitium deberes impendere : sed plus carnem, quam Salvatorem tuum Jesum non metuis amare. Sanctissimam denique passionem ejus animo compati-ente quotidie deberes in mente revolvere : & tu nihil minus quam illam soles cogitare. Inter filios Dei per solam misericordiam adoptatus, dignum te vocatione superna exhibere imitorem debueras : & adhuc jacere in infimis per desidiam non formidas. Et quid multa dico ? Ecce, qui Sancto insignitus Spiritu, cum Angelis reputatus es, vocaris ad hereditatem filiorum Dei : ab omnibus sanctis invitaris ad epulas Paradisi : corpori & sanguini Salvatoris nostri Jesu Christi quotidie participas : & tamen mandata Dei & regulæ, quæ promisti, ut beatus esses, non observas. Examina ergo conscientiam tuam diligenter, & invenies, quia multa deberes facere bona, quæ omittis : pluraque omittere mala, quæ contra Dei beneplacitum committis.

Quinto, considera, quem peccando of-
fenderis: quia non hominem sed Deum:
non creaturam, sed creatorem. Magnus
est cui peccasti & immensus: terribilis &
gloriosus: cujus maiestatem tremunt An-
geli: cujus virtutem mirantur omnia Nu-
mina coeli. Summo quidem & incom-
mutabili bono Deo, omnis creaturae prin-
cipio & fini, spiritus rationalis amorem &
desiderium adhaesionis supra intellectum
humanum debet impendere, seque totum
ad illud veraciter unum tanquam ad suum
centrum, omnibus phantasmatibus con-
temtis, altius elevare: ad quod tanto se
potest facilius erigere: quanto cetera o-
mnia relinquens, semetipsum sibi studie-
rit unire. Virtute enim ipsius unius ubi-
que fit unio: nec aliam ob causam similio-
ra invicem facilius uniuntur: quam quae
in qualitate sunt unum. Animus ergo
cum ipso principio rerum uno tunc de-
num uniri rectissime dicitur: quando ipse
potissimum in se unum factus, ab omni
multitudine separatur: atque supra omnem
imaginationem, rationem, & intelligenti-
am, sola evadit sua unitas fruens per ama-
torium affectum unitate Dei: centrum su-
um, ut ita dixerim, copulans cum centro
universi. Cum autem animus ipse huma-
nus suo quasi conjugio carnis male com-
patiens ad passiones quaslibet animales
con-

convertitur: jam unitas ipsa in multitudinem uni soli contrariam male commutatur: efficiturque tanto remotus a suo principio: quanto fuerit divisus a semetipso. Magnam denique revertendi ad unum illud ineffabile Divinum, difficultatem animus ipse contrahit: quotiens semetipso confuso in peccatum apostasiæ cadit. Cogita nunc, quam magnus & ineffabilis sit, contra cujus honorem peccatum committitur: & cum magnitudinem majestatis ejus pænitus non valeas intelligere: ejus potentiam disce humiliter timere.

Sexto, quid amiseris peccando, considera: quatenus cognita magnitudo damni poenitentiam acceleret: & perditum per lacrimas restauret. Quid ergo, miser, amisisti peccando? Audi, quid amiseris? Similis Deo factus per gratiam, Angelorum socius, membrum Christi, & heres æternæ felicitatis electus fueras: vivere & gaudere sine fine in bonis Domini cum omnibus sanctis debuisti. Sed quid factum est te peccante? *Comparatus es jumentis insipientibus: & similis factus es illis.* Cum enim in honore esses, noluisti intelligere: dereliquisti fontem vitæ: peccando factus es socius & membrum diaboli: scortum Antichristi: heres inferni. Dereliquisti vitam: mortem elegisti semper-

ternam. Si times sententiam: muta voluntatem: & invenies remissionem.

Septimo, considera, quid peccando merueris: quum si pro uno peccato mors æterna infligitur: qui multa ne dicam innumerabilia commisit, cogita, quid mereatur. *Anima enim, quæ peccaverit: ipsa morietur.* Meruisti autem etiam per unum mortale peccatum socius, sine fine esse diaboli: privari omnibus gaudiis cœli: cremari in æternum ignibus inferni. Hæc sunt præmia, quæ tibi peccatum attulit: hæc munera, quæ promisit.

Nunc igitur ex his septem considerationibus emplastrum fac animæ vulneratæ: assume tibi stimulum compunctionis: ut ad radicem pervenias timoris. Sed propera, nec de die in diem differas: quoniam, qui poenitentis humilem confessionem suscipit: differenti diem crastinum non spondit. Nam, ubi invenit acceleratio veniam: sæpe dilatio intercipit vitam. Multos spes vitæ longioris ad interitum pertrahit: quia, dum se confidunt diutius posse in hoc mundo vivere: poenitentiae tempus faciunt sine poenitentia transire. Tu autem, homo, si meum admittis consilium, poenitentiam non differas: quoniam quid tibi sit allatura dies crastina, pænitus ignoras. Tempus enim poenitentiae meretur

retur amittere : qui poenitendi studium totiens non metuit differre.

De vanitate præsentium & æternitate futurorum.

Radix VI.

Sexta radix, timoris in mente meditantis erigitur: si vanitas visibilium, & invisibilium æternitas studiosa intentione cogitetur. Omnia enim, quæ in hoc mundo cernimus, vanitati & corruptioni sunt prorsus obnoxia, & parvissimo quidem tempore duratura. *Cuncta sub ancipiti pendent mortalia casu: & spondent propria mobilitate fugam. Quicquid habes hodie, cras te fortasse relinquet: aut modo, dum loqueris, desinet esse tuum.* Nihil enim in hoc mundo diuturnum & stabile cernimus; sed mutari omnia cum tempore videmus.

Ascende nunc igitur speculam mentis tuæ, ô cœnobita fidelis, & considera, quam nihil sint omnia, quæ tempus continet: quum quicquid visibile nunc cernitur: post modicum corrumpetur. Sume de præteritis considerationem præsentium: & vide, quoniam quod præterit, non est: & quod modo esse videtur, post

paullulum non erit. Vbi sunt Reges gentium, ubi Principes, ubi Duces, ubi divites, ubi quondam in sæculo potentes? Vbi sunt omnes amatores mundi? ubi homines, qui spreverunt iter arduum coeli? Denique, ubi sunt omnes illi quondam tibi noti in sæculo: quos mors interea rapuit, te existente in claustro? Ecce, ab origine mundi & qui multis, & qui paucis vixere temporibus, omnes in sua generatione mortui sunt: & secundum diversitatem meritorum etiam præmia, diversa iustitia dictante, perceperunt. Amatores Dei perpetuas mansiones lucidas, gaudiis inæstimabilibus refertas, Creatori omnium associati, percipiunt: & mundi cultores, Dei mandata contemnes, honoribus quondam hic tumidi, scientia inflati, divitiis immersi, voluptatibus & vitiis dediti, ad infernum sine fine cruciandi descenderunt. Quid obsecro nunc sanctis in cælo nocet quondam laboriosus & carni contrarius contemptus sæculi: pro quo in æternum fruuntur jam læta visione Dei? Vel quid prodest nunc impiis in inferno sepultis olim habita consolatio carnis: pro qua nunc accipiunt tormenta æternæ damnationis? Hæc cogita, dum prodest: hæc meditare, dum cavendi oportunitas adest!

Rursus

Rurfus altius ascendens intuitum mentis tempora pro viribus in abyſſum infinitæ profunditatis infigere: & quam longum fit, quod æternum eſt, cogitare. Aeternum eſt tempus, quod nullo fine concluditur, nullo ſpatio terminatur. Sancti Dei in æternum exultabunt in gloria beati; peccatores in æternum in inferno ardebunt miſeri. O æternum nomen ſine fine terribile! quis cogitare te poterit, vel dicere ſine timore? Revera, qui te cogitat: nunquam in æternum peccat. Aeternum non habet finem. Audi comparationem: & cum non fuerit ſufficiens ad æternum, ſuſcipe timorem. Si arenæ poneretur acervus in magnitudine montis Olympi in cœlum uſque porrectus, de quo poſt decies mille annos, unum duntaxat granum parva consumeret avicula: nequaquam diceretur mons ille duraturus in æternum: ſed eſſet fini obnoxius: & licet poſt innumerabiles annos, tamen aliquando deſiturus. Veruntamen omne illud tempus, quo remaneret aliquid de monte, quamquam eſſet longiſſimum: tamen reſpectively, nihil videretur, ad æternum. Quod æternum eſt, nec imaginationem finis recipit: nec ſpem conſummationis, aut terminum, admittit.

O igitur quam stultus, quam fatuus, quam insanus est homo, qui hanc considerationem æternitatis abjicit: & tempus acceptabile ad promerendum æterna bona sibi concessum, inutiliter expendit! Veniet hora & jam prope accelerat: in qua miser quid sit æternum jam non melius facturus discat. Sed, tu cœnobita, meus qui cupis esse fidelis, abjice a te, omnem sollicitudinem mundi: omnem curam tuam pone, ad amorem Dei: nihil agas, nihil dicas, nihil cogites; nisi, quod te ad amorem Creatoris tui potest inducere: vel, quod ad ædificationem aliorum, aut puram corporis necessitatem, noveris pertinere. Separare precor, ab infimis: ut possis bonis oblectari æternis. Nulla te carnis sollicitudo ab interna mentis tranquillitate submoveat: te voluptas nulla corrumpat: stude orationibus quantum prævalet cum devotione semper insistere: & te sursum per affectum amoris crebrius elevare.

De zelo Dei semper habendo.

Radix VII.

SEptima radix timoris Dei, zelus dicitur: in quo se non mediocriter exercere mo-

monachus jubetur. Injurias enim Domini sui nullus æquanimiter tollerat: qui eum veraciter amat. Tu ergo, cœnobita, qui servus Jesu Christi fidelis esse desideras, noli zelum ejus in temetipso negligere: Dei injuriam cum videris, noli dissimulare: quia Dominum suum minus amare convincitur: quisquis illi detrahentibus non statim reluctatur. Talem te sciant homines amatorem Dei, & hostem vitiorum: ut coram te loqui male non audeant: agere quicquam mali, te inspectante, non præsumant. Esto rectitudinis animi conspicuus: vitæ merito clarus: zelo reverendus. Te recti velut Dei famulum diligant: vultum tuum reprobi, ut judicem pertimescant. Nemo in conspectu tuo quicquam alienum a bonis moribus præsumat agere: quippe, cum te omnes noverint, Dei injuriam non posse tollerare. Sic Phinees sacerdotium sempiternum promeruit: quando iram Domini, legem zelando, fortiter placuit. Si ordinem perire in cœnobio videris: si fratres tui regularem observantiam ceperint quovis modo corrumpere: noli, si Dei servus es, ad eorum vitia tacere. Murum te oppone fortiter, pro domo Domini: exerce, quantum prævalet zelum Dei: destrue consilia malignantium: temeritati ob-
fiste,

10744235
fiste, superborum. Si verus Dei amator fueris: solo vultu pravorum conventicula dissipabis. Nemo enim suum coram te nudabit consilium: si zelum tuum de contrario habuerit suspectum. Si autem mali & reprobi, praesentiam tuam male agentes, non metuunt: profecto in te zelum Dei nullum recognoscunt. Vt ergo verum te Christi servum exhibeas, debes fratribus tuis, illatas tibi injurias, pro Dei amore, libenter remittere; & pro ipsis injurantibus Deum exorare. Injurias autem Domini tui non est tuum, sine ipsius voluntate, remittere: sed potius ex zelo rectitudinis vindicare. Cesset in his amor sanguinis: cedat procul amicitiae foedus: zelus Dei omnibus est jure praefendus. Sic enim observanda est amicitia hominis: zelo Dei nunquam praefatur.

Vae monachis & Abbatibus, qui Dei zelum tam audacter abjiciunt: qui familiaritates hominum Divino imperio anteponunt: qui vitia subditorum stulta commiseratione dissimulant: qui traditiones sanctae regulae nec in se, nec in aliis observant. Et quid dicam? Cernimus inter monachos claustrales obedientiam mandatorum despici: zelum rectitudinis sperni: observantiam regulae contemni. Foedus inter se amicitiae carnalis, sub nomine charitatis,

10744238
tis, duo vel plures contrahunt : infirmi
suos morbos animæ infirmioribus confi-
dunt : & Dei amicitiam per puritatem
mentis minime requirunt. Vnusquisque,
melio-rem ceteris, suum socium existimat:
alterque alterum, non spiritualiter ; sed
carnaliter deceptus, amat: quippe qui af-
fectus suos in Deum non elevant : nihil
aliud quam solatia carnis amant. Sed mo-
nachum, quem videris infirmorum fra-
trum amicitiam quærere : non Dei ser-
vum; sed amatorem carnis, debes æsti-
mare. Qui enim cor suum in Dei amore
totum veraciter occupat: nihil de amici-
tia humana curat. Amor Jesu sibi ad o-
mnia sufficit: extra quem nihil amplius re-
quirit. Qui autem in exterioribus men-
tis solatium quæsierit: quod Deum ex to-
to corde non diligat, opere ostendit. A-
mor Dei solitudinem diligit: tumultus ho-
minum odit: amicorum colloquia non re-
quirit. O bone Jesu, quam dulcis est a-
mor tuus; quoniam cor amantis, te pe-
netrat: te videns videre desiderat: te ha-
bens amplecti animus exoptat! Eninve-
ro, qui te amat, sui ipsius obliviscitur: ni-
hil aliud, quam dulcissimam præsentiam
tui meditatur. Nihil est in mundo, quod
amanti te placeat: nihil usquam reperitur,
quod præter te animus concupiscat. O
quot

quot suspiriis amore vulnerata mens angitur: quum uberrimis lacrymis in secreto facies irrigatur: quia quotiens dilecti faciem in cœlo præsentis cogitat: totiens se in terris desolatam plorat! Interea sæpe tentat aliquid de suo Jesu amantissimo mens languens amore dicere: in eius amorem conatur etiam alios provocare: sed mox, ut nomen Jesu dulcissimum proferre ceperit: præ amoris magnitudine nolens obmutescit. Amorem enim Jesu, nullis verbis exprimitur; sed in secreto mentis, cum dulcedine sentitur. Scio qui dicebat: *Amor meus crucifixus est.* Quis est amor tuus, ô famule Dei? Cur ploras? Quare ingemiscis? *Ignatius: Amor meus est crucifixus: & ego non lugeam? Dominus meus est mortuus: & ego cohibere lacrymas potero?* Noli flere, ô fidelis anima: nam, etsi amor tuus mortuus est, ut te a morte redimeret: sed jam resurrexit a mortuis; ut te in cœlo coronaret. *Esto fidelis, usque ad mortem: & dabit tibi coronam vitæ.*

De modo & gradibus Divini amoris: conclusionem complectens hujus secundæ regionis.

QUoniam nemo repente fit summus, nec ad illum supremum verticem
Divi-

Divini amoris quisquam subito suis viribus potest ascendere : utile nunc reor, modos, five gradus ipsos amandi Deum certos, breviter annotare. Admoven- dum ergo cor humanum in Divinum a- morem, passio Domini nostri Jesu Christi, meo iudicio, præ omnibus aliis est effica- cissima: si fuerit in mente hominis pura, dulciter, ferventer, perseveranterque se- dulo cogitata. Enimvero, qui vitam pas- sionem & mortem Salvatoris nostri sæpi- us compatiendo & gratias agendo, secun- dum principales maxime articulos ad me- moriam revocat: ad amorem Divinum a- scensum cordis velocem parat. Sed hanc sanctissimam occupationem mentis circa passionem Domini, in secunda parte hujus operis principali, opportune tractabimus: ubi modum spiritualis exercitii latius expo- nemus. Quantum vero ad rationem di- ctorum in hoc loco pertinet, tres modos amandi Deum invenio: quos breviter se- cundum ordinem explicabo.

Primus modus jubet, ut diligas aman- tem te dulciter: totum te illi jungas sua- viter: ita, ut nihil extra Deum, cor tuum, diligat: nihil aliunde requirat. Deus e- nim totum cum sit, cor totum solus pos- sidere amantis desiderat: a dispersis se co- gita-

gitationibus elongat. Ergo, si amare vis
dulciter: ama totaliter. Aut totum enim,
aut nihil Dei perficit amor. Meditatio
passionis Jesu Christi Salvatoris nostri, te
totum possideat: donec amor, in te dul-
citer convalescat. Oportet te totum, quod
in carne blanditur, contemnere: si ad a-
morem Dei desideras pervenire. Non e-
nim potest aliquis Deum in hac vita dul-
citer diligere: quamdiu aliquid in mundo
convincitur amare. Amor siquidem mun-
di, pænitus est Divino contrarius: quo-
niam, ubi alter ad penetralia cordis ad-
mittitur: alter adesse prohibetur. Quan-
tam vero dulcedinem, quantam suavita-
tem, quantamque mentis lætitiā, amor
Dei in corde amantis generet, nemo pror-
sus intelligit: nisi, qui spretis omnibus re-
bus & eventibus mundi, Deum solum
multo tempore amavit. Cor Deum a-
mantis, nihil eorum, quæ sunt in mundo,
diligat: divitias, honores & favores sæcu-
li contemnit: nulla subire advera pro a-
more Domini sui pertimescit. Amor Dei
nunquam est otiosus: semper venire ad
suum principium desiderat: nullos in hoc
mundo labores perpeti recusat. Ergo,
qui non vult fieri desidiosus, amet. Pro-
ximus quoque propter Deum dulciter a-
mandus est: & nulla ratione contra Deum
vel

vel iustitiam offendendus. Fratri suo unusquisque verbis & factis talem se semper exhibeat: quales ad se alios expectat. Veraciter enim proximum suum diligit: qui pro eo res, corpus & animam exponit. Hoc Christus docuit, hoc pro nobis Dei filius fecit. Enimvero, qui dicit se in Christum veraciter credere: debet sicut ille ambulavit & ipse ambulare. Christum veraciter non diligit: qui ejus mandata non custodit. Ait enim: *Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem: sicut dilexi vos.* Membra sumus unius capitis Jesu Christi: in quem tunc bene credimus: cum ejus praeceptum de dilectione in Deum & ad proximum observamus. Diligamus ergo proximum nostrum, quia membrum in Christo nobiscum est: ut quemadmodum unum membrum in corpore alteri compatitur: ita frater a fratre, pro amore Christi humiliter adjuvetur.

Secundus modus, tibi mandat, ut sapienter diligas: nihilque in Divino amore aliud quam Deum quæras. Extende affectum tuum in illud verbum quod erat in principio apud Deum: mentem tuam eleva supra omne quod est creatum: quoniam nisi te ipsum, & omnia quæ sunt in mundo deseras: venire ad eum non poteris,

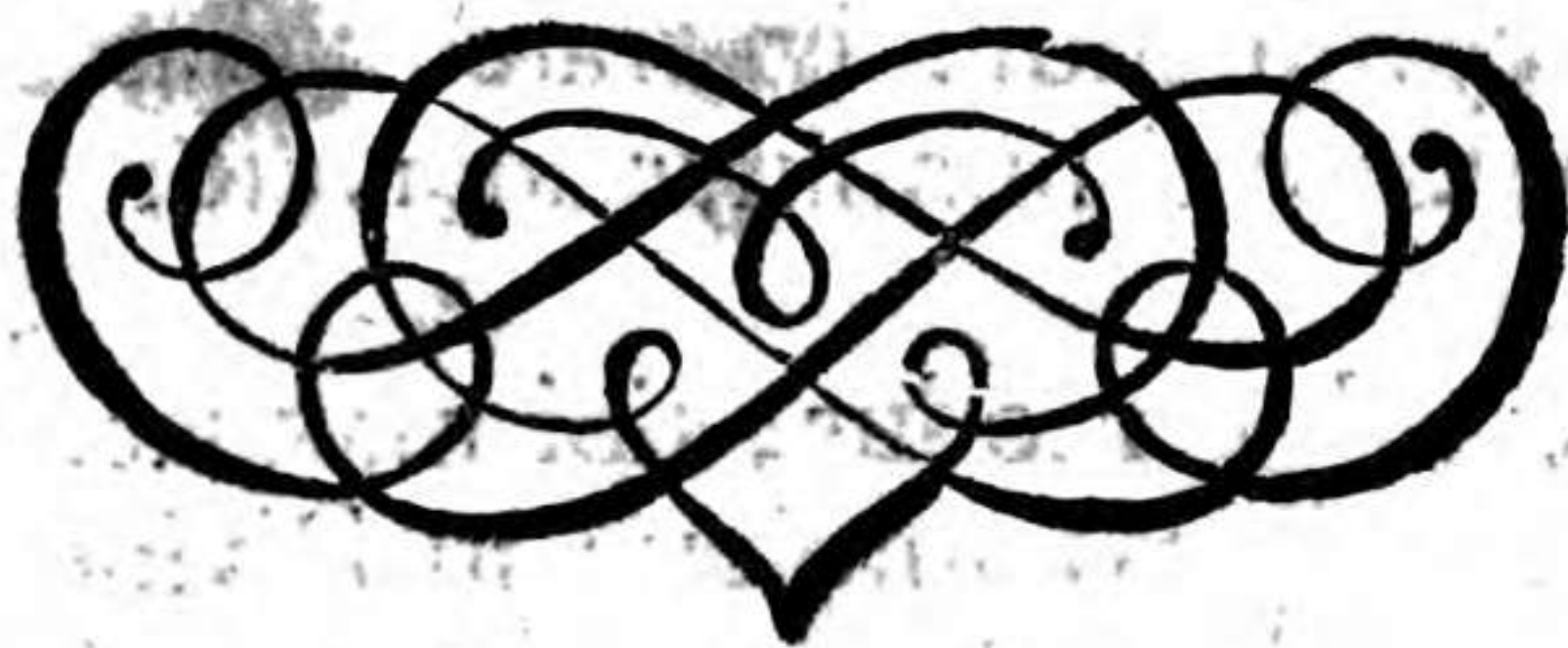
M

ris,

ris, quem amas. Denique, si Deum sapienter cupis diligere: noli te aliud aestimare: quoniam, ubi se aliquid esse homo existimat: jam insipienter amat.

Tertius modus, præcipit, ut fortiter diligas: & exponere corpus & animam pro Dei amore nunquam pertimescas. Non est Dei amator fortis: qui subire mortem pro eo pertimescit. *Fortis est enim ut mors dilectio.* Proximus sapienter diligitur: *Si non homo, sed vitium oditur.* Fortiter autem diligitur: si omnis injuria ex animo benefaciendi eidem remittatur.

Explicit regio secunda.

Præ-

Præfatio in tertium tractatum primæ partis : qui describit supremam regionem spiritus claustralium.

Scripturus tandem, adjuvante Domino, supremam illam regionem spiritus, pavore simul, & pudore concutior : quoniam & parvus loqui de rebus maximis timeo ; & docere quæ non satis sum expertus, multum erubesco. Cujus enim quantumlibet exercitati hominis ingenium, statum mentis per amorem in Deo suaviter quiescentis agnosceret : vel quis fernio etiam facundissimi oratoris internæ contemplationis secretam dulcedinem explicaret ? Enimvero hujus tertiæ regionis exercitium, intellectum humanum pro majori parte exsuperat : in quo mens purificati hominis per fervorem Divini amoris, super semetipsam rapitur : & in abyſſo Divinæ contemplationis, naturali essentia permanente, mirabili dulcedine soporata, absorbetur. Nam tanta suavitate majestatis interne opprimitur : ut statum suum nec intelligere, nec eloqui posse, videatur. Operatione siquidem sensitiva deserta, etiam intellectivam pænitus supergreditur : & quod est amplius

seipsam deferens, sine imaginatione, ratione, vel intelligentia, supra semetipsam in supremum illum Divinae caliginis verticem, per affectum elevatur. Cum vero a semetipsa pænitus defecerit: non agit, sed quiescit: nec ad se reversa, quid fuerit passa, potest intelligere, nec modum elevationis suæ alicui revelare. Tam enim profunda, tamque sublimis est mentis ista in Deum elevatio: ut eam non solum inexpertus non possit intelligere: sed neque expertus etiam quemadmodum ipsa est eam pænitus valeat verbis explicare. Ego autem quid potero de monte Divinae caliginis dicere: quem nec dum merui penetrare? Puteus enim contemplationis internæ altus est: ego autem infirmus: quippe qui nec hydriam aptam his aquis attuli: nec gradus ascensus ad ardua congruos paravi. Non decent stultum verba composita: nec loqui de secretis Divinae contemplationis homo imperitus & frigidus debuit: qui cum infirmis adhuc in valibus consistit. Solus enim fructuose de rebus profundis loquitur: qui duplicis spiritus radio illustratur. Veruntamen, cum sim homo, sub obedientia annalis capituli constitutus, mandatum ipsius synodi compellor assumere: & opus mihi propositum pro viribus terminare. Ter-
tiam

tiam itaque regionem claustralium ductu
venerandi patris Domini Joannis Burck-
feldensis, devoti Abbatis ingredior: ut
quod ille scholastico, & veraci descripsit
eloquio: ego ad meum loquendi morem
pro posse reducendo, videar obedisse ca-
pitulo.

Incipit tertia regio animæ quæ spiritualis dicitur: in qua mentis summa tranquillitas habetur.

Tertia sive suprema animæ regio spiritu-
alis dicitur: in qua summa requies
mentis & tranquillitas versatur. Et hæc
regio cœlo comparatur empyreo: in quo
vera quies est omnium: & vera felicitas
animorum. In hac regione consistens spi-
ritus sub se rationalem deserit: & per a-
morem elevatus in Deum mirabiliter a-
scendit. Quicquid enim in hac regione
sanctissima agitur: Divinum pænitus cen-
setur. Hic humanus spiritus supra se ra-
ptus, Divinum illapsum suscipit: & sopor-
atus in caligine Divinæ contemplationis,
abstractus ab omnibus creaturis, suaviter
conquiescit. In hac regione Omnipotens
Deus spiritum contemplantis se dirigit:
simplicatasque potentias animæ intelle-

Quales ab omni phantasmate in conclave
revocatas, juxta suas tendentias objectas
perficit: & mentem, omni multitudine
exutam, ad se unum inducens principium,
in se quoque unum non per naturam;
sed per participationem gratiosam facit.
Cives hujus supremæ regionis sunt homi-
nes vere spirituales, qui contemptis o-
mnibus rebus & affectionibus sæculi, ni-
hil in hoc mundo præter Deum diligunt:
nihil inordinate concupiscunt: sed per in-
ternum affectum absorpti a Divino Spiritu,
Deum ipsum vehementer sitiunt: in ejus
amorem ineffabili desiderio inardescunt.
Tanto enim amoris fervore aguntur in
Deum, ut super semetipsos elevati, omnes
plerumque operationes intellectuales de-
ferant: & in Divinæ contemplationis abys-
sum rapti, nihil pænitus, præter Deum
admittant: ibique existentes insensibiliter
per gratiam amoris: unum cum Deo fiant,
salva naturarum proprietate, munere par-
ticipationis. Dicit enim sanctus Jesu Chri-
sti Apostolus: *Qui adhæret Domino: unus*
spiritus est. Et iterum dicit: *Qui Spiritu*
Dei aguntur: hi filii Dei sunt. Hujus quo-
que sanctissimæ regionis civem se idem A-
postolus indicat: qui Philippensibus cla-
mat: *Nostra autem conversatio in cælis est.*
Quamdiu enim sumus in corpore peregrina-
mur

mur a Domino : sed quasi per somnium ad patriam nostram suaviter ducimur: quando mente & spiritu in cœlestibus conversamur. Per somnium dixerim non proprie: sed remota comparatione. In somniis namque imaginibus rerum nobis intelligibilium, reservatis speciebus, in phantasia egredimur: in contemplatione præter omnem imaginationem puri ad Deum mente & spiritu elevamur. Et ideo hæc suprema regio animæ spiritualis dicitur: a qua omnes religiosi nomen spiritualitatis sortiuntur. Væ nobis! Spirituales ab hac regione felicissima dicimur: religiosi Dei amatores nuncupamur: qui tamen montis hujus verticem per contemplationis altitudinem non ascendimus: sed cum infirmis semper infirmi in lectulo desideriorum carnalium jacemus. Ad quid nomen sanctum gerimus: qui sancti non sumus? Curemus ergo totis viribus, per continuum mediæ regionis exercitium, ad hanc supremi verticis celsitudinem, ascendere: si nomen spiritualis conversationis veraciter cupimus obtinere. In hac regione charitas tenet imperium: sapientia consultatum: in qua nihil præter Deum diligitur: nihil inordinate perpetratur. Hæc autem sanctissima regio ad cœlum empyreum pertinet: quoniam, quos in cives

spiritualiter suscipit: ad cœli gaudia, sine medio transmittit. Nam sicut infima regio carnis cives suos inorientes mittit ad infernum: & media rationis ad purgatorium: sic ista perfectos cultores suos decedentes transmittit ad cœlum. Hujus autem tertiæ ac supremæ regionis dignitas multis prærogativis exprimitur: & in septem articulis maxime commendatur: sicut per ordinem dicetur.

**Quod hæc suprema regio
spiritus claustralium sit grata
comparatione.**

Articulus I.

ET primo quidem hæc tertia regio animæ grata comparisonem dicitur: quoniam supremo cœlo empyreo comparatur. Nam sicut in cœlo empyreo tranquilla sunt omnia: sic in isto supremæ regionis vertice mens hominis contemplantis Deum, nullis est turbationibus agitata. Hic quies summa contemplantis est animæ: hic nulla vitiorum turba inhabitat: amaritudo mentis nulla prorsus appropinquat. In cœlo siquidem empyreo Majestas Dei a sanctis spiritibus ineffabili
mu-

munere cernitur: hic in caligine per desiderium amoris supra intelligentiam videtur. Ibi Deus est, omnia in omnibus: hic præter Deum, nihil placet ex omnibus. Ibi sanctis conceditur a laboribus sine fine quiescere: hic mens internæ dulcedinis indicibilem suavitatem permittitur quiescendo prægustare. *Non est major quam in cælo felicitas: & non est in mundo, tam suavis quam in ista regione tranquillitas.* Beati nimirum qui hunc montem Divinæ contemplationis meruerunt ascendere: qui nihil pænitus in hoc mundo diligunt: nil aliud quam semper Deo adhærere concupiscunt. O quam secura est istorum civium conscientia: quam conversatio læta: ubi nihil mali committitur: nihil aliud quam summum illud incommutabile bonum desideratur! Mens enim purificata per Divinum amorem quæ hanc regionem veraciter & perseveranter ascenderit: nihil carnale, nihil inordinatum concupiscit: se totam in contemplationem summæ Majestatis per desiderium erigit: in solo Deo dulciter quiescit. O quis internam dulcedinem amantis Deum, veraciter posset exprimere: ubi mens vires & potentias animæ a dispersione multitudinis in unum revocat: & sursum ignitis affectibus in conclave Spiritus levat? Hic aciem suam

ad summum illud incommutabile bonum per amorem dirigit: omnem a se multitudinem creatam & creabilem pænitus rejicit: in unum se animus colligit: ut unitus sibi metipso, ad suum principium quod unum est, sine impedimento multitudinis assurgere possit. Ad unum siquidem rerum omnium principium unitas sola potest attingere: quia multitudinem unitas refugit: unum unitas requirit. Nam quantum multitudini concesseris: tantum ab unitate recedis. Mens ergo in hac suprema regione Spiritus commorantis hominis, ut se ad contemplationem sui principii per amorem possit erigere: omnem a se multitudinem in imaginatione aut intelligentia hærentem solet abdicare: quatenus in sua unitate collecta, illum simplici amoris affectu ardentem valeat intendere: quem novit super omnem positionem esse

**Quod ista suprema regio
spiritus sit suavis & amabilis
propinquitate.**

Articulus II.

Secundo autem regio ista suprema spiritus, dulcis & suavissima est similitudine:

ne: & singulari propinquitate. Nam ci-
ves hujus sanctissimæ regionis, unus pari-
es duntaxat luteus, ut ita dixerim, a su-
pernis civibus separat: quia quamdiu spi-
ritus carnem inhabitat: quasi per parie-
tem ad cœlum clamat. Luteus autem
paries carnis ergasterium est: de quo spi-
ritus liber ad cœlum migraturus egredi-
tur: quando per mortem a corpore sepa-
ratur. Saucius vero peccatis spiritus, qui
se ad hanc regionem per purum affectum
amoris non potest erigere: a cœlo empy-
reo, adhuc dicitur longius distare. Qui
autem in ista regione quietissima commo-
rantur, cœlo empyreo sunt proximi: quia
nullis peccatorum maculis prægravati, o-
mnia terrena & carnalia despiciunt: men-
te & spiritu conversari in cœlestibus sem-
per concupiscunt. Vnum siquidem & i-
dem habent objectum illi, qui cœlum em-
pyreum inhabitant: & isti, qui in tertia
regione commorantur. Sed hoc interest,
quoniam Deum isti contemplantur in æ-
nigmate: illi autem in clara visione. Mi-
ra contemplantium utrobique suavitas:
hic magna, illic maxima: hic in desiderio
fervidi amoris: illic in possessione beatis-
simæ visionis.

In hac suprema regione Divinæ con-
templationis spiritus rationalis, vires &
po-

potentias suas in suum conclave revocat: in quo & ipse liber ab omni phantasmate vacat: se supra se, in Divinæ caliginis densum, erigit: in quo soporatus per amorem extaticum suaviter requiescit. Nulla verfatur hic cogitationum importuna confusio: nulla phantasiarum imaginatio: sed nuda mens sursum erigitur: sine cogitatione, vel imaginatione qualibet contemplatur. Enimvero, quando mens ipsa, cogitationibus aditum reſerat: rursus ad mediam regionem, quæ rationis est, descendere se manifestat. Sed cum mens hominis non valeat semper in vertice contemplationis Divinæ immota persistere: necessarium est, eam sæpius ad secundæ regionis rationale exercitium redire. Si vero in passionem sensuales pro lapsa fuerit: jam rursus ad regionem infimam descendit. Animus autem veri amatoris Dei, quamvis propter fragilitatem carnis non possit semper in contemplationis amœnitate consistere: studet tamen sæpius per ignitum affectum se ad illam elevare: quatenus exercitium rationis sic impleat: ut dulcedinem internæ suavitatis non pœnitens omittat. O quam bonum est adhærere Domino: quam dulce est soli intendere Deo: ut mens Dominum Jesum præ omnibus sitiât: & eum complecti
sem,

semper ignitis desideriis concupiscat! In hac siquidem regione consistens cœlo empyreo est proxima: & ideo maximis desideriis amoris ad illud inflammata. O quot gemitus & lacrimis mens fervens amore consuevit emittere! quam ardentem ad cœlestia suspirare: quoniam, quanto per secretum contemplationis in hac regione suprema consistens, cœlo empyreo est vicinior: tanto exeundi carcerem corporis affectus cognoscitur esse ardentior. Vnde & cum sancto Apostolo mens amore languida in suis ignitis suspiriis dicit: *Cupio dissolvi: & esse cum Christo.*

Quod hæc animæ regio Divina sit eruditione.

Articulus III.

Tertio, suprema hæc animæ regio Divina eruditione dicitur: in qua mens amore Divino fervens, non ab homine; sed a Sancto Spiritu docetur. Dixit enim suis amatoribus in sacro Evangelio Christus: *Cum venerit ille Spiritus veritatis: docebit vos omnem veritatem. Et iterum illud Prophetæ: Et erunt, inquit, omnes docibiles Dei.* Sanctus etenim Spiritus cor aman-

0744236
mantis Jesum inhabitat: & illud suo invincibili magisterio illuminat.

In hac regione Spiritus, vera sapientia Mariæ pars optima in silentii tranquillitate legitur: theologia mystica in secreto Divinæ caliginis ineffabili dulcedine docetur: mens dilectum suum per fervorem sanctissimi amoris disposita in occulto alloquitur: & in ipsum assidue per desiderium elevatur. Hæc autem sapientia seu mystica theologia persuaderi quidem potest ab homine: sed doceri non potest nisi in Divina eruditione. Opus enim Sancti Spiritus agitur: quando mens in veritate per contemplationem illustratur.

Sed considerandum nobis est, quod mystica theologia per exercitium affectus purificati acquiritur: per amoris incendium docetur. Speculativa autem theologia, quam scholasticam appellamus per exercitium intellectus discitur: dum studio mens continuo inserviens mancipatur. Ad acquisitionem mysticæ theologiæ purgatio affectus, ab omni irretibili, requiritur: ut voluntas per aversionem depravata, per conversionem intimi amoris, ad suum principium reformetur. Enimvero, nisi affectus ab omni concupiscentia inordinata purgatus fuerit: ad sublimitatem hujus sacratissimæ sapientiæ non ascendit. Si aut
pas-

passiones sensuales abjecerit: si voluntas hominis Divinae voluntati conformata fuerit: mens per ignitum amorem sursum erigitur: & in Divinae caliginis immensitatem anagogicis motibus elevatur. Huius theologiae dulcedinem nemo intelligit, nisi qui accipit: nemo accipit, nisi qui ipsam solam ex omnibus per amoris suspiria quaerit. Hanc Psalmista quaerebat: quando ad Dominum orabat: *Vtinam dirigantur via mea ad custodiendas justificationes tuas: in omni tempore!* Tantis enim desiderii motibus vir sanctus sursum ferebatur ad Divinae voluntatis obsequium: ut in eodem Psalmo centesimo octavo decimo, poene nullum dixerit versum: in quo non posuerit verbum Divinum æquivalens iudicium. Exercitium huius purgationis in secunda regione incipitur: & in ista consumatur. Labor enim non parvus exigitur: ut affectus a concupiscentiis sæculi purgetur. Assumpto autem spiritualis reformationis exercitio, mens paullatim in amore proficit: ascendere ad hanc regionem certis gradibus concupiscit: ad huius theologiae invisibilem scholam per desiderium accelerat: ad ostium Divinae miserationis continuis gemitibus suspirans, pulsatur. Sed mens in secretum huius mysticæ sapientiæ non admittitur: nisi post omni-

minimodam purgationem affectus ab omni creatura exuatur: atque seipsam sibi met uniat: & ab omni ratione, vel imaginatione rerum cogitabilium longius recedat. Nisi enim ab omni creatura reces- serit: ad Creatorem, qui est super omnia, non accedit. In hac igitur schola Divina, eruditione Spiritus Sanctus præsidere dis- centibus creditur: qui docet hominem, nihil in hoc mundo diligere: & Dei se voluntati in omnibus conformare. Fe- lix, qui hujus magistri discipulus esse, me- ruit: felix, qui hanc scholam per amoris desiderium intravit: quoniam in mystico silentio miranda percipit: quæ Deus non amantibus abscondit.

**Quod hæc suprema regio
spiritus fundata sit simplicitate.**

Articulus IIII.

Quarto, hæc sanctissima regio spiritus, fundata simplicitate, dicitur: in qua, mens non per essentiam, sed per adhæ- sionis amorem, suo incommutabili prin- cipio, unitur. Nam sicut in superioribus jam diximus, summum illud bonum Deus unum est: ad quod animus noster non potest accedere: nisi, exutus omnem mul-
titu-

titudinem, quæ ad rationem, imaginationem & intelligentiam pertinet, semetipsum sibi pænitus unitum studeat exhibere. Animus enim ipse ad summum bonum pertingere naturaliter appetit: sed quanto per multitudinem in sua operatione dividitur: tanto ad veniendum se Deo minus idoneus invenitur. Multitudo namque est unitati opposita: & quanto semens ad multa contulerit: tanto ab unitate recedit.

Vnum, duo, tria, quatuor: decem sunt. Recedis ab uno: quoniam multiplicaris in numero. Redi ad unum: si cupis habere principium. Vnum namque est rerum omnium principium: cui si aliquid in animo tuo addideris: mox ab eo recedis.

Cum dicis unum: dicis principium. Si duo dixeris: jam principium dereliquis. Vt ergo semper possis tuum contemplari principium: cura te omni tempore, exuta multitudine, reddere unum. Nam cum omnia bona sint a primo bono, & omnis amor ad quodcunque bonum feratur, ab eodem sit naturaliter accensus: non potest amor noster in ullis bonis, tanquam in ultimo fine quiescere: nisi, ad suum principium nudus & purus studeat finaliter remeare.

Virtute enim ipsius unius solum fit unio: quoniam non alia ratione facilius uniri similia invicem dicimus: quam, quod unum esse in qualitate videmus. Animus ergo cum summo rerum principio uno tunc demum posse uniri creditur: cum exutus omnem multitudinem, sibi quemetipsi unitus, amore ferventissimo, in Deum elevatur.

Sicut inter diversa, qualitate non fit unio: sic inter Deum & animum in semetipso divisum, non potest esse adhæsiō. Unius enim ad unum similitudine qualitatis fit unio: & mentis simplicate & exute ab omnibus per amatorium affectum erit cum Deo adhæsiō. Simplicitate itaque fundata est suprema regio spiritus: in qua mens purificati hominis in Deum ferventissimo amoris desiderio erigitur: & suo principio incommutabili per gratiam unitur. Intellectus & affectus duo sunt oculi animæ: quorum primus quidem, intellectus, ad cognoscendum Deum erigitur: sed venire ad montem Divinæ caliginis non sufficit: quoniam oneratus phantasmatibus rerum sensibilibus incedit.

Affectus igitur animæ simplicior oculus, montem caliginosum sine imaginibus quibuscunque ingreditur: Deum per amorem contemplatur: ab omnibus creaturis segregat.

gregatus, nihil sensibile cogitat: quiescens in mystico silentio, nudus vacat.

Iste est oculus simplex, quo totum corpus lucidum efficitur: iste est de quo sponsus in Canticis gloriatur: *Vulnerasti cor meum soror sponsa: vulnerasti cor meum: in uno oculorum tuorum.*

Affectus enim per fervorem amoris ad Divinæ contemplationis secretum, sine ductu intellectus, solus ingreditur: & ergo in uno & non in ambobus oculis, sponsus vulneratur.

Quisquis autem, per exercitium devotionis & puritatis, ad hanc unionis & simplificationis regionem, Christo largiente, pervenire meruit: discat omni tempore, in profunda humilitate, prudenter consistere: ne per superbiam amittat donum, quod se gaudet obtinere.

Dicit enim profundus & cautissimus Divinorum contemplator Bernhardus: *Oportet profundare humilitatem, & de se humiliter sentire nitentem ad altiora: ne, dum supra se vane extollitur: cadat ab alto, quo ascendisse videbatur.*

Consistens igitur in hac regione ad gradus humilitatis in secunda descriptos, prudenter aliquando redeat: manere in profunda resignatione suiipsius humiliter discat: quia mox ut abnegationem sui animus

mus contemserit: de altissimo monte in immane præcipitium ruit.

Multi enim in jubilo sensualis devotionis suæ confidentes, decepti sunt: qui montem hunc altissimum sine fundamento humilitatis ascenderunt. Alii capitibus læsis, sensibusque destructis, stulti facti sunt: quoniam, non dum mortificatis passionibus suis, caliginem mystici silentii ingredi, præsumserunt. Alii in superbiam elati, dum adhuc sensualitati fuerunt, dedit: per voluntatis propriæ vitium descenderunt in profundum inferni.

Dicit enim de ascensu hujus verticis scriptura: *Bestia, quæ montem tetigerit: lapidibus obruatur.*

Tunc autem bestia tangere montem dicitur: quando homo nondum per exercitium secundæ regionis purificatus, tertiam ascendere conatur. Quamdiu enim affectus a passionibus sensualitatis suæ purgatus non fuerit: adhuc in eo bestia vivit. Quod si ad montem Dei, cum sua bestialitate mens hominis accedere præsumserit: tot lapidibus obruitur: quot passionum motibus vulneratur.

Dicit namque vir sapiens: *In lapide luteo lapidatus est piger: & omnes loquentur in aspernationem illius.* Per luteum lapidem affectio carnalis exprimitur: quia homo
luto

luto comparatur. In Job namque scriptum est: *Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me: & in pulverem reduces me.* Et iterum dicit: *Comparatus sum luto: & assimilatus sum favilla & cineri.*

Itaque luteo lapide piger obruitur: quando mens adhuc carnalibus & sensualibus passionibus immunda, ad montem contemplationis tentat ascendere: in quo velut indigna, per duros lapides oppositos repulsam & ruinam cogitur sustinere.

Nemo enim ad hanc quietissimam regionem spiritus contingere poterit: qui se non prius per longum exercitium, in camino mediæ regionis expurgavit. Quasi *in cribro aquam baurire nititur*: quisquis adhuc passionibus carnalibus deditus, hanc supremam regionem spiritus accedere conatur. Enimvero, hæc regio mentes in se carnales non patitur: quæ purificatis ab omni affectione cordibus, præparatur.

Quod hæc suprema regio spiritus magnifica sit reductione.

Articulus V.

Quincto, hæc suprema regio spiritus, reductione dicitur esse magnifica: &

ideo summis est desideriis ab omnibus appetenda. Hanc enim quasi domum propriam Pater ille noster coelestis inhabitat: ad quam nos exules & peregrinos, quasi ad paternam habitationem sedulo vocat. In hanc nos cum prodigo filio revertentes clementer suscipit: in amplexus nostros per amorem ruit: stola prima nos induit: charitatis vestem amantibus concedit.

Cur ergo redire quantotius ad indulgentissimum Patrem negligimus: quem paratum in amplexus nostros etiam post contemptum esse videmus? Nos miseri, per voluntatis nostræ temeritatem recessimus: portionem hereditatis nostræ cum meretricibus carnalium affectionum dissipavimus: omni decore & ornatu paterno turpiter nudati sumus.

Quare non redimus ad Patrem: quem novimus ineffabiliter esse clementem? Revertamur saltem, obsecro, post culpam: qui contempsimus vitare ruinam: *Revertere, revertere, Sunamitis misera*: revertere in affectionibus graviter captiva: revertere in doloribus mortificata. Quid moraris?

Cur tardas? Revertere, ô fidelis anima, ad ducem pubertatis tuæ Jesum: revertere ad virum priorem: redi, ad pientissimum Patrem, te cum amoris desiderio expe-

pe-

pectantem. Ecce enim, cum patientia te
expectat: tibi per Esaïam Prophetam
clamat: *Revertere ad me: quoniam redemi
te. Delevi, ut nubem iniquitates tuas: &
quasi nebulam peccata tua.* Quid est, ô ani
ma, quæ in terra inimicorum es? Invete
rasti in terra aliena: coinquinata es cum
mortuis: deputata es cum descendentibus in
infernum. Memento, quoniam Omnipoten
s Deus, ex nihilo te condidit: cogita,
quod te ad imaginem & similitudinem su
am formavit: memor esto, unde excide
ris: vide, ubi projecta, inter porcos im
mundarum affectionum, pedibus concu
caris.

Te conditor tuus in supremam hanc re
gionem spiritus ab initio posuit: tibi a
moris sui naturale exercitium commisit:
vitæ quoque semper mansuræ spem con
tulit.

Tu autem dereliquisti fontem sapientiæ:
egressa es in infimam regionem dissimili
tudinis: dissipasti bona promissæ heredi
tatis. Sed revertere, vel sero tandem, ad
exercitium poenitendi regionis mediæ:
donec purgata ab omnibus iniquitatibus
tuis, reditum merearis ad amœnitatem
regionis supremæ. Ibi te Pater indulgen
tissimus læte revertentem suscipiet: sto
lam tibi innocentiae primam recuperatam

induet: dabitque tibi annulum sanctissimæ confederationis in manibus: calciamenta veræ mortificationis malarum affectionum in pedibus: quatenus his ornamentis decorata tanquam sponsa fidelis jugiter illi adhæreas: & ab ejus amore deinceps nullatenus recedas.

Denique in escam saginatum tibi occidet vitulum: dapifer erit ipse simul & convivium: præ amoris magnitudine carnem suam dabit in edulum: & proprium sanguinem in potum. Ibi Spiritus Domini Sanctus aderit: suis te donis mysticis implebit.

Tunc exultans in Domino cantabis: *Fructus Jesu dulcis est gutturi meo: quia Spiritus ejus super mel dulcis.*

Est itaque hæc suprema regio spiritus, reductione magnifica: quoniam, cives suos, quos in suam habitationem suscipit: ad amœnitatem cœlestis patriæ reducit. Cives autem hujus sanctissimæ regionis, ex fructibus spiritus infallibiliter cognoscimus: de quibus dixisse sanctum Apostolum scimus: *Fructus autem Spiritus est caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo: fides, modestia, continentia, castitas.* Hos fructus cives hujus tertiæ regionis proferunt: quoniam Deo pleni & uniti, semper læti
in

in Domino & charitate ferventissimi incedunt.

Quicquid enim iusto viró in hoc monte amoris habitanti acciderit: non eum contristabit. Semper namquam pacatus & tranquillus in Dei amore animus: nullis prosperitatibus erigitur: nullis adversitatibus perturbatur.

Quod hæc suprema regio spiritus sit thesaurizatione jucunda atque verissima.

Articulus VI.

Sexto, hæc pulcherrima regio spiritus, thesaurizatione jucunda dicitur atque verissima: quoniam, quicquid per exercitium boni operis acquiritur: in simplicitate spiritus possidetur. Animi thesaurus Dei amor est: cuius fervore dum mens purificata incenditur: ad hanc regionem, quasi ad apothecam amoris propriam, elevatur.

Dicit enim in sacro Evangelio Dominus: *Vbi thesaurus tuus est: ibi & cor tuum erit.*

Hic est thesaurus in agro scripturarum absconditus: quem, qui invenerit homo, abscondit: & vadens, omnia vendit: ut agrum

cum thesauro emere possit. Ager est suprema hæc regio spiritus : thesaurus est amor Divinus : quem homo inveniens, cetera omnia debet contemnere : ut agrum, cum thesauro, jucunde valeat possidere. Non est in mundo jucundior amore Divino possessio : non est in hac vita amplior pulchritudo : quoniam, quisquis, hunc thesaurum amoris habuerit : nihil amplius requirit.

Et sicut ignis naturaliter sursum agitur : sic amor in hanc regionem spiritus, quasi ad suum domicilium proprium elevatur.

Mens namque Divino amore succensa, ignitis affectibus in Deum semper sustollitur : & supra omnem cogitationem, mirabili in suum principium dulcedine movetur. In exercitio enim secundæ regionis purificata, se ad ascensum hujus tertię per amatorium affectum præparat : venire ad eum quem diligit quantocius anhelat : nihil aliud, quam Jesum cordis sui thesaurum cogitat : illum præ amoris magnitudine ignitis suspiriis adorat.

Expleto autem suavissimo contemplationis officio, subito dilectus elabitur : ad secundæ regionis exercitium mens amore languida revocatur : in quo Dei verus amator corpore quidem commorari inter homines cernitur : sed affectu, & desiderio

derio cum suo amantissimo Jesu conversatur.

Et licet anagogica ista spiritus creati actio, fiat impulsu Spiritus Dei: oportet tamen, ut mens per exercitium secundæ regionis purgata, seipsam ad ascensum promoveat: & Divino Spiritui, per affectum ferventissimum disposita, concurrat.

Enimvero, Deus Omnipotens, qui nobis arbitrii libertatem contulit: neminem ad hanc supremam contemplationis suæ regionem, non volentem elevabit. Voluntas igitur nostra ad propriam salutem requiritur: amor ad ascensum postulatur.

Si vis ad hunc Divinæ caliginis supremum verticem ascendere: oportebit te plurimum amare. Voluntas amorem purgata suscipit: amor plurimum ignitus extasin facit. Ergo si ad montem contemplationis evolare desideras: oportet, ut Deum ferventissime amando, teipsum pænitus excedas. Si autem Deum veraciter diligis: & te & omnia præter ipsum unicum contemnis. Ipse enim veraciter thesaurus est animæ: quem si quis per amorem adeptus fuerit: semper Jesum cogitabit. Iste thesaurus, amando acquiritur: cujus utilitatem nemo intelligit: qui illum per amorem non accepit.

Qui

Qui habere hunc inæstimabilem thesaurum desiderat : cor suum in amore dulcissimi Jesu jugiter figat. Enimvero , qui amat , habet : qui habet , amat. Mens , quæ hunc thesaurum amoris Jesu habere meruit : affectu in hac regione suprema cum ipso jugiter consistit.

Quod hæc tertia & suprema regio animæ , maxima libertate spiritus gaudeat.

Articulus VII.

SEPTIMO , hæc animæ sanctissima regio , magna libertate spiritus , exuberat : in qua animus liber a passionibus carnis , Deo unitus , per amorem regnat. Dicit enim sanctus Apostolus : *Vbi spiritus Domini : ibi libertas.*

Et iterum : *Quicumque spiritu Dei aguntur : bi sunt filii Dei.* Enimvero , consistens in hac regione spiritus , liber ab omni inquinamento carnis & sanguinis efficitur : exutusque ab omni cogitationis phantasmate , nudus & solus , in caliginem Divinæ contemplationis elevatur. Hæc vera libertas animi est , in fervore Divini amoris

ris quiescere : & nulla hujus mundi solatia amare.

Consideret ergo seipsum homo, & amorem suum diligenter examinet : & si invenerit seipsum pie affectum, ignitis desideriis etiam sine prævia cogitatione frequenter ad Divinum amorem erigi : confidat se inter hujus regionis cives posse laudabiliter adscribi.

Spiritus enim Dei, spiritui nostro testimonium perhibet : & mentem quam in radium Divini amoris erigit : etiam conditionem sui status scire facit. Ista libertas animi per Divini amoris fervorem acquiritur : quia cor amantis Deum, supremus Sanctus inhabitat : qui veram libertatem amantibus donat.

In hac sanctissima libertate Divina sapientia discitur : suavitas Divinæ bonitatis inæstimabili dulcedine prægustatur : mens liberrima effecta, supra se rapitur ; in silentio Divinæ caliginis quiescens, soporatur.

Et hæc mystica sapientia, in mente elevata, & in Deum purificata, consistere dicitur : quæ nullo obstaculo cujuscunque rei a suo effectuali progressu impeditur.

Ascendens in hanc regionem mens amore succensa, cogitationes & imagines pænitus deserit : sola, nuda, & liberrima, eva-

evadit: quia cogitationes propter officium memoriae in media regione coguntur persistere: nec supremæ regioni spiritus, quæ super omnem intelligentiam est hominis, nullatenus poterunt appropriare. Sola enim affectu & desiderio huc per amorem ascenditur: procul hinc phantasmata cogitationum repelluntur. Nam mox ut ascendere per cogitationes mens incipit: in regionem mediam repulsa, cadit.

Veruntamen per intellectus operationem ascensus ipse incipitur: quo mox deficiente, per affectum consumatur.

Intellectus enim in amorem summi boni desiderium excitat: quantum potest ejus pulchritudinem commendat: sed cum affectus excitatus, per amorem ascendere ad contemplationem tantæ pulchritudinis ceperit: intellectus, præ stupore deficiens, obmutescit. Mens autem comitatum intellectus non sufferens, sola & nuda, ab omnique cogitationis imagine liberrima montem caliginosum super splendentem ingreditur: dilectum non quidem facie ad faciem; sed in ænigmate contemplatur: præ magnitudine amoris deficit: rapta in silentio quiescit.

Quondam Israelitici populi dux Moyses, vocatus a Deo montem caliginosum solus ascendisse legitur: plebem prohibuisse

1744236
isse ab accessu montis, sub interminatione
mortis, memoratur: in caligine Dominus
apparuit: legem populo per ipsum Moy-
sen dedit. Sic enim in Exodo scribitur:
*Totus autem mons Sinai fumabat: eo quod de-
scendisset Dominus super eum in igne: & a-
scenderet fumus ex eo, quasi de fornace. Erat-
que omnis mons terribilis, & sonitus buccinæ
paullatim, crescebat in majus: & prolixius
tendebatur. Cunctus autem populus videbat
lampades, montem fumantemque: & perterri-
ti ac pavore concussi, steterunt procul, dicentes
Moysi: Loquere, tu nobis, & audiemus, non
loquatur nobis Dominus: ne forte moriamur.*

Omnia hæc sunt plena mysteriis: quæ,
si, diligenti consideratione discussa fuerint:
hanc supremam regionem spiritus magni-
fice commendabunt. Mons enim Sinai
altitudinem hujus regionis significat: cali-
go fumans, contemplationis objectum re-
præsentat: Moyses affectum in amore ar-
dentem, exprimit: populus turbam cogi-
tationum & phantasmatum ostendit.

Montem vero ascendere & intrare cali-
ginem solus Moyses dux populi permitti-
tur: quoniam affectus Divino inflammatus
amore solus in verticem summæ contem-
plationis elevatur. Populus autem sub in-
terminatione mortis, ad montem prohi-
betur accedere: quia nullus intellectus,
nulla

0744236
nulla cogitatio, nulla imaginatio, vel ratiocinatio Divinæ Majestatis secretum poterit ullatenus penetrare.

Stat plebs procul a monte pavore perterrita, quia, dum mens per affectum amoris in abyssum contemplationis sola ingreditur: omnis turba cogitationum pænitus deficiens, perturbatur.

Non audet intellectus, affectu ascendente, propius accedere: sed procul subsistens in se, pavore concussus, cogitur remanere.

Vnde cedens, majestati stupens, cum Propheta dicit ad Dominum: *Vere, Deus absconditus es tu.*

Existens autem in cacumine montis, Moyſes caligine involuitur: Deum lumine intellectus non concipit; sed in contemplationem ejus solum per amorem & desiderium transit.

Moyſes & non Dominus ad populum paventem loquitur: quoniam affectus domicilium amoris purgatus ingreditur:
per quem potentiæ spiritus
illustrantur.

Qui-

Quibus modis vel gradibus
ad hunc supremum hujus regionis
verticem sit ascendendum.

Articulus VIII.

QVanquam in plerisque præcedentibus
hujus opusculi locis modum ascen-
dendi ad hanc supremam regionem spiri-
tus compendiose tradiderim: non erit ta-
men, ut opinor inutile bene dicta sæpius
repetere: ut ea possimus arctius reti-
nere.

Parum namque, ut mihi videtur, pro-
dest pulchritudinem contemplationis de-
scribere: nisi etiam modum perveniendi
ad eam noverimus cupientibus, demon-
strare. Igitur, volens ad amœnitatem
hujus supremæ regionis per desiderium a-
moris ascendere: studeat, se in laboribus
mediæ diligenter exercere: quum nisi in
illa per studium sanctæ compunctionis a
passionibus sensualibus purgatus fuerit: ad
istam non sine periculo accedit. Pro hu-
jus exercitii consumatione, passione Do-
mini nostri Jesu Christi, sæpius ad memo-
riam revocet: ex complacentia Divini a-
moris ploret: discatque textum ipsius pas-
sionis, cum attentione frequenter medi-

Q

tan-

tando, transcurrere: & ad compassionem Salvatoris seipsum provocare. Et quum corpus, quod corrumpitur aggravat animam: ut se mens in ista meditatione Dominicæ passionis valenter possit erigere: studeat, si opus fuerit, cogitationibus suis, imagines veraciter sensibiles, præsentare. Secedens igitur a turbis in silentio passionis, ordinem incipiat memorando revolvere: se videat mentis oculis, cum Domino patiente, singulis interesse: loquentem Jesum in imaginatione audiat: cum eunte, per omnia passionis loca vadat. Deinde singulis articulis affectiones suas ex compassionis desiderio conferat: constitutum ante se Jesum patientem fidelibus oculis intendat: flentem præ angustia cordis, assuescat in spiritu, quasi præsens, corporaliter alloqui: vulneratumque in columna & in cruce per amoris desiderium amplexari.

Cito enim mens in amorem Domini Jesu accendi poterit: si compati per meditationis lacrymas, illi veraciter assuescit. Sed de passionis Dominicæ efficacissimo exercitio, latius me alibi scripsisse, memini: idcirco hic breviter transivi. Sufficit enim nescientibus meditandi eam dedisse principia: cum scientes habeant altiora.

Affectu igitur ab omni passione & concu-

cupiscentia impediēte, purgata, mens, intellectu iuvante, cogitare bonitatem & pulchritudinem summi boni aliquantulum incipit: deinde, comprehendere bonum incommutabile, concupiscit: sed, cum se ad cognitionem illius, sublevante intellectu, per admirationem, erigit: continuo operatio intellectus evanescit: nec positio affectum ulterius subsequi: quem videt non aliter quam solum & pænitus nudum posse ab omnibus elevari. Quamdiu vero, mens, legitime purificata, non fuerit: ad veram caliginem huius montis affectus non pertingit.

Contemplatio autem aliquando dilatatione mentis peragitur: quia, cum animus per suam industriam vehementius in meditatione sancta extenditur: in contemplationem meditatio commutatur. Et iste modus contemplationis, tribus gradibus consuevit exsurgere: arte, qua, quid nobis agendum sit, discimus: exercitatione, qua scita, peragimus: attentione, qua officium explemus.

Alioquin, contemplatio sublevatione mentis in Deum assumitur: quam cum mens, super humanam industriam, Divinitus irradiata fuerit: quasi per assueta supra se rapta, in speculationem Divinorum, transit. Iste quoque modus, tribus gradibus in al-

tum contemplationis erigitur: quum alio-
quin intelligentia hominis Divinitus inspira-
ta, aliquid accipit: quod modum propriæ
scientiæ pænitus excedit. Secundus gradus
mentem supra industriam erigit: quia ali-
quid Divinitus illustrata percipit, ad quod
nulla humana industria pertingit. Tertio
gradu, mens in altum erigitur: quia supra
humanæ naturæ & industriæ metas in con-
templatione Divinitus illuminatur.

Interdum etiam contemplatio, alienatio-
ne mentis, in Divinæ caliginis montem, se
dirigit: quia præsentium memoria sopita,
in ignotum humanæ scientiæ statum ani-
mus Divinæ operationis illuminatione tran-
sit. Et iste modus, ad hanc supremam re-
gionem spiritus, maxime pertinet: in qua
mens veri amatoris Dei, tanto fervore a-
moris accensa, cernitur: ut alienata a se, sæ-
pius comprobetur. Alioquin enim præ ma-
gnitudine devotionis, extra se rapitur: alio-
quin per nimiam admirationem supra se ele-
vatur: interdum propter immensam exulta-
tionem seipsam deserit: & per amoris radi-
um in supremam contemplationis elevatio-
nem transit. Sed hujus altissimæ & supremæ
regionis amœnitatem, homo mortalis non
intelligit: qui ad illam, per experientiam a-
moris purificatus, non ascendit.

Explicit tertia regio claustralium.

Præ.

Præfatio in secundam partem principalem exercitii spiritualis claustralium feliciter incipit.

Quoniam opusculum de triplici regione claustralium nobis per capitulum annale nuper injunctum, auxiliante Domino nostro Jesu Christo, complevimus: restat nunc, ut secundam partem operis principalem pro viribus assumentes, quotidiani exercitii spiritualis modum & formam describamus. Sunt namque & inter claustrales multi infirmi & imbecilles: è quibus nonnulli forsitan ad contemplationem Divini amoris libenter ascenderent: si modum convenientem incipientibus haberent. Omnibus enim in sancta religione constitutis summopere cavendum est, ne otio mens torpeat: quoniam, quisquis a continuo labore spiritualis exercitii defecerit: paulatim in profundum torporis cadit. Nam sicut ignis iste noster visibilis sine fomento sibi congruente non potest in sua operatione subsistere: sic internæ compunctionis amor non potest sine continuo devotionis exercitio, in mente hominis permanere. Mox enim ut labor studii spiritualis per negligentiam intermissus fuerit: omnis compunctio devotionis

paullatim evanescit. Nemo siquidem in sancto proposito stabilis & firmus potest persistere: qui fervorem mentis non quotidie per aliquod exercitium studet innovare. Quam cito namque fomentum Divini amoris subtrahitur: in torporem devotio commutatur. Dicit enim scriptura: In desideriis est omnis otiosus. Ne ergo mens paullatim a sancto fervore spiritus, per ignaviam defluat: oportet, ut se quotidie per aliquod exercitium spirituale renovare discat: quatenus, dum fomentum amoris singulis diebus impenditur: desiderium proficiendi amplius incendatur. Sic olim profecisse sanctissimos Patres in ordine legimus: sic eos in devotione permansisse scimus: quoniam humanæ mentis instabilitatem optime noverant: & ideo excitare se ad novum fervorem spiritus quotidie solebant. Alius per lectionis sacræ studium mentem suam ad compunctionem devotionis impulit: alius per meditationem Dominicæ passionis semetipsum excitavit; alius pro continuatione sancti propositi singulis diebus vicinæ mortis imaginem ante oculos inter nos posuit; alius per certum modum in orationibus semetipsum Domino cum lacrimis quotidie immolavit. Nullus inter eos sine quotidiano spiritali exercitio mentis fuisse creditur:

0744250
tur : nullus otio deditus invenitur : quia
regnum Dei laborantibus in vinea Domi-
ni promittitur , otiosis vero denegatur.
Hoc devoti Patres annalis capituli conside-
rantes , præsens exercitium unanimiter
decreverunt assumere , & practicandum
suis subditis meliora non habentibus exhi-
bere. Et licet tanta monachorum multi-
tudo præfato capitulo subiecta ad unius
exercitii formulam restringi , nec possit , nec
debeat : omnibus tamen in commune
proponitur : ut isto , qui non habuerit me-
lius exercitium , utatur. Maxime autem
congruit , ut noviter conversi ad ordinem
subiecto se modo exercent : donec fun-
dati in humilitate , per compunctionem
ad meliora crescant. Qui vero se jam ex
multo tempore in altioribus devotione
assueta commorari existimat : hæc saltem
parvulis sine invidia permittat. Nec enim
dubito complures melioribus spiritualis
exercitii modis deditos in ordine vivere ,
qui noverint , ex longa consuetudine , in
suprema regione spiritus , per amoris Divini
radium , permanere. His puerilia nostra ne-
quaquam ingerimus : quos gradibus præ-
sentis exercitii sublimiores non ignoramus.
Nos enim proficere incipientibus imperfe-
cti scribimus perfectos non docere ; sed au-
dire potius docentes humiliter parati sumus.
Amen ! Inci-

Incipit secunda pars principalis opusculi triplicis regionis claustralium : quæ continet modum & formam quotidiani exercitii monachorum.

VEro regi Domino nostro Jesu Christo, secundum monasticam regulam militaturus, inprimis fortissima sanctæ obedientiæ arma humiliter & perseveranter studeat assumere: deinde, se assuescat in sanctis operibus jugiter exercere: orationibus sine intermissione, cum devotione insistere: & Deum super omnia amare. Quicquid agit, solius Dei honorem præferat: quicquid inchoat, semper orationem ad Dominum præmittat. Enimvero, cum Domino Deo loquitur: qui semper devotis orationibus occupatur. Vt autem bonus cœnobita jugiter orandi modum cum elevatione mentis in promptu habeat: præsens opusculum cum attentione crebrius legere non omittat. Ordinavimus enim in eo ad singulas horas & officia breves quasdam oratiunculas: per quas mens ad amorem cœlestium sæpius erigitur: & fervor sancti propositi crebrius renovatur.

Ad

Ad matutinas.

Excitatus igitur ad matutinas devotus cœnobita mox omnem a se somnolentiæ torporem excutiat : se vocatum ad militandum suo Domino cui professus est credat. Studeat ergo regi suo cum hilaritate occurrere : seque ad ipsius immortale servitium cum fervore spiritus humiliter præparare. Confestim itaque se cum honestate maxima erigat : & sedens in stratu suo, seque crucis signaculo muniens dicat.

Oratio.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Sit nomen Domini benedictum : ex hoc nunc & usque in sæculum.

Deinde descendens de stratu suo : flexis genibus dicat.

Gratias ago tibi, Omnipotens Deus, qui me indignum peccatorem hac nocte custodire dignatus es. Rogo te per misericordiam tuam, ut me per hunc diem, & omni tempore in laude tua dirigas : mundum me a peccato custodias : & in tuo sanctissimo amore dulciter accendas.

O 5

Vel

Vel dicat.

O adoranda Trinitas: ô veneranda Vnitas: per te sumus creati vera æternitas: per te sumus redempti, summatu charitas. Populum tu cunctum, protege, salva, libera, eripe, & emunda. Te adoramus Omnipotens, tibi canimus, tibi laus, & gloria, per infinita sæcula sæculorum. Amen.

**Conversus deinde ad beatissimam
• Dei genetricem Mariam virginem dicat.**

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Jesus Christus, Amen.

Monstra te esse matrem, sumat per te precem, qui pro nobis natus tulit esse tuus. Maria mater gloriæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, in hora mortis suscipe. Gloria tibi Domine, qui natus es de virgine, cum Patre & Sancto Spiritu in sempiterna sæcula. Amen.

Ad primum signum.

Primo autem insonante signo, mox cœnobita interioris cubiculi secretum adeat: conscientiam suam mundando diligenter-

ligenter discutiat: & se in tribus sequentibus ad orationem præparando componat.

Primo, quidem studeat mentem suam ab exterioribus rebus vanis & perituris ac spiritui contrariis ad interiora reducere: & nihil de sæcularibus, vel temporalibus negotiis pænitus cogitare. Quemadmodum Abraham aves a sacrificio stans fortiter abegisse legitur: ita nobis faciendum contra mundanas cogitationes circumvolantes nos importune sub Divinis necessarium videtur. Ad hanc oblivionem trans-euntium mentem suam cœnobita facilius potest inducere: si radicem sextam in secunda regione superius positam de vanitate potentium, sæpius ad memoriam voluerit revocare.

Secundo, mentis oculos in cognitionem sui ipsius cum humilitate dirigat: sciens se sua virtute non posse in sancto fervore spiritus persistere: nisi Divina eum miseratione dignetur adjuvare. Denique, ad laudandum Creatorem suum, se monachus humilis dignum non esse intelligat: & inde auxilium a Domino & laudis digne meritum petat. Si vero de sui ipsius cognitione amplius scire desiderat: quartam radicem devotus monachus legat.

Tertio,

Tertio, volenti Domino Deo, in orationibus devote assistere: necessarium est, mentem cum fervore spiritus ad coelestia elevare. Dicit enim in sancto Evangelio Dominus: *Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum: in Spiritu & veritate oportet adorare.*

Dicit etiam devotissimus Dei orator Bernhardus: *Docendus est Christi trunculus in oratione sua cor sursum elevare: spiritualiter orare: a corporalium imaginibus recedere: & nihil corporale cogitare.*

Sed quia non datur omnibus posse mentem ad Deum invisibilem super intellectum erigere: oportet etiam infirmis, de elevationis faciliiori modo providere. Unde & dicit: *Infirmo autem meditati vel oranti, imago dominice nativitatis, humanitatis & passionis, vel resurrectionis tutius proponitur: in qua mens ad compunctionis lacrimas provocetur: quatenus infirmus animus, qui non novit, nisi corporalia: habeat quibus juxta modum suae capacitatis afficiatur ad Divina. Enimvero, dum per fidem in forma mediatoris Deum ab homine non dividit: ad Deum alioquin in homine pertingit.*

Salvator enim noster Mediator Dei, & hominum Jesus Christus: Deus & homo est. Discat ergo coenobita devotus primam radicem Divinae cognitionis saepe revolvere: qua-

quatenus se valeat per amorem altius elevare. Quanto enim Deus perfectius cognoscitur: tanto ardentius amatur: & quanto plus diligitur: tanto melius laudatur. Laus namque amoris semper est proxima.

Vt autem cor tuum semper libere possis in oratione ad Dominum Deum erigere: disce, nihil in hoc mundo, singulariter amare: quum, qui ad nullam rem paenitus afficitur: rarius evagatur. Nihil enim sic exonerat cor liberumque reddit, nihil tam liberaliter sine angustia coram Domino conversari facit, nihilque tam cito & leviter post varios tumultus externos hominem ad interiora recolligit: quam in omnibus rebus & casibus nullo privato affectu ad aliquid affici: sed Deo & superioribus suis resignatum, in omnibus humiliter conversari. Ad hæc quicquid pro gloria Dei & conservatione regularis disciplinæ injunctum taliter disposito fuerit: hoc totum cœnobita cum humili obedientia, siue commodum sit, siue molestum, sinceriter assumit. Et hæc animi soliditas tam prospera, quam adversa contemnens, mentem mirabiliter levat: & in fruitionem quandam amoris castissimi transformat.

Ad

Ad secundum signum.

Secundo autem insonante signo, cœnoblita jam ad interiora sufficienter re-collectus, cellam cum maturitate exeat: semper Dominum in corde benedicat: cum prudentibus virginibus sponso festinet occurrere: signum se magni Regis existimet audire.

Exiens cellam dicat.

Protege, Domine, plebem tuam, per signum sanctæ crucis ab omnibus insidiis inimicorum omnium: ut tibi gratam exhibeamus servitutem: & acceptabile tibi fiat sacrificium nostrum. Dirige nos, Domine, in viam pacis, ad gloriam nominis tui sempiternam.

Ingrediens ecclesiam dicat.

Beati, qui habitant in domo tua, Domine: in sæcula sæculorum laudabunt te. Munda me, Domine, ab omni inquinamento mentis & corporis: ut te laudare & benedicere in domo tua merear in æternum.

Transiens coram crucifixo dicat.

Rogo te, amantissime Domine Jesu, per omnem amaritudinem sanctissimæ passionis

0744235
sionis tuæ, quam pro me sustinuiſti : & maxime quando nobiliſſima anima tua egreſſa eſt de corpore tuo: miſerere animæ meæ in egreſſu ſuo. Amen.

Ad aquam benediſtam.

Aufer a me, Domine, cunctas iniquitates meas: ut ad ſancta ſanctorum pura mente merear introire. Asperges me Domine hyſopo, &c.

Coram imagine beatæ Mariæ virginis.

O florens roſa mater Domini ſpecioſa
O virgo mitis. O ſœcundiſſima vitis: clarior aurora pro nobis jugiter ora.

Coram altari tranſiens dicat.

Gloria tibi Domine, qui natus eſ de virgine: cum Patre & Sancto Spiritu in ſempiterna ſæcula.

Vel.

Te Patrem ingenitum, te Filium unigenitum, te Spiritum Sanctum, ſanctam & individuaſ Trinitatem laudo, benedico, & adoro ſine fine. O ſumma Vnitas rerum omnium principium: miſerere mei propter temetipſum.

Coram

Coram venerabili sacramento.

Ave vivens hostia, veritas & vita; In qua sacrificia prisca sunt finita. Per te Patri gloria datur infinita. Per te stat ecclesia jugiter munita. Dona mihi præmia, in æterna vita. Amen.

Vel.

O salutaris hostia.

Stans in loco suo in choro.

CVM vero ad locum stationis suæ confuetum in choro pervenerit: si vacat, cogitet quid sanctus Pater noster Benedictus de orationis & Psalmodiæ reverentia in regula dixit. Denique Psalmorum canendorum materiam considerans, intentionem suam illis studeat subicere: & ad quid velit singula referre, sollicitè prævidere. Si de aliquo sancto matutinale officium canitur: in memoriam illius Psalmodia coram Domino dicatur. Quid si materia Psalmorum passioni Domini nostri Jesu Christi congruerit: in ejus memoriam referenda erit. Sed Spiritus compunctionis si canenti affuerit: per amorem omnia docebit. Mens enim fervens in amore Dei, intentionem suam optime novit ad laudem conditoris dirigere: & eam

eam secundum proprietatem Psalmodiæ in singulis versibus subito variare. Nam juxta materiam eorum quæ cantantur cum voluerit se exercitat: & jam humanitatem Christi amplectitur: nunc subito in divinitatem ejus, cum alio versu elevatur. Potest nihilominus si placuerit cœnobita noster fidelis, sub eodem signo durante, fervorem sanctorum Angelorum Deum sine intermissione laudantium, ad mentem reducere: & se juxta vires suas illis per desiderium conformare.

Ante omnes horas.

QVoniam virtus dominicæ incarnationis & passionis omnium sanctorum merita incomparabiliter exsuperat: idcirco amator Dei ante singulas horas ad Deum Patrem hanc orationem cum mentis attentione, corde vel ore dicat.

Oratio.

Omnipotens, sempiternus Deus, qui nos, cum non essemus de nihilo creasti, cum perissemus Misericorditer redemisti: rogo te per incommutabilem majestatem tuam: suscipe has laudes & orationes, quas tibi nunc & omni tempore dicturus sum: in illa unione charitatis & dilectio-

P

nis,

nis, qua unigenitum Filium tuum misisti
in uterum beatissimæ virginis Mariæ: &
in qua eum patientem & morientem pro
nobis in cruce suscepisti. Amen.

Nota de præfata oratione.

Non putes hunc orandi modum esse
frivolum: nec humana curiositate
adinventum: quum, si Deum amicos suos
per revelationem multa docere con-
suevisse credideris: nihil huic formæ san-
ctissimæ contradicis. Quin potius lege
miranda opera Domini, quæ amatoribus
suis exhibuit: & invenies quid de hoc mo-
do & orandi forma Mechtildi, & aliis re-
velavit. Mihi autem pænitus persuasum
noveris, Omnipotenti Deo orationem es-
se gratissimam: quam devota mens in u-
nione passionis dominicæ Deo Patri duxe-
rit offerendam. Et hæc oblatio non so-
lum in horis canonicis; verum & aliis o-
rationibus, missis, & quibuslibet bonis exer-
citiis vel operibus præmitti mente vel ore
potest. Si vero per oblivionem præmis-
sa non fuerit: poterit inter orandum in-
terferi: vel etiam post consummationem
addi.

Qua-

Qualiter se monachus in horis habere debeat.

IN principio Divinae laudis cœnobita devotus magnam diligentiam adhibeat: ne mens imagines vel cogitationes de rebus transitoriis admittat: quum, nisi mox in principio vanæ cogitationes repulsæ fuerint: per totum officium intentionem cordis perturbabunt. Idcirco fidelis orator se totum in se recolligat: & nihil Divino famulatui juxta regulam præponat.

Inter psallendum materiam ipsam Psalmorum ad congruentem intentionis suæ aciem referat: sensum orationis prudenter respiciat: verba distincte & ordinate proferat: mente sursum tendat.

Post singulos vero Psalmos, vel lectiones semetipsum diligenter considerando examinet: & si adhuc compunctio devotionis in mente ferveat, exploret. Si adhuc fervorem adesse invenerit: sanctis eum desideriis amplius studeat accendere: & semetipsum ad altiora provocare; Sin vero tepuisse affectum, vel per cogitationes distractum senserit: mox reprehendens semetipsum, hæc vel similia dicat: Væ mihi misero: qui Deum meum tam negligenter laudo! Ecce, Dominus meus

amarissime pro me tota nocte passus, nullam requiem habuit: & ego una hora vigilare cum eo non potui? Adjuva me, Domine Deus meus: ut tibi prudenter psallere possim.

Denique, sub quolibet Psalmo semetipsum oportune per aliqua ardentia verba ad compunctionem fervoris excitet: quatenus per mentalem exhortationem affectum amplius inflammet. Vtinam, inquit, Domine Deus, ex toto corde super omnia te possim diligere: & tibi soli jugiter adhærere! O bone Deus, incende cor meum in tuo sanctissimo amore. *Amor meus crucifixus est*: & ego quid facio super terram? O Jesu, dulcis amor meus: posside cor meum: quia thesaurus cordis mei es: Rex meus & Deus meus.

Post matutinas.

Completo matutinali officio, confessionibusque factis vel auditis, confestim horam de sancta cruce legere non negligat: qua completa, hanc oratiunculam subdat.

Oratio.

Obsecro, dulcissime Domine Jesu, per dolorem vulnerum tuorum, & per sanctissimi sanguinis tui effusionem: ac
inno

innocentissimæ mortis tuæ virtutem: miserere mei nunc & in hora mortis meæ. Amen.

Deinde dicat.

Sanctæ & individuæ Trinitati: Jesu Christi Domini nostri crucifixæ humanitati: beatissimæ Mariæ semper virgini: & sanctæ Annæ, ejus venerabili genitrici: cum omnibus sanctis: sit sempiterna laus & gloria: per infinita sæcula. Amen.

Post confessionem.

QVoniam, finitis matutinis, consuetudo nostra est: ut se per confessionem in die celebraturi disponant: idcirco devotus cœnobita confessione sua quocunque tempore peracta, mox pœnitentiam sibi injunctam devote perficiat: nec ad altare nisi confessione sacramentali semper præmissa, quantum fieri potest accedat.

In exeundo ecclesiam.

IN exeundo ecclesiam post singulas horas officio Divino completo, vel etiam quocunque tempore, ordinem & modum orandi in introitu ecclesiæ superius descriptum potest repetere: & eundem ritum in singulis locis suis observare; Sin au-

tem modum hunc variare pro majori devotione voluerit: sequentes oratiunculas vel similes orabit.

Ante summum altare inclinans
dicat.

Benedicta sit Sancta Trinitas, atque indivisa Unitas, confitebimur ei quia fecit nobiscum misericordiam suam. O summa Majestas, rerum omnium principium, miserere mei. Amen.

Reversus ad cellam.

DEinde post matutinas & singulas diei horas reversus ad cellam devotus Christi amator, ante stratum suum ad genua procidat; Omnipotenti Deo humiliter gratias agat: quum insufficientem ministrum ad suum est servitium dignatus admittere: & ibidem filiis suis annumerare. Dicat ergo hanc vel similem orationem.

Oratio.

Gratias ago tibi, Omnipotens, sempiternus Deus, quod me indignum peccatorem ad tuum servitium nullis meis meritis; sed sola dignatione misericordiae tuae vocare dignatus es. Rogo te per dolorem vulnerum Domini nostri Jesu Christi unigeniti

niti tui, & per sanctissimi sanguinis ejus effusionem, ac innocentissimæ mortis virtutem, suscipe hoc sacrificium servitutis meæ, pro gloria Majestatis tuæ, pro peccatis meis, pro ecclesia tua sancta, & pro animabus omnium fidelium defunctorum in pœnis purgatorii constitutis, in illa unionem charitatis qua eundem Dominum nostrum Jesum Christum pro nobis in cruce suscepisti morientem: & concede mihi per meritum ejusdem passionis te in veritate diligere: & in tuo servitio fidelem jugiter permanere. Amen.

Recollectio matutina.

DEinde conscientiaæ tuæ examen parumper ingredi: & si in te conditiones boni claustralis in septimo articulo secundæ regionis descriptos adhuc habeas, vide. Si aliquid deesse cognoveris quantotius reformare non negligas: ne paulatim per desidiam evanescas. Scriptum est enim: Qui minima negligit: paulatim decedit. Et sanctus amator Dei Augustinus dicit: Nullum peccatum adeo parvum est: quod non crescat neglectum. Examinata igitur conscientia, & in sancto fervore reformata: dicat ad Dominum.

Oratio pro perseverantia.

Concede quæsumus, Omnipotens Deus, per meritum passionis Domini nostri Jesu Christi, & per intercessionem beatæ Mariæ semper virginis, sanctarumque omnium coelestium virtutum, & beatorum Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, virginum, & omnium electorum tuorum, nobis in tua voluntate perseverantiam : ut tibi placitam jugiter valeamus exhibere servitutem. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Ascendens stratum.

Intrans lectum signo se sanctæ crucis muniat : & cum attentione spiritus dicat : In nomine Domini nostri Jesu Christi, me intendo reponere : quatenus Divinam ejus Majestatem confortatus possim amplius per diem collaudare.

Sedens in lecto.

Pax Domini nostri Jesu Christi, integritas beatæ Mariæ semper virginis, signum sanctæ crucis, virtus dominicæ passionis, & intercessio omnium sanctorum : custodiant me nunc & semper. In nomine
Pa-

Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen,
se signando reponat.

Exercitium cœnobitæ ad primas.

Consideratio II.

CUm cœnobita noster devotus ad primas de more excitatus fuerit, ordinem & modum se recolligendi & orandi superius positum ante matutinas custodiat: & muniens se signo vivificæ crucis dicat: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Descendens autem de stratu fervensque in sancto proposito, rursus ad genua procidat: & complofis manibus, dicat.

Oratio.

Veni, Sancte Spiritus, reple, tuorum corda fidelium: & tui amoris in eis ignem accende: qui, per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitatem fidei congregasti, vel: Emitte spiritum tuum & creabuntur. Et renovabis faciem terræ.

Oratio.

Deus, cui cor omne patet, & omnis voluntas loquitur, & quem nullum later

secretum, purifica, per infusionem Sancti Spiritus cogitationes cordis nostri: ut te perfecte diligere: & digne laudare mereamur. Per Christum Dominum nostrum.

Addat.

O florens rosa: & si quid aliud voluerit pro devotione adjiciat.

Ad primum signum.

AD primum deinde signum cujuslibet horæ diei: vel etiam ad tactum horologii; si altioribus non fuerit meditationibus occupatus dicat: Sit nomen Domini benedictum: ex hoc nunc & usque in sæculum. Adjiciatque brevem aliquam oratiunculam ex mentis ardore formatam, hoc, vel simili modo.

Oratiuncula.

Suscipe me, dulcissime Domine Jesu, in servum perpetuum: ut te semper habeam unicum bonum.

Alia.

Obsecro te, clementissime Deus, da mihi in sancta religione tam innocenter vivere: ut ad te principium, & finem omnis boni valeam pervenire.

Alia.

Alia.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas in omni tempore!

Alia.

O amantissime Domine Iesu, rogo te, per meritum sanctissimæ passionis tuæ, doce me omnia contemnere: ut te summum animæ bonum jugiter merear invenire.

Deinde fervetur præparatorium generale ad orationis fervorem superius ante matutinas positum: & purgetur conscientia, si quid contra puritatem ejus fuerit commissum. Veruntamen, si mens in contemplatione Divini amoris per juggedesiderium elevata fuerit: parvulorum exercitiis minus indigebit.

Ad secundum signum.

Secundo signo tam ad primas, quam ad reliquas diei horas insonante: fervetur modus superius ad matutinas positus: quantum orandum permiserit unicuique tempus. Dum vero ecclesiam cœnobita noster intrat, vel egreditur: reverentiam exhibere Deo coram altaribus & crucifixo non negligat: sed humiliter inclinans,

Ora-

orationes congruentes ex more dicat. Nam corporis modesta inclinatio : interioris hominis fertur ad Deum bene ordinati ostensio.

In loco capitulari post primas.

Ingrediens post primas locum capitularem cœnobita devotus, pro victoria sanctorum Martyrum Deo gratias agere meminerit: quos, in maximo fervore spiritus contempto, suorum corporum cruciatu, per mortis testimonium militasse Domino cognoscit. Cum ergo sanctorum fortia gesta legi audieris: ora Dominum, quatenus tibi meritis eorum tua peccata dignetur remittere: teque ad portandum jugum monasticæ disciplinæ pro confortio ipsorum consequendo misericorditer roborare. Et hoc desiderium tibi assumendum proponitur: dum lectis eorundem passionibus, divinum auxilium ter ab omnibus invocatur. In principio quoque diei hæc agimus: quatenus sanctorum exemplis ad patientiam roborati, per totum diem nulla adversa timeamus. Cum autem Martyrem aliquem audis fortiter perstetisse in agone certaminis: his vel similibus ad eum perorabis.

Ora-

Oratio.

O sancte miles, regis æterni, rogo te, per amorem Domini nostri Jesu Christi, qui te fecit carnis tormenta & mundi hujus insidias vincere: ora pro me, ut ad tui consortium quantocius merear pervenire.

Si nomen confessoris, aut virginis, vel alterius conditionis sancti recitatum fuerit: facile devotus Dei amator, secundum affectus sui ardorem orationem ad sanctum quemlibet ex tempore variabit. Orationes enim affectuales: præ omnibus sunt efficaces.

Ad lectionem regulæ.

Cum lector passum unum ex more de regula recitat: devotus cœnobita in corde dicat: Adjuva me, dulcissime Domine Jesu Christe, ut secundum hanc normam servi tui Benedicti religiose possim vivere: & in tuo sanctissimo servitio omni tempore fideliter permanere.

Deinde cogitet, quoniam, sicut regula bonis & devotis ad profectum quotidie legitur: sic tepidis, malis, seu negligentibus, ut sint inexcusabiles ad damnationis cumulum recitatur. Denique noverit se ad fide-

0744236
fidelem conatum obligari omnium quæ
regula continet: quemadmodum tenor
professionis habet. Sic enim in profes-
sione dixit: Promitto obedientiam & con-
versionem morum meorum secundum re-
gulam sancti Benedicti.

Cum recitantur nomina de- functorum.

Cum vero post lectionem regulæ, no-
mina defunctorum recitata fuerint:
pro his & aliis commissis, & non commis-
sis fidelibus omnibus non minus ex chari-
tate quam ex debito monachus sic ora-
bit.

Oratio.

Obsacro, dulcissime Domine Jesu, per
dolorem vulnerum tuorum & per san-
ctissimi sanguinis tui effusionem, ac inno-
centissimæ mortis tuæ virtutem: miserere
his animabus, & omnibus mihi in oratio-
ne commissis, ac omnibus fidelibus de-
functis: & dona eis requiem sempiternam.
Magnum siquidem opus misericordiæ est
pro animabus in carcere purgatorii con-
stitutis apud misericordem iudicem inter-
cedere: & eis per memoriam dominicæ
passionis ex charitate subvenire. Credo
enim

enim firmiter & pia præsumptione confido: quum oratio, quæ pro defunctis ex sola charitate funditur: in sinum orantis duplicata revertetur. Homo namque devotus, qui hic per fervorem Divini amoris orando singulariter pro omnibus fidelibus defunctis eis in charitate compatitur: moriens inæstimabili mercede honoratur. Dicit enim in sancto Evangelio Dominus: *Beati misericordes: quum ipsi misericordiam consequentur.*

De capitulo culparum.

CUm nihil sit in humanis actibus ex omni parte perfectum: gaudeat se devotus cœnobita, imperfectionis suæ invenisse remedium: quum quicquid in cœnobiis bene reformatis ex humana fragilitate delinquitur: quotidie emendatur. Capitulum enim culparum singulis diebus continuatum delicta publica diluit: confessio sacramentalis quotidie iterata per contritionis gratiam occultas negligentias remittit. Quatuor in cœnobio capitula cernimus: de quibus per ordinem dicemus.

Pri-

Primum capitulum passivum
est, dum frater se proclamat
vel proclamatur ab alio.

PRimum capitulum passivum dicitur: in quo se devotus cœnobita noster de negligentis suis proclamat, vel ab alio proclamatur. In hoc capitulo Dei amator, qui semetipsum sibi abnegavit, negligentias suas humiliter & accusat & accusari ab aliis patitur: ne a Domino post hanc vitam durius judicetur. Dicit enim sanctus Dei Apostolus: *Si nosmetipsos judicaremus: non utique judicaremur.* Et Propheta Nahum dicit: *Non consurget duplex tribulatio.* Enimvero, qui hic pro peccatis suis pro Dei amore voluntarie nunc affligitur: dignum est, ut tamque bene purgatus per conditoris misericordiam a futura tribulatione liberetur. Utinam, scirent omnes claustrales, quantum eis voluntariæ sustinentibus proclamationes capitulares ad meritum vitæ sempiternæ proficerent: omnes accusationes & injurias pro amore Dei, cum inæstimabili gaudio sustinerent! Plus enim meremur cum injurias & adversa pro Dei amore & fraterna charitate patienter sufferimus: quam si bonis operibus insistamus.

Stans

Stans igitur in iudicio monachus devotus, proclamationes quaslibet non metuat: sed accusari ab aliis in memoriam Dominicæ passionis concupiscat: sciens coram se celsitudinis gloriam esse propositam: & humili patientiæ in cælo conferendam. O frater cur non sustineres proclamationes fratrum, qui consortium expectas Angelorum? Absit a te omnis indignatio: absit murmuratio: procul cedat elatio. Non enim habes impatientiæ causam. Aut enim iuste proclamaris: aut iniuste. Si iuste: cur non sustineres? Melius est hic purgari in modicis: quam post hanc vitam in multis. Et qui peccat publice: coram omnibus est arguendus. Si autem iniuste proclamaris, recordare te monachum: & invenies ad injurias obligatum. Dum enim iuste proclamaris per humilem patientiam purgandum te noveris: dum iniuste, verum te monachum ostendis & amplius mereris. Cum ergo proclamaris quartum & sextum humilitatis gradum ad memoriam revoca: & si verus es monachus etiam pro te accusantibus ora. Verus enim Dei amator amplius proclamantem se diligit: & ei semper eodem die, aut orationem aliquam, aut speciale obsequium impendit. Si bonus & sapiens es non poterit tibi displicere

Q

pro-

proclamatio; si vero malus & stultus es: omni tempore dignus es proclamari. Dicit enim de sapiente scriptura: *Corripe sapientem: & diligit te.* De malis vero & stultis dicit Propheta: *Odio habuerunt corripientem in porta: & loquentem perfecte abominati sunt.*

Secundum capitulum activum est: in quo alter proclamat alterum.

Secundum vero capitulum activum dicimus: in quo non jam nosmetipsos: sed alium proclamamus. Ad actum hujus proclamationis charitas summe est necessaria: compassio quoque non minus quam discretio adhibenda. Cum ergo fratrem tuum ratione charitatis proclamare volueris, timorem Dei semper adhibeas: & memor consortii æternæ vitæ in principio dicas. Dilectus frater noster hoc vel illud commisit: rogo quatenus emendare se propter Dominum velit. Quicquid dicendum fuerit paucis verbis compatiendo proferat: factum simpliciter dicat: culpam proclamati aggravando non augeat: præfidenti utrum bonum vel malum sit quod fecit sententiam tacitus committat. Qui enim inter plures solus culpam fratris

tris sententiando aggravat: zeli amaritudinis & displicentiæ suspicionem, ut plurimum reportat. Ergo qui alium proclamare nititur: caveat, ne contra fratrem suum amaritudinis zelo moveatur: quoniam, si charitas proclamantis non interveniat: proclamatum rancor non emendat. Nunquam in delinquente avisatio proclamantis fructificat: quam amor Dei & fraterna charitas non commendant. Enimvero Deus Omnipotens, cum sit summe bonus, proclamationi tuæ in corde fratris non dabit compunctionis propositum: cum te invenerit non ex charitate, sed ex displicentia ad proclamandum esse commotum. Nam, ubi charitatis suæ radicem invenerit: bonum fructum non negabit; Si ergo contra fratrem tuum te senseris aliqua indignatione commotum, melius est proclamationem ad tempus intermittere: quam te alieno vulnere tam crudeliter fauciare.

Tertium capitulum est privatae humiliationis.

Tertium capitulum privatae humiliationis dicitur: quotiens frater a seniore pro suis negligentis increpatur. Mandat enim sanctissimus pater noster Benedictus

in septuagesimo secundo capitulo regulæ:
Quia monachus quolibet loco vel tempore pro-
clamatus mox ut senioris sui animum etiam le-
niter commotum senserit, se debeat ad pedes il-
lius prosternere: & ibi usque ad jussionem ejus
humiliter jacere. Hic se excusare vel cul-
pam alteri imponere nullatenus permitti-
tur; sed tacere & se humiliter recognos-
cere monachus jubetur. Qui enim ve-
rus monachus est: nec juste correptus,
murmurat: nec injuste proclamatus se ex-
cusat. In Divinis quoque officiis ceteris-
que conventualibus locis, mox ut cœno-
bita devotus in aliquo per negligentiam
offenderit: se humilians juxta consuetudi-
nem inibi satis facit: eligitque potius ma-
jorem pœnitentiam in dubiis agere: quam
cum minore conscientiam lædere, vel
scandalum aliis procurare. Qui vero se
ad hanc humiliationem omni tempore &
loco fubeundam adhuc gravem & diffici-
lem intelligit: non spiritu ambulat; sed
adhuc carnaliter vivit: qui, nisi hunc Je-
buseum subjugando tributarium sibi effe-
cerit: nunquam verus & devotus
cœnobita erit.

Quar-

Quartum capitulum est tractatum & consiliorum.

Quartum capitulum deliberativum dicimus: quando fratres pro aliqua ardua causa ad consilium vocamus. Quemadmodum hoc capitulum celebrari debeat: sanctus Benedictus de adhibendis ad consilium fratribus in regula manifestat. Humilis ergo & verus cœnobita, cum ad consilium vocatus fuerit: cum reverentia & verecundia humiliter accedit: interrogatus quid sentiat, pauca loquitur: contemni suum consilium & aliena probari minime dedignatur. Quod enim sentit humiliter dicit: sed aliorum semper consilia suo præferens, & se & suam sententiam discutiendam præsidenti veraci subiectione committit. Adeo enim in humilitate profunda seipsum annihilat: ut semper plus aliis quam sibi metipsi credat: confiditque melioribus se bonum Divinitus inspirari consilium: & tanquam vicarium Christi suum in mente omnibus solet præponere prælatum. Maxime siquidem ad mortificationem propriæ voluntatis monachus proficit: qui suam opinionem in consiliis dandis Abbati cum hilari humilitate omni tempore submittit. Cum autem devotus

cenobita consilium suum contemni, aut reprobari senserit, gratias Omnipotenti Deo ex vera humilitate referat: & ablatam sibi occasionem superbiendi recognoscat.

Post capitulum quotidianum.

SI post capitulum culparum pro tertiis redeundum fuerit ad ecclesiam: modus ordinatæ orationis superius in singulis observetur. Si vero ad cellam tuam de capitulo transieris: iterum flexis genibus sicut post matutinas ad Dominum orabis.

Deinde si hora permiserit, denuo se aliquantulum recolligat: & debitum professionis suæ ad memoriam reducat. Postea cenobita sic oret.

Oratio.

Da mihi, quæso, Domine Deus, in observantia mandatorum tuorum secundum beneplacitum sanctissimæ voluntatis tuæ proficere: & debitum professionis meæ secundum normam mihi propositam cum fervore spiritus jugiter adimplere.

Per Christum Dominum.

Ad

Ad privatas missas.

Consideratio III.

Cum natura humana vigorem ad ingressum regni coelestis ex se ipsa non valeat percipere: placuit misericordissimo Patri Deo, per mortem Domini nostri Iesu Christi, unigeniti sui, nobis misericorditer subvenire: ut qui propter infirmitatem nostram accedere ad maiestatem invisibilem non possumus: mediatorem, qui Deus sit & homo, pro nobis accedentem habeamus. Enimvero, sanctissimæ passionis nostri mediatoris meritum, nobis aditum regni coelestis aperuit: spiritualis vitæ alimentum dedit: & sicut a vitæ nutrimentum palmes attrahit: sic in Christo mens nostra veraciter vivit. Hoc autem spiritus nutrimentum præcipua suavitate in sacramento corporis & sanguinis ipsius Mediatoris nostri præcipimus: quoties illud in odorem suavitatis Deo Patri devote immolamus. Et hæc sacratissima oblatio corporis & sanguinis Domini, non solum nobis ad veniam peccatorum proficit: sed etiam animabus defunctorum in purgatorio constitutis mirabiliter succurrit. Magna igitur & continua devotione tam nobile sacrificium immolandum est: quum

opera nostra bona quæ per se nimis sunt vilia: per hanc sanctissimam oblationem Deo Patri fiunt gratissima. Vt ergo cœnobita noster devotus immolationi hujus pretiosi sacrificii ferventer possit insistere: quatuor velit per ordinem notare.

De ministrante ad missam.

Ministraturus ad missam frater devotus, cum maxima hilaritate & fervore debet occurrere: & se ad ministrandum sacerdoti diligentissimæ præparare. Dicit enim sanctus Hugo: *Ad missas libenter ministra, quia officium Angelorum est: & cum ad illud sacrificium ministras illos tibi familiares efficis: quorum cooperator assistis.* Si juxta promissum Salvatoris justum suscipiens in nomine justî, mercedem justî recipit: quis ad missam devote ministranti celebrantis præmium negabit? Quisquis enim cum fervore Divini amoris celebrantibus administrandum semper devote consuevit assistere: hunc Divina pietas etiam in hac vita solet aliqua speciali gratia remunerare: morienti quoque sancti Angeli, tanquam familiariter noto, creduntur occurrere: & animam ministri Jesu ad conspectum ejus, cum gaudio præsentare. Sic nanquam ad patrem orat in sancto Ev-
ange-

angelio filius: *Volo, Pater, ut ubi sum ego: illic sit & minister meus.* Magna est enim in hoc venerabili sacramento Divinae pietatis dignatio: quoniam, sicut idem Hugo dicit: *Nibil minus videtur Deus facere in eo quod quotidie dignatur de cælo descendere super altare pro salute nostra: quam cum de cælo descendens, humanam naturam homo factus assumpsit.* Et sicut Dominus noster Jesus Christus nobis in memoriam suæ amarissimæ passionis hoc venerabile sacramentum ad indicium maximæ dilectionis contulit: sic eos, qui se ad suscipiendum illud, vel ad ministrandum, sumentibus, cum humili devotione & amore disponunt, amplius & singulariter diligit: eisque in fide per illud postulantibus in omni necessitate succurrit.

Neque enim durus esse nobis plena fide orantibus Jesus poterit in cælo præsidens: qui tam clemens & pius fuit misericordiam postulantibus in terris ambulans. Quis unquam accessit ad pedes ejus & repulsus est? Quis infirmus sanari petiit: quem ambulans inter homines non curavit? Nunquam ergo Dominus Jesus nobis in fide postulantibus misericordiam negare poterit: qui adhuc mortalis orantibus se tam misericors fuit. *Ait enim: Omnia possibilia sunt credenti.*

Ministraturus itaque ad missam, ante omnia se purgare ab omni mala tentatione & inordinata affectione studeat: se quantum potest ad se per amoris Jesu desiderium reducat: quatenus purificatus Domino possit assistere: & tam pro se quam pro tota ecclesia, vivis ac mortuis efficaciter orare. Stans igitur sub missa post sacerdotem opportuno tempore his vel similibus verbis oret.

Oratio ministrantis.

O dulcissime & amantissime Domine Jesu, rogo te per omnem angustiam sanctissimi cordis tui, quam in passione tua sustinuisti: rogo per sanctissimi sanguinis tui effusionem: & per innocentissimæ mortis tuæ virtutem, rogo per sacrosanctum corporis & sanguinis tui mysterium, ad cujus tibi immolationem inutilis minister assisto: miserere mei & purifica, cor meum, ab omni affectione illicita: ut tibi digne valeam ministrare. Da mihi veram omnium peccatorum meorum contritionem & indulgentiam: sanctæ compunctionis gratiam: jugem passionis tuæ memoriam, cordis puram devotionem: lacrimarum fontem, serenæ conscientiae puritatem: & sanctissimi amoris tui perpetuum

tuum fervorem. Da mihi, obsecro, clementissime amator hominum, per dolorem vulnerum tuorum, firmum in sancto fervore propositum: verum quoque omnium mundialium contemptum: continuum coelestis patriæ desiderium: & certum in sancta religione profectum. Concede mihi, dulcissime Jesu, in adversis constantiam: in tribulatione patientiam: in moribus disciplinam: & veram semper & ubique in mente humilitatem. Fac me, precor, hujus sanctissimi sacrificii corporis & sanguinis tui participem: quatenus mens mea præsentiae tuæ dulcedinem sentiat: in tuo amore suaviter ardeat: & a te in æternum non recedat. Amen.

Oret etiam pro suo pastore: oret pro tota congregatione: ut illum in sua voluntate Dominus misericorditer dirigat: istam sub regulari observantia custodiens ab omni adversitate defendat.

Insuper oret pro universali ecclesia: oret pro fidelibus & infidelibus: quatenus Omnipotens Deus credentes in fide custodiat: non credentes ad fidem catholicam convertat. Oret etiam pro conversione utilium personarum ad ordinem: per quas & suum monasterium in utroque statu proficiat: & tota observantia ordinis in melius crescat. Non obliviscatur fidelium

lium animarum in poenis purgatorii misericordiam conditoris expectantium: sed orans pro eis, noverit se post paullulum ad eas transiturum: ubi oratio nunc fusa in sinum orantis revertetur.

Caveat autem devotus Christi minister, ne aliquid eorumque suo incumbunt officio qualibet occasione negligat: neve celebrantem per suas orationes aut inquietudines distractum reddat. Dum vacat sub silentio meditari vel orare poterit: dum ministrandum est, debet orationes saltem verbales intermittere: & sacerdoti in omnibus diligenter ministrando retendere.

Sub elevatione sacratissimi corporis Christi, poterit exemplo divi Thomæ Aquinatis, cum attentione ad Christum dicere: *Tu Rex gloriae Christe: tu Patris sempiternus es Filius*, usque ad finem ipsius hymni.

Post elevationem convertat se devotus coenobita ad Dominum Jesum, cupiens ex intimo corde tanti mysterii habere consortium: & tanquam esset communicaturus suum præpararet affectum: quoniam, quotiens devotus Dei amator corpus Christi ex fervore cordis optaret accipere: virtutem sacramenti creditur accepisse. Dixit enim Dominus Jesus ad animam quandam sibi amicam. Si homo fervens in amore

more meo corpus meum in die mille vicibus si foret possibile ex desiderio suscipere optaverit: totiens coram me per virtutem ipsius corporis mei desiderium suum in anima veraciter consequetur. Et ergo hoc desiderio in mente amantis Jesum concepto: sic vel simili modo cœnobita orat ad Dominum.

Oratio ministrantis.

Vtinam, amantissime Domine Jesu, essem tam bene & ferventer dispositus, ut liceret mihi nunc sanctissimum corpus tuum in hoc venerabili sacramento suscipere: utinam, liceret mihi, sacram hanc communionem in die sæpius iterare! O dulcedo mea, ô cordis mei unica suavitas, ô spes mea, Domine Jesu, tu nosti mentis meæ ardorem in te, & coram te est omne desiderium meum. Oro te, per omnem bonitatem tuam, concede mihi virtutem & gratiam hujus sanctissimi sacramenti, nunc & omni tempore, in animam meam suscipere: ut in te valeam jugiter permanere.

Sacer.

Sacerdotis celebraturi diligens præparatio.

Accessurus ad immolandum hoc sanctissimum corporis & sanguinis Domini sacramentum sacerdos prius se diligenter examinet: & cujus regionis sit civis cautissime exploret. Si adhuc se in fine regionis cultorem invenerit, ad altare non debet accedere: nisi per contritionem & confessionem, firmumque propositum emendandi se prius studeat expurgare. Si autem se civem secundæ regionis invenerit: si potentias suas ad cœnobiticum finem reformatas & ordinatas offenderit: facile se ad celebrandum potest disponere: quippe qui proprium affectum in dies evacuando se crebrius per desiderium sursum didicit elevare. Cito enim Divina bonitas affectum hominis ingreditur: qui nullo desiderio proprio maculatur.

Volens igitur cum devotione & fervore Divini amoris hoc sanctissimum officium sacerdotale perficere: præmittat aliquas orationes ardentes, quibus se ad compunctionem ampliore valeat provocare. Raro enim devotio in altari conceditur: si mens ad fervorem non antea præparetur. Idcirco, patres nostri desiderantes, unumquemque nostrum in sua libera devotione

tionem proficere : noluerunt nos multis Psalmis ante accessum altaris more quorundam occupare : non quod propterea sine recollectione aliquis deberet accedere : sed ut unusquisque posset suæ devotioni convenientioribus exercitiis seu orationibus in secreto liberius vacare.

Igitur elevationem mentis in Dominum Jesum ante accessum altaris celebrantibus cupientes persuadere subjectam orationem ex ea, quæ sancti fertur Ambrosii Mediolanensis, digessimus : quam in merito Dominicæ passionis satis efficacem credimus. Accessurus itaque ad altare cœnobita devotus, cui vacat & libet, poterit istam vel similem orationem præmittere : vel quibus voluerit se modis præparare.

Oratio ante accessum altaris.

O summe sacerdos & vere pontifex Jesu Christe, qui te obtulisti Deo Patri hostiam puram, sanctam, & immaculatam, in ara crucis pro nobis miseris peccatoribus : quique dedisti nobis carnem tuam ad manducandum, & sanguinem tuum ad bibendum : & posuisti illud mysterium in virtute Spiritus Sancti dicens : *Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis.*

Rogo

Rogo te, per dolorem vulnerum tuorum & per pretiosissimi sanguinis tui effusionem, innocentissimæque mortis virtutem: ac per ipsum corpus & sanguinem tuum magnum salutis nostræ pretium: rogo per hanc miram & inenarrabilem charitatem, qua nos miseros & indignos sic amasti, ut lavares nos a peccatis nostris in sanguine tuo: miserere mei & indulge mihi omnia peccata mea: & doce me indignum servum tuum, quem etiam inter cetera dona tua ad officium sacerdotale vocare dignatus es, nullis meis meritis; sed sola dignatione misericordiæ tuæ, per Spiritum Sanctum tuum, mysterium hoc ea tractare reverentia & honore, devotione & timore, quibus oportet & decet. Fac me, obsecro, de tanto mysterio illud semper credere & intelligere, sentire & firmiter tenere: dicere & cogitare: quod tibi placet & quod expedit salutis animæ meæ. Intret Spiritus tuus bonus in cor meum: qui sonet ibi sine sono: & sine strepitu verborum loquatur in me veritatem tantorum mysteriorum. Profunda quippe sunt nimis, & sacro tecta velamina. Propter magnam clementiam tuam, dulcissime Domine Jesu: concede mihi, missarum solemnia puro corde & munda conscientia celebrare. Oro te, per dulcedinem

dinem sanctissimi cordis tui, amantissime
Salvator, libera cor meum, ab omnibus
vanis, immundis, noxiis & illicitis cogi-
tationibus: ut fiat dignum amoris tui ha-
bitaculum nunc & sine fine in æternum.

Rogo te, ô amator hominum, dulcissi-
me Domine Jesu, per omnem virtutem
sanctissimæ passionis tuæ, repelle a me
spiritum elationis & superbiæ, cenodo-
xiæ, & invidiæ: libidinis & blasphemix:
& reple animam meam virtute charitatis
& innocentix. Rex virtutum, Jesu Chri-
ste, amator sanctæ castitatis & integrita-
tis: rogo te per sanctissimam virginitatem
beatissimæ genitricis & intemeratæ virgi-
nis Mariæ, ac per corporis tui reverendis-
simi puritatem: extingue in me, rore cœle-
stis benedictionis fomitem ardentis libi-
dinis: ut sit & permaneat in me nitor to-
tius puritatis. Mortifica in me, obsecro,
stimulos carnis: & omnes libidinosas
commotiones, & inordinatos affectus: &
da mihi veram & perpetuam castitatem,
una cum ceteris donis tuis, quæ tibi pla-
cent in veritate, ut tibi omni tempore im-
maculato corpore & mundo corde, sacrifi-
cium corporis & sanguinis tui valeam of-
ferre.

Scio, Domine, & vere scio, & id ipsum
bonitati tuæ confiteor, quod non sum di-

R

gnus

gnus accedere ad tantum mysterium, propter nimia peccata mea: & multas negligentias meas. Sed scio etiam & ex toto corde meo, credo, & ore confiteor, quia tu, cum sis Omnipotens, potes me facere dignum, qui solus justificas impium: & de immundo potes facere mundum. Ideo per omnipotentiam tuam te oro, concede mihi, indigno famulo tuo, veram contritionem peccatorum meorum: puram quoque devotionem: & ferventissimam in tuo amore compunctionem: ut hoc sanctissimum sacrificium cum timore & reverentia: cum puritate cordis & fonte dulcium lacrimarum: cum lætitia spirituali, & cœlesti gaudio: cum humilitate & fervore charitatis tibi valeam offerre. O dulcissime Domine Jesu, concede mihi, in hac hora, misericordiam tuam, ut sentiat mens mea, beatissimæ præsentiae tuæ dulcedinem: & sanctorum Angelorum in circuitu meo devotionem: & suiipsius in te placidam elevationem!

Aufer a me, Domine Jesu, cunctas iniquitates meas: & tui amoris in me ignem clementer accende. Non irascaris mihi, ô Jesu, ineffabile bonum: neque multitudinem viscerum tuorum super me contineas. Non enim in justificationibus meis effundo preces ante faciem tuam Domine; sed

sed in miserationibus tuis multis. Aufer a me, Domine Jesu, cor lapideum & durum; & da mihi cor carneum & compunctum: quod te timeat, te amet, te super omnia diligat: in te solo delectetur, te sequatur, te perfruatur in æternum.

O clementissime Domine Jesu, rogo te per sacrosanctum mysterium corporis & sanguinis tui, qua in ecclesia tua sancta quotidie pascimur & potamur: abluimur & sanctificamur: atque unius summæ Divinitatis tuæ participes efficimur: da mihi virtutes tuas sanctas, quibus ornatus, bona conscientia ad altare tuum possim accedere: ita ut hæc sacramenta coelestia fiant mihi salus & vita! Tu enim dixisti ore tuo sancto & superbenedicto: *Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita: Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* O dulcissime panis, sana palatum cordis mei: ut sentiam suavitatem amoris tui!

Sana, Domine, cor meum, ab omni languore, ut nullam præter te sentiat dulcedinem: nullum præter te quærat amorem: nullam præter te amet consolationem. O Jesu sanctissime, panis vitæ & intellectus: in te habens omne delectamentum, & omnem suavitatem odoris: qui nos de te semper reficis: & in te

nunquam deficiis: comedat te cor meum,
obsecro: & dulcedine suavitatis tuæ re-
pleatur anima mea. O panis sancte, &
panis vive: panis pulcher, panis mun-
de, qui de cœlo descendisti & das vitam
mundo: veni, in cor meum: & munda
me ab omni inquinamento mentis & spi-
ritus! Intra, in animam meam: sana &
sanctifica me omni tempore. Esto tu ta-
men & continua salus corporis & animæ
meæ. Repelle a me insidiantes mihi ho-
stiles: ut sacramento corporis & sanguinis
tui munitus per te recto tramite sub regu-
lari disciplina proficiam: & ad regnum
tuum post hanc vitam lætus perveniam.

Prolixitatis excusatio.

SI cui hæc oratio nimis proluxa visa fue-
rit, legat partem, quam voluerit; quo-
niam ob id eam in paragraphos breves di-
stinximus: ut tædium tolleremus. Is ve-
ro, qui nec totam, nec partem legere vult,
frustra de proluxitate conqueritur: cum
nec longam, nec brevem velle orare
convincatur.

Medi-

Meditatio ante accessum altaris.

Venique per meditationem Dominicæ passionis vel saltem unius sacratioris articuli aut plurium si adsit temporis oportunitas, mens devoti hominis mirabili operatione compungitur: si consuetudo sapidæ meditationis habeatur. Sapidam vero dixerim meditationem Dominicæ passionis, quando homo purificatus per veram mortificationem, mox ut passionem Domini cogitando revolvere cæperit in lacrimas sine violentia ex solo amore resolvitur: & ex nimio fervoris desiderio, quasi in quendam mentis excessum præparatur. Qui hoc donum accepit a Domino, nunquam melius ad celebrandum se præparare poterit: quam si ante accessum altaris semper de passione Domini unum ad minus articulum meditando cum lacrimis transcurrit. Enimvero cum missarum celebratio in memoriam Dominicæ passionis per ipsum redemptorem nostrum instituta sit: nunquam se homo ad illam melius & fructuosius præparat: quam si per meditationem ipsius amarissimæ passionis ferventius inardescat.

R 3

Men-

Mentis sub celebratione sacerdotis ad Deum elevatio.

Cum quanta reverentia, devotione & puritate mentis Omnipotenti Deo in altari debeamus assistere, quis sermo exprimeret: vel quis intellectus capiendo penetraret? Ibi enim verum corpus & verus sanguis Domini nostri Jesu Christi, ineffabili modo, conficitur: ibi Dominus Majestatis veraciter pænitus adoratur: ibi exercitus Angelorum invisibilis suo Regi assistens conjubilat: ibi Deum & hominem Jesum tota coelestis curia adorat. Maxima ergo puritate mentis, maxima reverentia & humilitate opus est, cum tantæ Majestati debemus assistere: ne quid in nobis scrutans renes & cor, quod offendat Dominus Jesus, possit invenire. Cedant hinc procul omnes mundi sollicitudines: recedant omnes cogitationes: nihil hic cogitetur, nisi quod ad consummationem tanti ministerii pertinet: nihil versetur in mente, nisi quod in præsentia tantæ Majestatis & gloriæ decet. Hic enim non humanæ virtutis officium: sed Divinæ Majestatis miraculum agitur: Patri Dei Filius immolatur: corpus redemptoris nostri in veritate sumitur: reparationis nostræ mysterium celebratur. Stans igitur
in

in altari sacerdos meminerit se invisibili
Majestati assistere: & caveat quicquam ali-
unde cogitare.

Post celebrationem mentis diligens servetur custodia.

Post celebrationem vel Dominici corpo-
ris & sanguinis communionem, O-
mnipotenti Deo gratiarum actiones devo-
tus cœnobita referat: seque per totum
diem in concepta puritate & devotione
mentis per spirituale exercitium custodiat:
affectiones suas ignitis radiis in Deum di-
rigat: & a sancto proposito non tepescat.
Studeat ante omnia, nihil in hoc mundo
diligere: sed cor suum omnibus terrenis
affectionibus pænitus exutum, ad Divini
amoris incendium jugiter elevare. Sem-
per cogitet, quo modo jam deinceps vi-
tam suam, quasi de novo, in sancto fer-
vore conversationis instituat: seque pro
sæpius iterata susceptione tanti hospitis hu-
militer disponat. Denique per diem in
laboribus sibi injunctis sæpius orationem
aliquam in virtute & unione illius sacra-
menti Deo Patri offerat: quatenus semet-
ipsum per sanctæ communionis & obe-
dientiæ regularis exercitia in Divino amo-
re amplius accendat. Et hunc Divinum

amorem maxime per virtutem hujus venerabilis sacramenti consequimur: si in memoriam Dominicæ passionis illo sæpius communicando, per compunctionis gratiam renovemur. Enimvero, devota mens hominis per communionem hujus sacratissimi sacramenti in fervorem Divini amoris efficaci operatione accenditur: & abnegata sibi pænitus in Christum per gratiam unita transformatur. Quanto ergo unusquisque sibimetipsi per veram resignationem abnegatus, in memoriam Dominicæ passionis se Domino hostiam vivam obtulerit: tanto ad digne celebrandum magis dispositus erit.

Post privatas missas rediens ad cellam.

Celebratione missarum finita, gratiarumque actionibus ex more terminatis: revertatur ad cellam monachus: &, præmissa oratione consueta, ut supra ad matutinas: paullisper seipsum recolligat: & in sancto proposito perseverantiæ amplius accendat. Deinde conversus ad Dominum dicat.

Oratio.

Obsécro te, dulcissime Domine Jesu, per
virtutem sanctissimi corporis & sanguis-

guinis tui, quod accepi, licet indignus, & concede mihi, amoris tui dulcedinem: fraternæ dilectionis sinceritatem: in tentatione fortitudinem: in corde puritatem: & in moribus disciplinam: ut professioni meæ, te largiente, satisfaciam: & in tuo Sanctissimo amore jugiter proficiam. Deinde usque ad primum signum pro choro legat aliquid boni, meditetur, aut oret: vel certe scribat & operi ex obedientia sibi injuncto ferventer insistat.

Ad primum signum pro choro ante summam missam.

CVm primum signum insonuerit ad horam, quæ summæ missæ ex more præmittitur: mox coenobita, dimissis omnibus, quæ in manibus habuerit: orationes præparatorias ad chorum legat: sicut ante matutinas in superioribus ordinatæ sunt. Postea vadat ad chorum cum reverentia & maturitate: inclinans & orans juxta ritum superius positum.

Ad summam missam.

Consideratio III.

SVb compulsu ad summam missam, poteris horam de sancta cruce debitam

R 5

lege.

legere : & postea quantum permiserit tempus, aliquid de procæmio, privatis missis præposito, ad memoriam revocare. Summa enim salutis nostræ in merito passionis Domini nostri Jesu Christi posita est : nec meritorium nobis aliquod opus bonum creditur : quod in ejus virtute non offertur. Hujus autem passionis memoria, in celebratione missarum peragitur : ubi agnus innocens pro nobis occisus, ineffabili mysterio, Deo Patri immolatur. A solo igitur Salvatore nostro, Domino Jesu Christo, quem passum pro nobis credimus : salutem veraciter speramus. Et ideo quicquid in collectis ecclesia postulat : per ipsum dari sibi a Deo Patre humiliter rogat. Hunc itaque respectum meriti Dominicæ passionis cœnobita noster devotus in corde habeat : super quo totum missæ officium tanquam super molarem inferiorem lapidem suaviter recurrat. Omnis enim missa undecunque sit, quæ in sancta Dei ecclesia dicitur : ad meritum passionis Dominicæ omni tempore refertur.

De introitu missæ.

NON autem intendimus officium missæ per singula exponere : cum unusquisque nostrum expositiones complures alio-

aliorum possit invenire: sed dare occasionem meditando devotis fratribus cupimus: quos internis desideriis inflammari scimus. Primam itaque partem introitus & versum ad incarnationem Domini meditando potes reducere: repetitionem cum gloria, ad ejus nativitatem referre. Nihilominus quid contineat introitus secundum sensum litteralem diligenter debes inspicere: ut convenientem tibi spiritualem intelligentiam, possis invenire. Nihil enim frustra in Divino officio agitur: sed omnia mysteriis & sacris actionibus implentur.

De Kyrieleison.

KYrieleison, græcum est: & compositum ex nomine & verbo: & apud eosdem sunt duæ dictiones. Prima enim a Kyrios, quod est Dominus, Kyrie in Vocativo dicitur: secunda ab eleeo, quod est misereor, eleeson miserere, in Imperativo profertur. Inde fit Kyrieleison, id est, Domine miserere: per elisionem pro Kyrie, eleison: quum vocalis ante vocalem propter meliorem sonum elidi potest.

Ter itaque ad Patrem Kyrieleison dicitur: ut qui Filium suum pro nobis, ex nimia charitate incarnari ex virgine & mori

VO-

voluit: sua nobis misericordia in necessitatibus subvenire velit.

Ad Filium quoque tribus vicibus, Christeleison dicimus: in quo ipsum, ut nobis subveniat, oramus.

Ter etiam Kyrieleison ad Spiritum Sanctum proferimus: in quo ipsum per suam ineffabilem bonitatem in nostrum adjutorium humiliter invocamus.

De gloria in excelsis.

DEinde gloria in excelsis Deo, singulari numero dicitur, in quo Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, unum solum verum Deum in Trinitate Personarum, & Vnitate substantiæ confitemur. Consequenter sub ipso hymno angelico oportet cœnobitam valde esse devotum: & ad singula verba, ut ita dixerim, singulariter intentum: in quo bonæ voluntatis hominibus donum pacis promittitur: & Deus variis sententiis humiliter a nobis adoratur.

Ad collectas.

CUm vero collectæ seu orationes a sacerdote proferuntur ad Deum, stans in clivis cœnobita, nihil aliunde cogitet; sed auscultans ad verba sacerdotis, suum de-

desiderium illis concordans Deo repræsentet.

Ad epistolam.

CUm legitur epistola diligenter ad omnia debes intendere: & Deo cum maximo fervore spiritus gratias agere: quod deserto Judaico populo te & progenitores tuos ex gentili errore ad suam fidem, tam misericorditer voluit vocare.

Ad graduale.

SVb graduali, Halleluja, sequentia, vel tractu, cogita quam longum sancti patres habuerint desiderium: qui ante Christi incarnationem ejus optabant adventum. Postea, revolve, quam multis laboribus & injuriis Salvator tuus per annos tres & triginta in hoc mundo pro te fatigatus fuerit: qui semetipsum pro tua salute in mortem voluntarie dedit. Deinde longum in carne & periculosum animæ tuæ memorare exilium: ut amplius possis per hanc meditationem præsentis miseriæ ad Divinum amorem tuum inflammare affectum.

Sub Evangelio.

SVb sancto Evangelio, elevata mente, in Dominum exultans, age gratias, quoniam
niam

niam te nasci ex Christianis parentibus misericors Pater voluit: & quia te sanctæ ac suavissimæ doctrinæ suæ participem fecit.

Sub Symbolo.

CVm symbolum catholicæ fidei canitur, omnia verba & mysteria cum humili fervore spiritus considera: te totum in te mox recolligere festina: quatenus vocanti te ad fidem, sine tuo merito, gratias possis agere: & in ipsum te per amorem spiritus elevare. Cogita, si potes, immo quantum potes, quam magnus, excelsus & immensus sit Dei Filius, qui pro te incarnari voluit: quam dura & amara pro te toleravit.

Ad offertorium.

SVb offertorio mentem tuam cum hostia consecranda in oblationem applica: quid ibi agatur mystice, pensa. Est enim hostia rotunda & candida. In candore puritas, innocentia & passa humanitas nostri Salvatoris, Deo Patri pro nobis contra omnes impuritates nostras offerenda proponitur: in rotunditate ejus immensa Divinitas nobis in præmium proposita offertur. Dic ergo ad Dominum.

Ora.

Oratio.

Quod tibi offeram, Omnipotens Deus, munus condignum non habeo: in sacrificium meipsum tibi trado. Suscipe igitur, Sancte Pater, in Vnione sanctissimæ oblationis corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi, unigeniti Filii tui, me tibi in munus æternum: & in servum perpetuum: & da mihi continuum sancti amoris tui incendium: ut tibi placitum jugiter possim exhibere famulatum. Per eundem.

Oratio.

Offero tibi, Omnipotens Deus, vitam, passionem, & mortem ejusdem Domini nostri Jesu Christi, pro peccatis meis, pro sancta romana & universali ecclesia: pro summo Pontifice: pro Episcopo nostro: pro Abbate nostro: pro confratribus meis omnibus: pro unione observantiæ nostræ: pro toto quoque ordine nostro: pro salutē omnium fidelium: pro conversione infidelium: & pro redemptione fidelium animarum in pœnis purgatorii existentium. Suscipe, obsecro, Sancte Pater, hanc oblationem meam, in unione charitatis illa, qua eundem Dominum nostrum Jesum Christum in cruce pro nobis morientem, suscepisti & placeat tibi.

Sub

Sub præfatione.

SVb præfatione, cura, mentem tuam, a terrenis omnibus ad cœlestia erigere: & ad laudandum Dominum cum sanctis Angelis præparare. Memento, quod per meritum Dominicæ passionis ad consortium Angelorum vocatus es: & cura, ut ad illud, per observantiam mandatorum pervenias.

Ad sanctus.

Mente sursum elevatus, cum sanctus canitur Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum & Dominum, glorifica: ejus Majestatem cum sanctis Angelis omni tempore humiliter adora.

Sub canone.

Post sanctilogium sub canone meditationem Dominicæ passionis poteris assumere: & eam per singulos articulos majores principales, Deo Patri, pro te, vel pro aliis, aut quælibet necessitate offerre. Dic ergo, tali, vel simili modo.

O Sancte Pater, offero tibi, sanguineum sudorem & lacrimas Domini nostri Jesu Christi, amantissimi Filii tui, in illa
cha-

charitate & unione, qua semetipsum tibi
voluntarie in mortem pro nobis obtulit:
pro peccatis meis, vel pro illo fratre, aut
illa, vel illa necessitate: & rogo te, per
dolorem vulnerum ejusdem dulcissimi Fi-
lii tui, & per sanctissimi sanguinis ejus ef-
fusionem ac innocentissimæ mortis ejus
virtutem: miserere mei, vel illius, aut con-
cede nobis, hoc, vel illud. etc. Per eun-
dem Dominum nostrum.

De ceteris quoque articulis Dominicæ
passionis similiter agere poteris: & eos se-
cundum affectionis tuæ intentionem of-
ferendo, ampliare.

Ad elevationem.

SI in elevatione corporis & sanguinis
Domini nostri Jesu Christi mens tua in
altioribus occupata non fuerit: poteris o-
rare ad Dominum, qui veraciter præsens
est, hoc modo.

Oratio.

Tu Rex gloriæ, Christe; Tu Patris sem-
piternus es Filius; Tu ad liberandum,
&c. usque in finem. Hanc enim partem
hymni sanctus Thomas de Aquino sub e-
levatione orasse ad Dominum legitur.

S

Ad

Ad agnus Dei.

Cum agnus Dei canitur, mentem tuam ad Dominum Jesum, singulari fiducia, subleva: & ut te ad pacem perpetuam suscipiat suppliciter ora. Ad eum pro cuius amore omnia reliquisti, affectum dirige: stabilem ab eo profectum sancti propositi per sacræ communionis susceptionem pete.

Ad ite missa est.

Quando in fine, ite missa est, canitur: fac, ut mens tua cum sanctis Angelis revertentibus in coelum, sublevetur: quatenus Dominum Jesum, in Majestate præfidentem per desiderium merearis conspicere: quem in sacramento missum ad Patrem jam in terra non potes amplius videre. Accende itaque desiderium tuum, per imaginem desolationis: more eorum, qui suis inviti separantur ab amicis. Dic ergo in corde tuo.

Meditatio.

Ecce, Dominus meus ad coelos rediit: me desolatum in terra dereliquit. Quid hic ago cum mortalibus: qui Dominum habeo immortalem? Cur illum non sequor?

quor? Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitavi cum habitatoribus tenebrarum: multum incola fuit anima mea! *Cupio dissolvi, & esse cum Christo: sed quis me infelicem hominem liberabit de corpore mortis hujus?* O amantissime Domine Jesu: ô spes mea, ô Deus & Salvator animæ meæ, trahe me, post te: curram in odore ungentorum tuorum. O dulcis amor meus non obliviscaris mei in finem: sed digneris mentem meam in te frequenter sustollere: ut qui te corporaliter videre in hac mortalitate constitutus, nequeo: saltem affectu & desiderio in tuo sanctissimo amore sublevatus, te Spiritu crebrius merear in gloria contueri. O salus mea, ô cor cordis mei amantissime Jesu: non derelinquas me neque despicias: esto mihi propitius adjutor: & dirige me semper in tua Sanctissima voluntate: ut tibi veraciter valeam complacere!

Post summam missam & horam sequentem.

Post finem horæ, quæ summam missam immediate sequitur, consueta reverentia, superius descripta, ad cellam tuam revertere: orationes, ut post matutinas docuimus, per fervorem spiritus, ad

0744236
Dominum funde: quod reliquum est temporis, meditationibus insiste. Cogita foeditatem peccati, quum a Deo separat: & aversum non poenitentem in æternum damnat. Cura igitur voluntatem tuam firmissimo proposito ad Deum omnino convertere: & peccati contagium pro viribus omni tempore vitare.

De refectiōe regulari.

Consideratio V.

CUm vero signum ad refectiōem pulsatur, infirmis, egenis, & pauperibus necessitatem patientibus ex affectu compatere: & pro eis, cum aliud non possis, Dominum deprecare. Cogita, multos inter Christianos esse, te longe meliores, quos dura paupertas in hac vita opprimit: quibus nec cibus ad victum necessarius hac hora porrigitur: nec vestes, saltem tenuissimæ, ad amictum corporis, ministrantur. Tu autem monachus cum sis, contemtor sæculi, optimis indutus vestibus, tanquam princeps ad mensam resides: cibus tibi ad facietatem per fratres te meliores apponitur: omnia usque ad nauseam tibi indigno peccatori per Dei servos necessaria ministrantur. Cogita igitur,

0744235
tur, quem hæc opulentia rerum in mona-
cho habitura sit exitum: quum, qui per in-
gressum religionis paupertatem professus
es: nunc in religione splendidius sæculi
divitibus epularis. Cura igitur, ut tantis
beneficiis Dei non sis ingratus: vive se-
cundum regulam, quam professus es: ora
pro conferentibus monasterio tuo substan-
tiam temporalem: ut illis Deus Omnipoten-
s vitam misericorditer tribuat æternam.

De lectione mensali.

Residens autem ad mensam, inter eden-
dum esto compositus: noli hincinde
respicere: sed stude cibum tibi appositum
ad necessitatem naturæ duntaxat cum hu-
militate & gratiarum actione manducare.
Quid legatur ad mensam, diligenter con-
sidera: ut quemadmodum corpus suo cibo
reficitur: ita & anima sua refectioe mi-
nime defraudetur. Disce, mentem tuam
inter edendum ad coelestia frequenter eri-
gere: & per verbum sacræ lectionis, quod
nobis manducantibus nunquam deest, Di-
vina compunctione, temetipsum dulciter
inflammare. Verus enim & internus Dei
cultor, quoties de amaritudine Domini-
cæ passionis, de fervore Divini amoris,
vel de regno patriæ coelestis, etiam inter

epulas legi, aliquid audierit: statim ex nimio desiderio ingemiscit: affectus in amoris ardore, succenditur: nimia dulcedine compulsus homo, lacrimatur. Enimvero mens, quæ Dominum Jesum veraciter diligit: mox ut nomen ejus audierit, vel imaginem crucifixi aspexerit, in compunctionem resolvitur: & per affectum ad pedes vel amplexus illius elevatur.

Ad gratias.

COmpleta refectiōe, age gratias Domino: & dum sub Psalmo vadis ad ecclesiam: mentem tuam sursum dirige: pro benefactoribus vivis & defunctis, intercede. Si post gratias aliquam singularem orationem pro defunctis addideris: bene facis.

De lectione regulari.

REdiens de refectorio ad cellam, si non sit dies jejunii, consuetudinem orandi perfice: deinde boni aliquid ad ædificationem lege: meditare, vel opus, quod tibi injunctum est, fac, aut scribe. Si autem dies jejunii fuerit, assumpto volumine, studii tui locum lectionis regularis ingredi: sedens cum aliis, quod volueris, sub silen-

0744235
silentio lege. Cum vero ad dicendum aliquid boni interrogatus a præsidente fueris: pauca & utilia sine curiosis allegationibus humiliter respondebis. Non utaris prolixo sermone, nec sæcularium vanas curiositates in medium proferas: circumsedentes fratres tuos, aut rectores tuis sermonibus non involvas: sed mentis tuæ conceptum paucis simpliciter exprime: nisi forte præsidens, ex certa consideratione, te jusserit sermonem facere longiorem.

Exercitium monachi post prandium usque ad vesperas.

Consideratio VI.

Post lectionem ad cellam reversus, operibus tuis semper aliquam orationem debes præmittere: & in omnibus quæ facis Dei auxilium postulato. Existens autem in cella non sis otiosus: sed semper aliquid boni facito: maxime quod obedientia injunxerit Abbatis. Nunc ora, nunc scribe: lege aliquid boni aut meditare: quum cella monachum otiosum aut bestiam facit, aut dæmonem. Sed de his suo loco, in sequentibus, latius dicemus. Cura, ut tempus expendas utiliter: quoniam

de omnibus Deo rationem in brevis red-
diturus.

De incolatu cellæ & operi- bus in ea faciendis.

TRia sunt loca in quorum aliquo mona-
chus devotus & Deum amans fre-
quentius debet inveniri. In ecclesia vide-
licet, in cella, & suo tempore in refecto-
rio. Vagari autem per cœnobium, non
permittitur: quia de malis & reprobis &
girovagis scriptum est: *In circuitu impij
ambulant.* De viro autem iusto dicit Jere-
mias: *Bonum est viro cum portaverit jugum
Domini ab adolescentia sua: sedebit solitarius
& tacebit: quia levavit se, super se.* Quin-
que autem sunt opera cellæ præcipua:
primum est, iussis intendere: *secundum* est,
utiliter legere: *tertium* est, meditationi o-
portune insistere: *quartum* est, frequenter
orare: *quinctum*, decenter quiescere. De
his per ordinem breviter dicamus.

In cella primo debes iussis intendere.

P*rimo* quidem existens in cellæ habita-
culo, disce iussis intendere: & tuas
devotiones otiosas obedientiæ non præ-
ferre.

ferre. Dicit enim scriptura: *Melior est obedientia quam stultorum victima: & auscultare magis quam offerre adipem.* Igitur si tibi in cella aliquid ad operandum injunctum fuerit, noli semitas obedientiæ, quolibet occasione transgredi: sed stude opus tibi impositum propter amorem Domini nostri Jesu Christi, & meritum sanctæ obedientiæ diligenter operari. Hinc quietis amator Hugo dicit: *Libenter esto in cella: & semper age aliquid in ea, quod edificet te, & a majore injungitur: reputans quod tui juris non sit, eam exire sine licentia, præter naturæ necessitatem.* Habes & de hoc sanctissimi Patris nostri Benedicti prohibitionem in regula: qui tibi egressum & discursum interdicit sine licentia.

Secundo in cella debes utiliter legere.

Maxime decet monachum in cella existentem, semper aliquid boni legere: & se utiliter in omnibus occupare. Lectio enim sacra tentationes diaboli superat: carnis incendia sedat: mundum facit contemnere: ad cœlestia mentem elevare. Veraciter enim dixit Divinæ scripturæ amator Hieronymus: *Ama scientiam scripturarum: & carnis vitia non amabis.*

Non sunt monachis omnia legenda omnibus: quum qui adhuc infirmus est animo: non nisi doctrinis simplicibus est imbuedus. Et Hugo ait ad monachum simplicitatis amantem: *Non legas ad hoc, ut doctior habearis: neque curiositates legas, quae non adificent: quum vana lectio vanas cogitationes generat: & mentis extinguit devotionem.* Legenda sunt igitur simplicioribus monachis simplicia, non alta: devota, non curiosa: quatenus qui propter ingenii tarditatem non sunt in altioribus docti: in vanis non fiant dissoluti. Qui autem fortiores sunt animo, convenientia eis studia non interdicimus: quum omnia munda sunt mundis: nihilque nocet lectum veraciter devotis. Veruntamen nemo sibi usurpet fortitudinem animi, quam non habet: sed in discretionem Abbatis ponitur: quis ad libertatem lectionis idoneus esse videatur.

Tertio in cella meditationibus opportune debes insistere.

Quemadmodum flos de radice oritur: sic ex lectione meditatio generatur. Si lectio vana fuerit: etiam meditatio infructuosa & inutilis erit. Fructus enim lectionis meditatio est: & meditationis geni-

nimen oratio. Cura igitur, sanctis meditationibus, opportune insistere: ut discas etiam alioquin mentem per fervorem Divini amoris in contemplationem elevare. Denique meditatio ipsa mentem elevat: & lectionis studium memoriæ commendat.

Quarto debes in cella frequenter orare.

Monet nos sanctus Apostolus orationi sine intermissione insistere: quia sicut nobis necessarius est semper halitus ad vitam carnis: sic omnino necessaria est continua oratio ad sanitatem mentis. Nam sicut lectionibus ad bonum instruimur: ita orationibus a malo liberamur. Dicit enim in sancto Evangelio Dominus: *Ora te: ut non intretis in tentationem.* Oratio namque mentem esurientem reficit: carnalis concupiscentiæ incendium extinguit: mores instruit: dæmones repellit. Si vis semper esse cum Deo: semper ora. Sit autem oratio tua, pura, simplex & munda: sit per fervorem amoris ad Deum fusa: & non esse non poterit infructuosa.

Quin-

Quinto debes in cella de- center quiescere.

Optime quiescit : qui nihil mali com-
mittit. Bene quiescit : qui omnes
mundi occupationes contemnit. Esto
quietus in cella, ut nulla hincinde cogita-
tione vageris : esto mente purus atque
tranquillus : ut sapidam scientiam conse-
qui merearis. Dicit enim sanctus in car-
mine Prosper : *Tranquillam & vacuam curis
sapientia mentem. Imbuit, & placidi pecto-
ris hospes erit.* Et iterum dicit : *Scrutari le-
gem possunt, utcumque quieti. Si mundi a
strepitu libera corde vacent. Ut mens ergo
piis studiis intenta juvetur. Furgia Divinus
carnea vincat amor.* Consiste igitur in cel-
la quietus : & poteris veritatem amando
cognoscere. Mens enim tranquilla & Di-
vinæ sapientiæ capax esse non poterit :
quando corpus inquietum existit. Hinc
Hugo dicit : *In dormitorio esto quietus : ne
alius per te inquietetur.* Evigilans autem
sive dormire cupiens, semper occurrat ti-
bi memoria bonitatis Dei cum gratiarum
actione : quoniam ipse super nos semper
vigilat : quatenus nos sibi humiliter servi-
entes ab omni malo custodiat. Cum per-
gis ad stratum tuum prius aliquid de Deo
cogitando, vel meditando, debes præmit-
tere :

tere : quatenus in cogitationibus sanctis
suaviter valeas obdormire. Quales enim
vigilantis occupationes fuerint : talis &
dormientis erit requies : talia & somnia
erunt. Mens namque Divino fervens a-
more nec dormiens, nec vigilans, amato-
ris sui oblivisci poterit : quemadmodum
sponsa in Canticis dicit : *Ego dormio : &
cor meum vigilat.*

Ad vesperas.

Consideratio VII.

AVdito primo signo, ad vesperas & di-
cto ex more: *Sit nomen Domini benedi-
ctum*; cum ceteris præmitti solitis: occu-
patis in negotiis sæcularibus compatere :
& quod ab illis liberum esse voluit te ad
serviendum sibi Omnipotens Deus gra-
tias age. Deinde recolligere te ad inte-
riora, vel meditari de passione Domini a-
liquid poteris: donec, insonante secundo,
ad chorum vadis. Meo namque iudicio,
nulla incipientium proficientiumque ad
compunctionem & mentis devotionem
meditatio melior est: quam illa, quæ ex
passione Domini nostri Jesu Christi, per
ignitos affectus, sumit exordium.

Ad

Ad vigilias mortuorum.

SVb compulſu vigilarum poſt veſperas horam, de ſancta cruce poteris perſolvere: & poſtea, de immenſa charitate Dei, qua diligit fideles animas, aliquid cogitare. Deinde quantum poteris, cogita, in quam magna ſint deſolatione ſanctæ ille animæ in purgatorio conſtitutæ: quam magnus ſit dolor ſpiritui a corpore ſeparato & ad centrum ſui principii redire cupienti, vultum ſui conditoris non poſſe per amicam fruitionem cernere: ſed cogi in poenis & cruciatibus ſibi graviffimis expectare. Tanta enim eſt animæ ſeparatæ in poenis conſtitutæ, & ad Deum venire cupientis deſolatio, triſtitia & mœror: ut nullum tormentorum genus in hoc mundo nobis cognitum ejus mœſtitia poſſet comparari. Non eſt noſtro more comparatio corporalis mœſtitia & deſolationis ad ſtatum ſpiritus ſeparati: & in dilatione reverſionis ad ſuum principium conſtituti. Quantum ergo potes deſolationi fidelium animarum in purgatorii carcere gementium compatere: & ſedulas pro eis ad Dominum orationes funde. Nam etſi per juſtitiam ſuam Omnipotens ac Miſericors Pater illas a regno differat: inæſtimabili tamen eas charitate amat. Quicquid ergo
go

go pro eis orando nunc boni feceris: gratum Omnipotenti Deo sacrificium impendis. Et tu cum illuc veneris multiplicatum recipies : quicquid hic in charitate pro illis fecisti. Dicit enim scriptura: *Sanctum & salubre est, pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.*

**Transiens per cœmiterium
vel ambitum. Ora pro
defunctis.**

TRansiens vero per cœmiterium, ambitum, vel alium locum sepulturæ mortuorum: non obliviscaris fratrum tuorum & omnium fidelium defunctorum: sed charitate motus illis compatere: & eis apud Dominum tali, vel simili modo studeas subvenire.

Oratio.

Avete fideles animæ: in sancta pace, requiescite. Qui vos redemit suo pretioso sanguine, dignetur vos a pœnis liberare: & ad æterna gaudia perducere: ubi gaudeatis & exultetis in æternum benedictæ.

Alia.

Benedicat vos Deus Pater, qui vos creavit. Benedicat vos Jesus Christus, qui
vos

vos suo pretiosissimo sanguine redemit:
Benedicat vos Spiritus Sanctus, qui sua
pietate & munere ab æterna damnatione
vos præservavit. Amen.

Sæpius lege sequentem orationem.

Obscuro te, dulcissime Domine Jesu,
Fili Dei vivi, per dolorem vulnerum
tuorum: & per sanctissimi sanguinis tui
effusionem: ac innocentissimæ mortis tuæ
virtutem: miserere animabus omnium fi-
delium defunctorum in poenis purgatorii
existentibus, & da eis mansionem lucis æ-
ternæ, cum omnibus sanctis tuis.

Post vesperas usque ad com- pletorium.

Consideratio VIII.

Post vesperas, seu vigilias mortuorum
ad cellam tuam, cum orationibus &
inclinationibus consuetis, revertere: ibi-
que, flexis genibus, gratias Conservatori
tuo misericordissimo, redde: quum te
non solum a sæculi vanitatibus clementer
eripuit: sed etiam a multis malis & peri-
culis in ordine custodivit. Deinde reco-
gita,

gita, quanta bona corporalia & spiritualia
pius tibi Pater nihil merenti, exhibuit: &
quod maximum est tibi fideliter in ipsius
amore perseveranti seipsum in præmium
promisit. Estō gratus & semper in ora-
tione vigilans: ut in amore Dei dulciter
ardeas.

Ad cœnam.

FActo autem signo, ad cœnam ad occur-
rendum te humiliter præpara: & quæ
superius ad prandium signavimus, obser-
va. Post cœnam ad cellam tuam redire
poteris & orationi vel meditationi insiste-
re: donec signum pullêtur ad collatio-
nem.

Ad collationem.

Post cœnam, audito signo collationis
spiritualis, mox ad eam cum gravita-
te studeas, occurrere: & lectionem diei
ultimam cum fervore spiritus audire. Ver-
bum enim sanctæ exhortationis quod ul-
timo auditum fuerit: menti per totam
noctem tenacius inhærebit. Si autem
jejunium fuerit: collatio inter bibendum
observari in refectorio consuevit. Ad sa-
cram igitur lectionem, in omni loco, esto
intentus: quoniam, ubi verbum exhorta-
tio-

tionis sanctæ cum attentione libenter accipitur : non potest fieri, quin mens sæpius eleuetur.

Ad completorium.

VAdens ad completorium, Dominum exora, quatenus omnia mundana & carnalia te semper faciat contemnere : donetque tibi in suo sanctissimo amore jugiter permanere : ut cursu præsentis vitæ completo, templum Dei non manu factum merearis ingredi : & in æternum cum omnibus sanctis in Domino lætari. In fine autem completorii cum pulsari signum angelicæ salutationis audieris : beatissimam Dei genitricem & virginem Mariam humiliter salutabis : ut te suis meritis per noctem custodiat : & pro tua salute apud filium jugiter intercedat.

Post completorium.

Finito completorio, mox ad cellam regredere : & præmissis orationibus consuetis, cura te ad recollectionem animi sequentem diligentissime præparare.

De

De recollectione post completorium.

Consideratio VIIII.

CVm non possimus in uno statu mentis sancto immobiles omnino persistere: necessarium nobis est, sanctum propositum sæpius renovare: ut quoties per diem errando, per devia peccatorum, ab uno animi nostri principio, summo Deo, recedimus: toties per contritionem & compunctionem ad illum emendatione firmiter proposita redeamus. Hinc nobis sancti Patres nostri constituerunt recollectioni post completorium insistere: & nos de negligentis per diem commissis examinare: ut sanctitatis propositum, quod satis debile & infirmum novimus: ad fervorem spiritus per continuum recollectionis exercitium renovemus. Volens igitur cœnobita noster devotus se fructuose & utili continuatione recolligere: se in quinque debet principaliter per ordinem examinare.

Rationis exactio.

Primum in recollectione observandum est, rationis exactio: per quam cœnobita ante oculos mentis castigandum jubetur

0744236

tur reducere: quicquid se in die negligenter, aut male, vel minus bene meminerit delinquendo, commisisse. Conversus itaque ad Dominum, complofis manibus, ante lectum jaceat: & tali vel simili modo dicat:

Gratias ago tibi, omnipotens & misericors Deus, pro universis beneficiis tuis, quæ mihi indigno peccatori, & nihil pænitus merenti, a juventute mea usque in hanc horam exhibere dignatus es: quoniam, qui nihil boni merui: multa & innumerabilia bonitatis tuæ dona suscepi. Utinam tibi summo & incommutabili bono digne possem gratias agere: utinam in tuo sancto servitio te puro corde & munda conscientia possem collaudare! Sed pro dolor infirmitate, concupiscentia, & mala consuetudine prævalentibus, qui tuo sanctissimo amoris puro corde & conscientia inhærere debui: te multis negligentis & culpis iterum atque iterum offendi: & quoties secundum internas bonitatis tuæ inspirationes ad spiritus fervorem conatus sum surgere: heu me toties doleo iterum corruisse!

Ecce, bone Jesu, quot culpas, quot negligentias, quot reatus hodie solum incidi: quot vanas, quot inutiles, quot pernicio-

nicioſas in tam paucis horis cogitationes
admiſi : quot inutilia & nociva verba
protuli : quot negligentias & delicta in
meis actionibus hoc die perpetravi.

Quæ mihi miſero, qui nec unum qui-
dem breviffimum diem in tuo ſanctiſſimo
ſervitio perſeverare ſine cordis impuritate
& negligentia potui: qui tot hodie culpas
& imperfectiones varias commiſi. Con-
fiteor tuæ bonitati, ô miſiſſime Deus, o-
mnia peccata mea, quæ ab ineunte mea
ætate incidi: ante pedes tuos, ô dulciſſi-
me Jeſu, pono omnes negligentias, quas
hodie commiſi: veniam peto quam non
ſum dignus accipere : gratiam postulo
quam me in vacuum toties fateor acce-
piſſe. O amantiſſime Dei & hominum
Mediator Jeſu Chriſte: noli me miſerum
peccatorem deſpicere: quem voluiſti pro-
prio ſanguine comparare! Confiteor tibi
omnes negligentias quas hodie quomodo-
libet incidi: & culpas quas commiſi.

Sic cœnobita coram Domino mente
proſtratus potiores negligentias ad memo-
riam revocet : & veniam humiliter poſtu-
lans ſuam imperfectionem deploret. Ma-
xime autem recogitat ſi quempiam verbo
vel factò offenderit : ſi quid contra fra-
trem dixerit: ſi contra charitatem & reve-
rentiam aliquid commiſerit: vel ſi ſcienter

aliquem male contristavit. Et generaliter in quocunque se contra Deum, contra seipsum, contra praelatum, contra proximum, sive regulam vel statuta patrum deliquisse cognoverit ad examen hujus capituli revocare studeat: & de secretis in confessione crastina, de publicis & regularibus transgressionibus, in proximo capitulo, se accusando expurgare, fideliter & ex animo, proponat. Doleat de commissis: satisfaciat de contritis: caveat de commitendis.

Deinde advertat grave Deum offendentis periculum: sive veniale fuerit, sive mortale peccatum. Dicit enim Joannes Gerson, Cancellarius Parisiensis, in Tractatu de spirituali vita: *Adeo peccatum etiam veniale contra Deum est, quod ex sua justitia hominem pro illo posset damnare in aeternum. Quod autem homini illud ad damnationem non imputat: non de justitia; sed de sua infinita bonitate procedit.* Et divus praeſul Anselmus nos commonet: quod homo pro toto mundo non debeat minimum peccatum contra Dei voluntatem scienter committere. Dicit enim beatissimus pontifex Augustinus: *Nallum peccatum adeo veniale est: quin mortale fiat dum placet.* Diceres: Non potest hæc vera esse sententia: quum si peccatum veniale fuerit: nunquam mortale

0744235
tale fieri potest; Si autem mortale fit: veniale non fuit. Sed audi & intellige: Concedo peccatum veniale, secundum suam considerationem mortale, non posse fieri; sed unum idemque peccatum, quod potest stare cum charitate, uni ex sola negligentia & infirmitate veniale solum efficitur: alteri quidem ex contemptu & aversione Dei in eodem peccanti mortale sine dubio quæ placet etiam in quantum peccatum est & contra Deum, merito imputatur. *Beatus ergo qui semper est pavidus: qui autem mentis est duræ: corruet in malum.* Qui minima peccata cum possit emendare negligit: paullatim in graviora cadit.

Enimvero, quantum Omnipotenti Deo peccatum displiceat: subsequens vindicta manifestat. Toties enim peccantes contra Dominum punitos graviter in Sacris voluminibus & gestis transacti temporis legimus: ut merito peccati foveam timeamus.

Quantum ei brevissima etiam averſi spiritus cogitatio displiceat: nobis primi Angeli casus declarat. Quam cito se namque contra Dominum superbiendo, inordinatum exhibuit: projectus in infernum fuit.

Quantum vero contra Dominum sint verba otiosa & inutilia: in vitæ scriptorum

patrum de porcis infernalibus inter lo-
quentes inutilia fratres apparentibus hi-
storia nos admonet fatis manifesta.

Quantum Omnipotentem Deum verba
mala & pernicioſa offendant, in puero
quinque annorum blaſphemante, patuit:
quem Diabolus de Patris ſinu rapiens vi-
vum, ad infernum, ut creditur, aſporta-
vit.

Quantum displiceant Deo etiam bona opera contra solitam promissamque obedientiam facta, sanctus Aftion suo nos facto edocuit: qui licet non contra, tamen præter jussu, non impune aquas solitas portavit. Et de multis aliis similia legimus.

CVm autem cœnobita noster, in recol-
lectionibus suis devotus, se præmissis
vel quibuslibet aliis negligentis, seu pec-
catis quantumcunque gravibus, oneratum
invenerit: ^{et} statuat contritionem sibi pos-
sibi-

fibilem de præteritis: emendationis propositum, de futuris firmiter cavendis: & poenitentiam de commissis. Assumat ergo consilium supradicti Cancellarii: & compunctus dicat ad Dominum.

Veritas I.

○ Domine, Deus meus confiteor tuæ sanctissimæ bonitati, quod sic, vel sic, contra tuam voluntatem peccavi, de quo vehementer dolec: & ob id, quod te, qui totus es bonus, offendi, poenitentiam humiliter ago.

Veritas II.

○ Domine, Deus meus, qui omnia nosti, tu scis, quod, te largiente, bonum habeo propositum: & intendo, te adjuvante, me pro viribus emendare, in futurum. Cavetur autem peccatum precibus Deum pro adjutorio invocando: poenis, corpori poenitentiam infligendo: fuga, occasionem peccati evitando. Idcirco pro veritate tertia dicat.

Veritas III.

○ Domine, Deus meus, bonam habeo voluntatem, confessionem peccatorum meorum faciendi: secundum mandatum tuum & sanctitatem matris ecclesiæ pro loco & tempore: ex animo integraliter, sine fictione.

Quisquis has tres veritates ex sinceritate cordis, sine falsitate, ore vel mente, ad Dominum protulerit: quantumcumque antea peccaverit jam securus est: si in tali statu, etiam sine confessione, in absentia sacerdotis, decesserit: sic tamen, quod in purgatorio satisfaciat: quod poenitendo, non complevit; Qui autem easdem veritates, obstante voluntate peccandi, quam actualiter delectatur, aut iniquo proposito, quo peccatorum occasiones vitare contemnit, ex pura mente, veraciter dicere, non potuerit: in statu damnationis est: quem nec Papa potest absolvere.

Cautelæ futuræ indiçtio.

Secundum quod in recollectione sua cœnobitæ observandum præscribitur: indiçtio futuræ cautelæ nuncupatur. Penset, quæ fuerint sibi occasiones transgressionis præteritæ: & facilius se custodiet a periculo futuræ. Nunquam enim peccati fovea melius obstruitur: quam, si peccandi occasio, vitetur. Et divus Bernhardus ait: *Supervenienti siquidem nocti facienda est indiçtio: secundum communis instituti regulam sua exercitia distribuendo.* In his omne debitum rite persolvitur: si Spiritus Deo, spiritui caro subjiciatur: & si quid fuerit intermissum, neglectum, vel imperfectum: mo-

modo tempore & loco non maneat irrecompensatum.

Suffragiorum postulatio.

Tertium in recollectione boni cœnobi-
tæ est, devota suffragiorum postula-
tio: quippe, qui suam infirmitatem opti-
me intelligit: adiutorium a fortioribus pe-
tit. Mox ergo ut recollectionem suam
compleverit: se ad sanctam & individuan
Trinitatem petiturus misericordiam con-
vertit: deinde genitricem Dei beatissimam
invocat: postea sanctorum omnium pre-
ces & auxilia implorat. Et non solum hic
suiipsius meminit; sed orationes pro toto
ordine & ecclesia fundit.

Ad quiescendum benedictio.

Quartum in recollectione est cœnobi-
tæ ad quiescendum benedictio: qua
se orationibus munit: & custodiendum
per noctem Divinæ bonitati committit.
Igitur ad sonitum signi dormitionis aut
tempore statuto locum quietis accedens,
signo sanctæ crucis se muniat: & cum de-
votione dicat.

Benedictio quietis.

O pax Domini nostri Jesu Christi: me-
ritum & integritas beatæ Mariæ
sem-

semper virginis : signum sanctæ crucis :
virtus Dominicæ passionis : benedictio,
custodia & meritum omnium sanctorum,
Angelorum, & electorum Dei, sint inter
me & omnes inimicos meos visibiles &
invisibiles hic & in æternum. Amen.

Oratio.

Commedo me hac nocte & omni tem-
pore in vulneribus tuis, amantissime
Domine Jesu, & rogo te, per meritum
sanctissimæ passionis tuæ, miserere mei,
& custodi me, ab omnibus insidiis & il-
lusionibus inimici: ut pura mente, & mun-
do corpore, dispositis mihi valeam horis
consurgere: & te cum fervore spiritus col-
laudare.

Pro quiete habenda discretio.

Quinctum & ultimum in recollectione,
commemorandum est, pro quiete
habenda discretio: ut quemadmodum cœ-
nobita recollectionem hanc serotinam
nunquam pænitus debet omittere: sic et-
iam non velit eam in destructionem sui
capitis nimium indiscrete prolongare.
Complevis igitur cum discretionem omnibus,
desiderium fervoris in Deum cum lacrimis,
si potest erigat: mentem non confundat.
Ascendens vero stratum aliquid de passio-
ne

ne Domini, vel de amore Jesu, aut certe de gloria coelestis regni in memoria secum deferat: in quo dormiens, suaviter requiescat. Dicit namque Bernhardus: *Iturus in somnum: se defer aliquid tecum in memoria, vel in cogitatione, in quo placide obdormias: quod nonnunquam etiam somniare juvet: quod etiam evigilantem excipiat: & in statum be-sterne intentionis restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur: & nox illuminatio tua erit in deliciis tuis: quatenus placide obdormias: in pace requiescas: facileque evigilabis: & surgens facilis eris ad redeundum in id, unde non totus discessisti.* Veruntamen omnibus his semper est adhibenda discretio: ne aut meditatio nimia, somnum impediens cerebrum destruat: aut somnus immoderate præreptus, meditationem pænitus intermittat. Nam hac hora potius dormiendum est monacho quam meditandum: quatenus tempore statuto sit ad surgendum dispositus: & ad Divinum officium cum hilaritate animi bonum ordinatus. Affectus enim per meditationem nimium inflammatus, cerebrum & sensus destruit: & somnum ab oculis debilium tollit. Sit ergo brevis in lecto meditatio: ubi capiti vel per gratiam, vel per naturam non adest magna fortitudo.

De

De labore manuum.

Consideratio X.

QVoniam sanctissimus Pater noster Benedictus in regula, viventes de laboribus manuum suarum monachos veros commendans felices asserit: ut post finem diei, de hoc sanctissimo exercitio, aliquid diceremus, visum nobis congruum fuit. Multifarie siquidem hoc opus commendari a sanctis patribus legimus: in quo illos profecisse coram Deo & hominibus non mediocriter scimus. Dicit enim sanctus Apostolus: *Qui non laborat non manducet.* Quid vero de hoc manuali exercitio inter doctissimos doctior Augustinus senserit: in libro de Opere monachorum lucidentissime ostendit. Veteres etiam illos sanctissimos patres in solitudine morantes operi manuum non tepide insudasse legimus: quatenus periculum otii non incurrerent: & de suis laboribus viventes, exemplo beatissimi Doctoris gentium neminem gravarent. Utinam & nos fratres hoc sanctum laborandi exercitium, pari cum illis intentione & benevolentia, dignemur assumere: ut post finem laboris nostri mereamur cum illis, sine fine, in coelesti patria, requiescere!

Qua-

Quatuor sunt monacho in labore observanda.

VOcatus ad laborem monachus, talem se exhibere in omnibus studeat : ut meritum laboris corporalis per mentis dissolutionem non amittat. Multos enim inter monachos non recte ad laborem exire cernimus : quos nihil aliud quærere, quam carnis solatia videmus. Ex his nonnulli, ut tempore jejunii regularis manducandi occasionem habeant : labores inutiles & minus necessarios usurpant. Laborant enim, ut comedant : utrum proficit, vel obsit monasterio, non curant. Alii, ut hincinde sine freno disciplinæ, quasi per occasionem possint discurrere : varios labores consueverunt ordinare. Alii ut vanis locutionibus & levitatibus licenter indulgeant : labores inutiles cœnobio procurant. Alii ut homines (non dicam) quos, sæculares sibi notos & amicos ad carnem non ad Deum videre & alloqui quasi per opportunitatem sine suspitione valeant : externos labores amant. Alii propter mentis instabilitatem non valentes in monasterio quiescere : semper ad labores videntur anhelare. Omnium istorum sic laborantium non est sincera intentio : & ideo mercedem laboris optimam non attin-

attingunt. Tu autem, Frater, cum ad laborem vocaris intentionem tuam regulari institutioni cura submittere: ut nihil aliud, quam Dei honorem, obedientiæ meritum, & utilitatem monasterii diligas: nihil præter profectum animi intendas. Existens autem in labore, noli fervorem spiritus imprudenter extinguere: noli, spiritualis conversationis exercitium omittere: sed quatuor sequentia, cura, diligenter ubique observare. In exteriori conversatione esto fidelis, servilis, & benevolus: in interiori humilis & devotus: in locutione parcus & ædificatorius: in moribus compositus & maturus. Si quatuor hæc in labore servaveris: ad cellam melior semper redibis.

Ad extra sit monachus fidelis benevolus & servilis.

PRimum, in labore cœnobitæ diligenter observandum est, ut in laborando fidelem suo monasterio se semper exhibeat: fratres in serviendo & ministrando seu etiam graviora portando ex charitate præveniat: & omnibus se verbis & factis benevolum & tractabilem ostendat. Dicit autem sanctus amator Dei Bernhardus: *Serius & prudens animus ad omnem se comparat*

rat laborem: nec tamen in eo dissolvitur: sed
per eum magis in seipsum colligitur: qui sem-
per habet præ oculis non tam quod agit: quam
quod agendo intendit. Omnis enim con-
summationis intendit finem: quo in quan-
tum verius nititur: in tantum etiam fer-
ventius & fidelius manibus operatur: to-
tius sui corporis sibi subjiciens servitutem:
in quo voluntas facit usum: usus exerci-
tium: & exercitium vires subministrat.
Devotus & fidelis cœnobita, qui Deum in
veritate diligit: in labore sibi non parcit:
sed cum tanto fervore, hilaritate & fideli-
tate, operibus manuum sibi impositis con-
suevit insistere: tanquam; si omnes in
monasterio constitutos, suo labore solus
cogeretur enutrire. Novit enim pruden-
tissimus animus, totum se Deo impende-
re: quicquid pro servorum ejus necessita-
te corporali eum contigerit laborare. Nam
sicut spiritualia sine cooperatione tempora-
lium non possunt diu in religione subsiste-
re: ita ministrantem servientibus Deo ne-
cessaria corporis propter Deum, servum
Dei non dubito appellare. Et ergo quic-
quid bonus cœnobita suis laboribus mo-
nasterio recta intentione potest acquirere:
id totum se sciat Domino exhibere. Ve-
runtamen, sic sibi monachus laborandum
semper intelligat: ut orationes monasti-

U

cas,

cas, missas & cetera sanctæ matris ecclesiæ servitia nullatenus omittat.

Opus autem manuale curiosum & propria complacentia susceptum obedientiæ merito apud inæternum judicem destituitur: & tanquam otiosum, & sine licentia majoris præsumtum rationi obnoxium habetur. Sed bonus cœnobita, qui soli Deo placere desiderat: in omni surreptione otiosi verbi, facti vel cogitationis, illud Bernhardi apud semetipsum dicat: *Si modo esses moriturus: faceres ne hoc sic, quod nunc agis, cogitas, vel dicis?* Quod si nunc moriturus non ageres hoc quod modo agis, stultissimus es: qui tibi opera mortis in brevi moriturus tam audacter præmittis ad mortem. Si autem bene mori cum sit necesse desideras: quod non faceres si mors jam adesset nullo tempore agas. Quicquid enim nunc feceris: post mortem siue bonum sit siue malum juvenies.

Ad intra fit monachus humilis & devotus.

Secundo, monachus tempore laboris, ad intra debet esse devotus & humilis: quoniam si profectum interni fervoris deserit: nihil juvat quod per laborem exterius acquirit. Vt ergo in laborando
ani-

animus veraciter proficiat: gradus bonæ voluntatis in prima regione conscriptos, ad memoriam sæpius reducat. Meditationes de passione Domini, secundum fervorem devotionis, ordinet: in quibus labores suos pro possibilitate Christi laboribus conformet. Sit in corde semper per abnegationem sui humilis: sit in affectu per fervorem sanctæ compunctionis devotus: quatenus labor manuum exterius, ad profectum & utilitatem communitatis proficiat: & mens ab interna dulcedine Divini amoris non recedat. Si labor fatigat operantem cœnobitam; si æstus urit, si importune sitis opprimit: recogitet, quantos labores Dominus Jesus pro nobis sustinuit: & omnia levius portabit. Orans itaque dicat ad Dominum.

Oratio laborantis.

O dulcissime & amantissime Domine Jesu, Rex cœli & terræ, qui pro mea redemptione natus, de purissima virgine Maria triginta tribus annis inter homines Deus & homo conversatus es: qui magnos in ambulando, docendo & prædicando labores habuisti: qui pro me sitim, esuriem, æstum & frigus, voluntarie & patienter sustinuisti, pro quibus omnibus,
U 2 tibi

tibi gratias ago. Suscipe, obsecro, tantillos labores meos, quamvis inutiles, quos tuæ sanctissimæ Majestati humiliter offero in memoriam & honorem omnium laborum tuorum & sanctissimæ passionis tuæ: & placeant tibi in unione illa, qua Deo Patri sanctissimi labores tui placuerunt. Amen.

Revolvatur autem cœnobita noster, sub labore, si tempus permiserit principales articulos Dominicæ passionis, primum eos quasi, Christo in passione præsentem commemorando: deinde, ad genua gratias agendo: tertio, secundum eorum similitudinem, misericordiam in ipsis postulando.

Conversationes quoque sanctorum Patrum aut Martyrum passionibus, ad memoriam revocet: & quantam nunc mercedem & gloriam pro suis laboribus percipiant, in patria, penset.

**In locutione sit monachus
parcus & ædificatorius.**

Tertium, quod observandum monacho, in labore præcipitur: est ut pauca & ædificatoria loquatur. Dicit enim scriptura: *In multiloquio non deerit peccatum.* Nunquam loquatur sine licentia monachus:

chus : si veraciter desiderat esse bonus. Habita vero licentia loquendi, non loquatur, nisi pauca & utilia: sciens, verba otiosa & scurrilia per regulam in omni loco esse damnata. Talem sibi loquendi modum in omni loco & tempore per circumspeditionem instituat: ut loquendo, neminem offendat. Audiat libentius, quam libeat loqui: nec omnia dicat, quæ mens suggerit: si stultorum improprium pertimescit. Sic etenim Hugo dicit ad monachum: *Non omnia quæ scis effundas, quasi vas sine operculo, quod statim ut inclinatur effundit quicquid in se continet: & omni pulveri & immunditie patet.* Diligenter cave, ne unquam directe vel indirecte, gloriam tuam videaris quærere: nec alicui, quod in te commendabile latet, animo gloriandi, vel alias imprudenter revelare. Si tu taces de te ipso & abscondis: amplius placebis: si tu prodis & commendas teipsum, vilesces coram omnibus & irrideberis. Verba otiosa cave: quia dum non advertimus talia: dilabimur paullatim ad nociva: ex quibus generantur, vel turbationes, vel dissolutiones: vel conscientiae graves corrosiones. Talis esto in conversatione tua interiori: ut amore spiritualis meditationis, te semper plus delectet silentium, quam loquacitas.

In moribus sit cœnobita compositus & maturus.

Quarto, monachus tam in labore quam extra, in omni loco mores suos jubetur componere: & se in omnibus & factis & verbis coram hominibus maturum exhibere. Sit in corde mundus & humilis: sit in sermone benignus & utilis: sit in incessu modestus & gravis: sit in conversatione tota maturus & exemplaris. Totus autem homo facile ad normam disciplinæ componitur: si conatus proficiendi in animo omni tempore firmus habeatur. Enimvero, dum monachus proficere quotidie ad meliora desiderat: omnem dissolutionem & inordinatam conversationem vitat. Conatus namque firmus proficiendi hoc habet proprium: ut animum conantis valde reddat in omnibus circumspectum. Qui autem firmum conatum in melius proficiendi non habet, veraciter non potest dici compositus: quamvis hominibus videatur esse maturus. Cito enim maturitas ficta in apertam dissolutionem mentis resolvitur: ubi radix disciplinæ timor Dei non habetur. Vt ergo cœnobita noster intus & extra semper valeat esse compositus: studeat in timore Domini veraciter esse radicans.

Qui enim timet

met Deum: nihil negligit. Et amor Dei non est otiosus.

Qualis debeat esse conversatio monachi ad alios homines.

Consideratio XI.

QVoniam vero de maturitate & compositione monachi coram hominibus servanda dicere coepimus: utile nobis videtur, ut quemadmodum se exhibere singulis debeat nunc breviter dicamus. Aliter enim se praelato suo exhibere precipitur: atque aliter confratribus suis & sæcularibus se ostendere jubetur. Rectori namque vice Christi debet exhibere reverentiam: confratri charitatem: injurantibus mansuetudinem: sæcularibus modestam pietatem. Reddat itaque monachus unicuique quod suum est: & erit coram Deo & hominibus veraciter compositus. Quid debeat Deo quidve sibi met ipsi, superius est sufficienter dictum: nunc proposita nobis prosequamur.

Sit conversatio reverentialis erga praelatum vice Christi.

PRimo, conversatio monachi debet esse reverentialis ad praelatum: dicente in

0744236

sacro Evangelio Domino : *Qui vos audit,*
me audit : & qui vos spernit me spernit. Mo-
nachus enim, qui obedientiam & reveren-
tiam Abbati suo debitam subtrahit : Omni-
potenti Deo injuriam facit. Nam sicut
Pater noster sanctissimus in regula loqui-
tur : Abbas vices Christi gerere in mona-
sterio comprobatur. Quisquis ergo Regis
alicujus vicarium despiciat : Regem ipsum
proculdubio contemnit. Sed dic mihi,
bone frater, quare debitam reverentiam
prælato tuo subtrahis : quem Christi vi-
carium audis ? Forsitan malum & tali offi-
cio pænitus indignum existimas : & pro-
pterea licere tibi eum contemnere putas ?
Non sic frater, non sic : sed considera, cu-
jus sit locus, in quo Christi Vicarius præ-
sidet : & mittentem te honorare noveris
non missum. Si vis Christi esse discipu-
lus, considera semper ad quid veneris : &
nunquam prælato etiam indigno reveren-
tiam negabis. Ad quid enim venisti ? V-
tique, ut te secundum Evangelium & re-
gulam propter Deum abneges : ut sub al-
terius imperio Christo milites : ut merce-
dem pro his æternam cum patientia expe-
ctes. Noli ergo, frater, noli, coronam
æternæ felicitatis tibi paratam in cœlis
propter unius hominis displicentiam a-
mittere : quam non deberes pro toto
mun-

mundo commutare. Memento, quod nihil habes ; nisi a Deo cui totum debes, quod es, & quod scis : ut voluntatem ejus impleas : & secundum ejus ordinationem vivas. Sed cum non confidas te voluntatem Dei posse intelligere : rectori tuo tanquam Vicario ejus, cui te subdidisti, debes humiliter obedire : neque vitam ipsius, neque imperium debes discutere : cum tibi non liceat pastorem judicare. In tua siquidem professione voluntatem propriam jurasti non debere perficere : sed Abbati, secundum regulam velle in omnibus obedire. Abbas ergo voluntatis tuæ Dominus est : non sua assumptione ; sed ordinatione Dei cujus & Vicarius est. Rei autem alienæ contrectatio Domino invito furtum est : & scis, quod fures partem non habebunt in regno Christi & Dei. Monachus itaque regulariter Deo & suo Abbati professus, voluntatis propriæ jam deinceps non habet Dominum : qui, si eandem voluntatem suam, postea sibi usurpaverit : furtum & sacrilegium committit. Nec salvabit præsumptorem interpreta licentia : si minis & contumeliis fuerit impetrata. Abbas tuus, ô Frater, Dei Vicarius est ; cui obedientiam promissam, non ut homini, sed tanquam Deo, debes impendere : & humilem reverentiam loco Dei

exhibere. Quicquid enim Rectori a subditis impenditur: ad Deum cuius Vicarius est proculdubio refertur. Cum ergo praelato tuo te propter Deum solum & ob nullam aliam causam subjeceris: talem te omni tempore erga eum exhibere studeas: ut te libere facere vel dimittere quicquid ei videtur expedire, jubere valeat: & nullas animi tui insolentias vel turbationes omnino pertimescat. Nam si Abbas tuus te monachum suum timere compellitur: æquitatis ordo violatur: & ubi esse super magistrum discipulus nititur: in Evangelium peccatur. Cave igitur ne praelatis reverentiam & honorem subtrahas: cave, ne illos contristando Dominum offendas: sed, cura eis qualescunque sint reverenter occurrere: & eorum mandatis, secundum Evangelium & regulam in omnibus obedire. Crede mihi, frater, quoniam culpa, quæ in praelatum a subdito committitur: aut in præsentī vita, aut in futura gravissime punitur. Scriptum est enim: Nolite tangere Christos meos. Quicquid tibi praelatus tuus præceperit tali confidentia debes suscipere: ut credas, Deum illud sibi inspirasse.

Sit

Sit monachi conversatio charitativa ad fratres.

Secundo, conversatio monachi erga confratres charitatem habere præcipitur: per quam solam pax & concordia in monasterio habetur. Cogitet semper & in corde suo revolvat cœnobita noster fidelis communem animarum in æterna felicitate lætitiā: & oculum mentis jugiter in conditionem animorum æqualem dirigat: ut ab amore futuri consortii cogitatio non recedat. Si frater te verbo aut tacto quolibet offenderit: si tibi in aliquo molestus vel adversarius fuerit: noli motum sensualitatis inordinatum ex eo perpendere: noli præsentem ejus infirmitatem considerare: sed mentis tuæ oculos ad animæ ipsius nobilitatem subleva: & quale sit tecum habitura æternæ felicitatis consortium pensa. Ad hoc regulæ capitulum de bono zelo monachorum sæpius ad memoriam debes reducere: ut facilius ad fraternam charitatem temetipsum valeas excitare. Ante omnia cave, ne displicentiam contra fratrem tuum admiseris: quum qui proximo suo frequenter irascitur: Deum non amare manifeste comprobatur. Quisquis enim Deum ex toto corde suo diligit: displicentiam contra fratrem

trem

erem suum fidelem non admittit. In tanta vero mentis elevatione monachus debet constitui: ut quicquid frater in eum commiserit, animæ illius naturam pensando non possit commoveri.

Sit conversatio monachi ad injuriatores mansueta.

Tertio, monachi conversatio ad injuriatores debet esse mansueta: quod tunc demum bene agitur: si respectus communis futuræ felicitatis & consortii semper habeatur. Ad hanc animi mansuetudinem consequendam cœnobita noster conversationes sanctorum patrum ad mentem crebrius discat reducere: & cum quanta lætitia susceperint injurias fideliter cogitare. Studeat in primis imitari quantum possibile est, Salvatorem nostrum, Dominum Jesum Christum, qui non solum injurias & contumelias impiorum mansuetissimo corde sustinuit: sed etiam Patrem pro suis persecutoribus exoravit ut non perirent. Hoc Salvatoris exemplum sancti patres imitantes, injurias patienter & mansuete solebant pro Dei amore suscipere: & ipsos injuriatores quod est amplius amare. Ad hæc cœnobita gradus mansuetudinis ad mentem revocet: qui his verbis breviter inclusi continentur. Apta, con-

conforta, mitis, contraria porta. Serva,
compesce, tecum pœnitens requiesce. Cor-
ripe prudenter, clemens sis, da sapienter.
Ora ponendo te, martyrium cupiendo.
Humilitas enim si mentem cœnobia pos-
sederit: injurias amare facit. Gradus ve-
ro humilitatis his versibus continentur.

Duodecim gradus humi- litis.

Justorum graduum primus timet Omnipotentem.

Illecebris carnis submittit frena secundus.

Tertius Abbati supponit se reverenter.

Conviciis spretis, quartus patienter obedit.

Abbati reserat quintus petralia cordis.

Vilis & indignus constat se iudice sextus.

Cunctis se credit fore septimus inferiorem.

Nil facit octavus quod non fert regula cellæ.

Non loquitur nonus, dum non interrogat alter.

Proscribit risum densus, damnatque cachinnum.

Undecimus loquitur rationis paucula verba.

Spestat humum semper duodenus vertice flexo.

De eisdem aliter:

Cerne Deum, nec velle tuum fac, te regat alter.

Dura feras, nil corde tegas; sed & infima quaras.

Esto peripsema, solivagus, non obstrue linguam.

Risus parcus, sermo gravis, gestus humiles sint.

Nota. Peripsema legi & scribi debet,

non peripsima, sicut imperiti legunt in epi-

stola

stola ad Romanos: & dicitur limatura & omnium rerum purgatio.

Sit conversatio monachi ad sæculares modesta.

Quarto, conversatio monachi ad sæculares debet esse modesta: ut nec familiaritas cum eis sit nimia: nec elongatio indiscreta. Hinc Hugo dicit: *Circa homines quantum in te est cave omne quod potest eis non bonum esse exemplum: sicut decet servum Dei fidelem bonorem Domini sui in omnibus promovere, & in honorationem ejus cavere.* Nec familiaris sis cuicumque foeminæ: etiam sanctæ. Nam si discrete sunt ex hoc magis placebis, si vero importune fuerint amplius sunt fugiendæ. Non sis suspiciosus. Esto infirmis obsequiosus in obsequiis humilibus: esto verax valde in verbis: sint verbatua, quasi juramentum, & ædificabis alios. Paupertatem ama. Sis castus in omnibus: & ubique timoratus.

In omnibus autem virtutibus & bonis moribus fundandis propone tibi illud clarissimum ac perfectissimum totius claritatis exemplum, vitæ & conversationis Domini nostri Jesu Christi: qui ad hoc de cælo missus est, ut nos præiret in via virtutum: & erudiret nos suo exemplo sicut semetipsum. Quanto ergo se monachus in
via

via virtutum huic conformare per imitationem curaverit: tanto illi in gloria æternæ felicitatis proculdubio similior & propinquior erit. Quicquid agis, semper in eum respice: & quemadmodum se habuerit in omnibus secundum Evangelium & tuam æstimationem vide. Cum enim sit optimus: optime se in omnibus gerebat. Dic ergo ad teipsum: Si Dominus meus Jesus adesset: quid putas faceret ad hoc, vel quid jam diceret? Certe optime & faceret, & loqueretur: quem me in omnibus oportet pro viribus imitari.

Conclusio generalis omnium exercitiorum spiritualium.

Consideratio XII.

Volentes tandem alioquin huic operi finem imponere: dicimus complementum omnium exercitiorum spiritualium in duobus consistere. *Primo* in cognitione & sentimento imperfectionis propriæ: ut monachus infirmitatis suæ semper sit conscius: & in humilitate permaneat radicans. *Secundo* in desiderio & conamine veniendi ad conversationem altiorum: ut proficere semper ad meliora in spiritu cupiat: & ab hoc conatu minime rec-

recedat. Ad hunc vero proficiendi conatum quilibet cœnobita mentem suam omni momento debet extendere : quem si aliquando intermiserit : voti transgressionem & animæ suæ periculum gravissimum incurrit. Caveat autem monachus, ne consideratio propriæ infirmitatis, conatum proficiendi abjiciat : caveat, ne conatus ipse considerationem imperfectionis contemnat : sed hæc ambo, sic mutuo sibi cohæreant : ut nunquam ab invicem recedant. Quod si propriæ imperfectionis nimia consideratio mentem in desperationem dejicere tentaverit : revocet ad memoriam illud, quod sanctus Abbas Bernhardus dixit : *Respiremus, inquit, fratres : quum etsi nihil sumus in cordibus nostris : forsan in corde Dei potest aliquid latere de nobis.* Hæ duæ considerationes infirmitatis nostræ & æstimationis Divinæ magnam in nobis devotionem excitant : sicut Psalmista dicebat : *Ego sum pauper & dolens, ecce prima : salus tua Deus suscepit me, ecce secunda.*

Denique necessarium est volenti se in his exercitiis spiritualibus utiliter occupare, habere cor jucundum & liberum : & ab omni anxietate vel curis sæculi alienum. Spiritus enim Sanctus, libertatis & gaudii Spiritus est : cor liberum & in Deo jucundum

dum diligit: &, ut ita dixerim, suo simili applaudit. Nam sicut avis ligata in terris, se ad coelum volando, non potest sustollere: sic mens caducis occupata, se ad coelestia non potest elevare. Nec oportet spiritum nimia frequentatione deicere: alioquin & cerebrum confunditur: & arida consuetudine in vanum laboratur. Discat ergo coenobita in spiritu fervens, his cum moderamine semper insistere: & causam omnis exercitii, in Deum, qui principium & finis est totius bonitatis, per intentionem jugiter referre. Conatum suum ad illius timorem & amorem fideliter dirigat: & mentem in profunda humilitate figat, quoniam non facile a Deo derelinquitur: qui in amore radicatur.

Finis adest exercitii spiritualis claustralium.

Incipit spiritualis exercitii compendium. Joannes Tritemius.

ET si formula spiritualis exercitii ad ædificationem claustralium per nos edita, devotis quibusque in otio vacantibus, posset apparere brevissima: veremur tamen, ne occupatis in re familiari satis videatur esse prolixa: quorum dum cogitatio in disponendis necessariis subditorum continua

sollicitudine extenditur: facile animus in exercitiis spiritualibus etiam brevissimis fatigatur. Ne igitur monachi nostri, qui vel exterioribus sunt dediti: vel in spirituali conversatione minus devoti, occasione prolixitatis ad argumentum excusationis solite possint confugere: iussi sumus eandem traditionem abbreviare: ut & maiorem in sua devotione fervidi teneant: & minorem tepidi non omittant.

Sequitur practica exercitii spiritualis.

ANte omnes & singulas horas generaliter cœnobita devotus conatum suum in hunc finem studeat dirigere: ut Deum in corde suo per radicem beneficiorum eius totis viribus concupiscat magnificare. Tantus sit in eo devotionis ferventissimus ardor, tanta compunctio, tanta denique inundatio lacrimarum: ut quicumque psallentem viderit: ad magnificandum Dominum ejus exemplo provocetur. Secundo ad charitatem proximi se quantum potest excitare meminerit: quoniam amor, in Deum frustra dirigitur: si proximus odia-
tur. Expulsis igitur cunctis displicentiæ spinis, conversus ad Dominum cœnobita devotissimus oret.

Oratio.

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui nos ad exercitium tuæ dilectionis multimoda rerum creatione instruens, te super omnia totis viribus, & proximum sicut nosmetipsos propter te amare præcepisti, tui sanctissimi amoris ac proximi dilectionis mihi gratiam concede propitius: ut repressis omnibus displicentiæ, aversionis & iracundiæ motibus, te puro semper corde, super omnia diligam: & a dilectione sincera proximi nullatenus recedam: quatenus, sicut membrum cohærens, membro læso compatitur: ita mens mea proximum sincere diligens, membrum esse veri capitis nostri Jesu Christi mereatur. Qui tecum vivit & regnat.

Alia oratio.

Obsécro, sancte Pater, Omnipotens, æternæ Deus, per virtutem sanctissimæ passionis unigeniti Filii tui, Domini nostri Jesu Christi: illumina, oculos cordis mei: ut spiritu compunctus, quam sæpe in mandatis tuis offenderim, videam: & per misericordiam tuam emundatus, ab omni sorde peccati, nunquam te deinceps offendam.

Post matutinas.

Finitis matutinis, adhuc in ecclesia residens, vel etiam in cella positus, assumas tibi veræ resignationis affectum sic orans.

Oratio.

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui hora matutina in maxima sanctissimi cordis tui angustia constitutus, te post trinam orationem, in voluntatem Dei, Patris tui, plenissime resignasti, concede mihi, in virtute illius charitatis tuæ, voluntatem meam, pro tuo amore, in omnibus perfectæ contemnere: ac me in dispositionem voluntatis tuæ & eorum, quos mihi præfecisti, omni tempore, veraciter resignare. Qui vivit & regnat.

Post primas.

Post primas, cum chorum exiens, locum capitularem ingrederis: ob memoriam innocentissimi Salvatoris tui, coram Pilato accusati, ad humilem confessionem formabis affectum tuum, sic orans ad Dominum.

Oratio.

Amantissime ac dulcissime Domine Jesu, qui hora prima coram Pilato falso accusatus, te Dei Filium veraciter confessus es,

es, misere mei, & concede mihi, per innocentiam tuam, veræ confessionis virtutem: ut verba quælibet accusantium me, humiliter perferam: & nullis opprobriis ab interna mentis tranquillitate recedam. Qui vivis & regnas cum Deo Patre.

Post tertias.

Post tertias, ad mentem revocabis quanta opprobria, quantas illusiones & irrisiones sustinuerit innocentissimus Dominus Jesus, pro tua redemptione: in cujus memoriam assumes tibi desiderium sexti gradus humilitatis sic orans.

Oratio.

O dulcissime Domine Jesu, qui pro nobis miserabiliter flagellatus, illusus, irrisus, spinis coronatus, & consputus hora tertia fuisti. Da mihi, in virtute omnium passionum tuarum, per sanctissimi sanguinis tui effusionem, pro tuo amore, omni vilitate & extremitate, semper esse contentum: quatenus intuitu peccatorum meorum, me & indignum operarium tuum humiliter sentiam: & tamen in tuo sancto servitio nullatenus tepescam.

Post sextam.

Post sextam, Dominum Jesum crucem suam coram omnibus bajulantem, &

in ea, deinde miserabiliter pendentem, cum ceteris poenalitatum ejus articulis considera: & inflammatus ad desiderium septimi gradus humilitatis ad ipsum cum fervore spiritus ora.

Oratio.

O dulcissime Domine Jesu, qui propter nos miseros peccatores, post innumeros passionis tuæ dolores, crucem tuam, mœstissima genitrice tua vidente, ad locum mortis tuæ portasti: in qua crudeliter affixus, felle & aceto potatus ac derisus multipliciter fuisti: rogo te, per dolorem vulnerum tuorum, da mihi, omnium peccatorum meorum veniam: sanctæ compunctionis gratiam: lacrimarum fontem: profunde humilitatis virtutem: jugem amarissimæ passionis tuæ memoriam: quatenus omne, quod sum & valeo, tibi semper deserviat: & mens mea in tuo amore jugiter ferveat.

Post nonam.

Post nonam, memor esto dulcissimi Jesu in cruce morientis: & procidens in spiritu ad genua ejus cum lacrimis, quanta potes devotione, gratias agens, sic orabis.

Oratio.

Oratio.

Adoro te nunc, ô dulcissime Domine Jesu Christe, Rex cœli & terræ, pro me misero in cruce morientem: & gratias tibi humiliter ago pro sancta passione tua & innocentissima morte. O quid retribuam tibi, amantissime Salvator, pro omnibus quæ retribuisti mihi? Ecce, meipsum tibi offero: in tuis sanctissimis vulneribus commorari, jugiter concupisco. Rogo te, per innocentissimæ mortis tuæ virtutem, miserere mei, sicut tu scis: confige, timore tuo, carnes meas: & omnes inordinatos motus in me comprime: ut fervore sanctissimi amoris tui inflammatus, te puro corde, diligam: ore laudabilem confitear: opere pro viribus humili conversatione sequar. Obsecro te, clementissime Domine Jesu, per illam sanctissimi cordis tui angustiam, quam sustinuisti in cruce, quando sanctissima anima tua egressa est, de corpore tuo: miserere animæ meæ in egressu suo.

Hora prima post prandium.

Hora prima post prandium; nisi fueris exercitiis sublimioribus occupatus: pro cognitione propriæ fragilitatis impetrans.

tranda: tali vel simili modo ad Dominum orabis.

Oratio.

Domine Deus, qui me ex magna pietate tua, in primo parente, de limo terræ creasti, ut memor conditionis humilis, te creatorem meum in vera humilitate glorificarem: da mihi, obsecro, fragilitatem meam omni tempore veraciter cognoscere: quatenus, dum considero quam vilis & prope nihil sum, ex merito proprio: tibi placere merear, ex munere tuo. Per Christum.

Hora secunda.

Hora secunda, post meridiem, cœnabitur noster devotus gravitatem peccatorum suorum quibus in sancta religione præsertim existens, contra regulam peccavit ad memoriam summam revocet: conversusque ad Dominum sic oret.

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui nos miseros in peccatis mortuos, per incarnationem & mortem unigeniti Filii tui, Domini nostri Jesu Christi, ex sola misericordia tua, vivificare dignatus es: concede mihi, per virtutem innocentissimæ passionis ejus, omnium peccatorum meorum indulgentiam; ut tibi pura conscientia, dein-

deinceps merear famulari. Per eundem
Dominum nostrum.

Hora tertia.

Hora tertia, post prandium, cœnobita
noster fidelis votorum suorum, quæ
Domino promisit & maximæ abdicationis
omnis proprietatis videlicet in rebus, ju-
diciis, & voluntate meminerit : & com-
punctus ad Dominum in fervore Spiritus
sic orabit.

Oratio.

Omnipotens ac Misericors Deus, qui vo-
ta famulorum tuorum, ex fideli devo-
tione tibi oblata, benigno favore, sancti-
ficas & suscipis: concede mihi, omnia tibi
promissa, per virtutem humilitatis, casti-
tatis, obedientiæ, & paupertatis tanta men-
tis puritate reddere: ut ad regnum tuum
Spiritu pauperibus promissum merear, te
miserante, pervenire. Per Dominum no-
strum.

Post vesperas.

Post vesperas, quam vana sint omnia
visibilia, bonus cœnobita noster co-
gitet: & mente ad amorem invisibilium
bonorum elevatus, ad Dominum cum
quanta potest devotione clamet.

Oratio.

Omnipotens, sempiternus Deus, qui nos per visibilia, quæ creasti ad cognitionem & amorem invisibilium transducere voluisti: da mihi præsentium vanitatem ita cognoscere: ut æternitatem futurorum, pura semper merear mente, cogitare.

Alia.

Proceptor in te sperantium Deus, sine quo nihil est validum, nihil sanctum, multiplica super nos misericordiam tuam: ut te rectore, te duce, sic transeamus per bona temporalia: ut non amittamus æterna.

Alia oratio.

Deus, qui diligentibus te bona invisibilia præparasti, infunde cordibus nostris tui amoris affectum: ut te in omnibus & super omnia diligentes: promissiones tuas quæ omne desiderium superant consequamur. Per Dominum nostrum.

Post cœnam & collationem.

Post cœnam sive collationem cœnobita fidelis desiderium pro bono zelo & maxime animarum, quod potest fervore charitatis induat: & orans ad Dominum dicat.

Oratio.

Domine Deus, amator maximus fidelium animarum, qui pro salute hominum,
Fi-

Filium tuum mori in crucis patibulo voluisti: da mihi, per exemplum ejusdem Filii tui, in bono zelo, semper proficere: & pro salute animarum, nullus labores, nulla adversa, formidare: quatenus tui amoris incendio roboratus, contradicentibus tibi, oportune resistere, audeam: & murum me pro domo tua viriliter opponam. Per eundem Dominum nostrum.

Post completorium.

Post completorium, recollectis viribus suis, coenobita devotus, cordis sui secretum, solus introeat: omnesque curas & sollicitudines mundi foras derelinquat: quatenus liber & absolutus ab omnibus, cum Domino Jesu, per desiderium compunctionis mereatur colloqui: eique per amoris incendium dulciter uniri. Revocatis itaque in summa culpis diurnis ad memoriam examinis: sic oret ad Dominum.

Oratio.

Clementissime Domine Jesu Christe, qui pro nostra redemptione subire mortem turpissimam voluisti: concede mihi, obsecro, per dolorem vulnerum tuorum ac per sanctissimi sanguinis tui effusionem & innocentissimæ mortis tuæ virtutem, omnium peccatorum meorum veniam: ut
mun-

mundata conscientia, tibi deinceps, per desiderium amoris, jugiter adhæream: in sancta religione quotidie proficiam: & me tuæ sanctissimæ voluntati humiliter in omnibus submittam.

Ad Filium.

COrpus & animam meam tibi, Domine Jesu Christe, hac nocte & omni tempore commendo, in virtute & unione illius amoris, qua dilectam genitricem tuam virginem Mariam pendens in cruce discipulo commendasti: in qua me, obsecro, ab omnibus insidiis antiqui serpentis custodias: carnis illicitos motus deprimas: turpia & mala somnia procul abigas: notitiumque phantasmata repellas: quatenus in tua pace securus dormiam: & ad laudes tuas, dispositis mihi horis, hilariter confurgam. Amen.

Ad Patrem.

Domine, Sancte Pater, Omnipotens æterne Deus, qui nos ad gratiam tuam in passione unigeniti Filii tui placide suscepisti: suscipe, obsecro clementer, omnia bona opera, quæ, te donante, in hoc die operatus sum: verbis, factis, seu cogitationibus: in virtute & unione illius charitatis & amoris, qua suscepisti eundem Filium
lium

lium tuum pendentem & morientem in cruce pro nobis. Me tibi, sancte Pater, in fide & unione illius charitatis, hac nocte & omni tempore commendo: qua Filius tuus, Dominus noster, tibi moriturus, jam Spiritum suum in cruce commendavit.

Ad sanctam Mariam.

Sancta & immaculata Dei genitrix, virgo Maria: rogo te, per amaram dulcissimi Filii tui passionem & mortem: non me asperneris miserum peccatorem, propter immundam conscientiam meam: sed, memento, te matrem esse misericordiae, & ora pro me Deum, quem genuisti: ut mihi peccata mea clementer indulgeat: amatorem me suum ferventem efficiat: ab omnibus insidiis & malis hac nocte custodiat: & post mortem carnis animam meam ad vitam æternam perducatur. Tuæ protectioni, beatissima virgo Maria, me hac nocte & omni tempore committo: in virtute & unione illius commissionis, qua te dilectus Filius tuus, Dominus noster Jesus Christus, jam moriturus in cruce Joanni suo discipulo commendavit.

De

De memoria Dominicæ passionis.

Cum passio Domini nostri Jesu Christi sit janua salutis nostræ per quam nobis regnum cœlorum patefcit: debemus nos qua possumus devotione, in ea frequentius exercere, quia facile precum nostrarum effectum impetrabimus: si per amorem compassionis in virtute vulnerum suorum Dominum adoremus. Idcirco te, cœnobita fidelis, qua possum sedulitate, moneo, exhortor, & rogo: ut memor beneficiorum Dei, nullum diem pœnitus negligas: in quo non gratias tuo Salvatori pro amaritudine suæ passionis & mortis agas. Etsi prolixius orare quavis occasione non prævalet: uno saltem verbo te gratum exhibere redemptori tuo, non recuses. Sic ipse Dominus Jesus revelavit amatoribus suis, quibus voluit: quoniam nihil gratius illi, nihilque utilius nobis, quam passionis & mortis ejus memoriam cum gratiarum actione recolere: & alios, ut idem faciant admonere. Accipe igitur verbum abbreviatum: ne te oratio prolixior faciat tædiosum.

Fle-

Flexis in terram genibus
simul complofis manibus, dic.

GRatias ago tibi, dulcissime Domine Je-
su, pro universis vulneribus, dolori-
bus, & injuriis innocentissimæ passionis
tuæ & mortis: rogo te, pereandem mor-
tem tuam, miserere mei, nunc, & in ho-
ra mortis meæ.

Vel sic.

Amarissimæ passioni, & innocentissimæ
morti tuæ, Domine Jesu Christe, ani-
mo compatiante gratias ago: rogo te mi-
serere mei.

Vel sic.

Laudo, benedico, adoro te, Domine Je-
su Christe, Rex cœli & terræ, & gra-
tias ago tibi, pro sancta passione tua, qua
me miserum a morte perpetua liberaſti.
Rogo te, per virtutem ejusdem passionis
tuæ: fac me innocentissimæ mortis tuæ
in æternum esse participem.

Conclusio hujus compendii,
per Joannem Tritemium,
Abbatem Spanhemensem.

ET ne sim prolixior, quam oportet: hic
finem impono compendio. Præcepit
enim mihi venerabilis ille cœtus Abbatum
capi-

capituli nostri annalis, hoc loco vitare prolixitatem: ne tepidi & mundani claustrales fastidium vocent in causam. Si vitam mihi dederit vacuam curis, quam semper optavi, Dominus Jesus, conabor satisfacere & intentioni propriæ: & petitioni alienæ. Statui enim quibusdam Christo dicatis virginibus, postulantis, normam tradere: per quam devotus quisquam cœnobita, in passione Domini se possit contra omnes tentationes exercere: in qua, si paucis mensibus se, ut oportet, exercitando permanferit: paullatim ab humanitate Christi, ad Divinitatem ejus per amoris radium dulciter evolabit. Nam ad Dei amorem pervenire cupientibus facilem aditum Dominicæ passionis continuata meditatio reſerat: quia, dum mens per compassionem ex memoria beneficiorum tanti amatoris compungitur: cum lacrimis æstuans desiderio ad amorem elevatur. Vos ergo claustrales Deo dicati quibus non vacat intendere multis, hæc pauca suscipite: in quibus licet non sit incendium amoris continuum: poterit tamen perseverantibus esse renovatum.

Explicit compendium quotidiani spiritualis exercitii, per Joannem Tritemium, Abbatem.

